Geografia

Territori i activitats econòmiques

Solucions · 100 exercicis

Proves d'accés a la universitat (PAU) de Catalunya. Ordenats del més recent al més antic.
Retalls dels exàmens i pautes oficials (selecat.cat / universitats.gencat.cat).

1. PAU 2026 · Setembre · Sèrie 2 · Exercici 1

Exercici 1. Mapes sobre la producció d'energia solar a Catalunya

1.1

a)

0,4 punts

La informació que mostren els mapes està recollida a escala municipal. Caldrà que, per cadascun dels dos mapes, l'estudiant esmenti, com a mínim, dos àmbits o comarques.

- En el mapa 1 (plantes solars) [0,2 punts]: hi ha una concentració d'instal·lacions a les zones rurals del voltant de la ciutat de Lleida, zones del Pallars Jussà, les Terres de l'Ebre i zones del centre de Catalunya.

  Si l'estudiant esmenta comarques, n'hauria de considerar algunes de les següents:

  - Zona de Lleida: Segrià, Pallars Jussà
  - Zona centre: Anoia, Bages
  - Terres de l'Ebre: Ribera d'Ebre, Terra Alta
- En el mapa 2 (plaques solars d'autoconsum) [0,2 punts]: hi ha una concentració d'instal·lacions a la zona metropolitana de Barcelona, les zones del litoral de pràcticament tot Catalunya i la zona de la ciutat de Lleida i els voltants.

  Si l'estudiant enumera comarques, n'hauria d'esmentar algunes de les següents, que es donaran com a vàlides:

  - Litoral i prelitoral: Alt Empordà, Baix Empordà, Gironès, Selva, Maresme, Vallès Occidental, Vallès Oriental, Barcelonès, Baix Llobregat, Garraf, Alt Penedès, Baix Penedès, Tarragonès, Alt Camp, Baix Camp, Baix Ebre, Montsià
  - Zona de Lleida: Segrià, Garrigues, Urgell, Pla d'Urgell
  - Zona centre: Osona, Bages
  - Garrotxa

b)

0,6 punts

L'estudiant hauria d'assenyalar, en total, tres de les següents causes, tant si posa més l'èmfasi en les plaques solars d'autoconsum, com si el posa en les plantes/parcs solars: [0,2 punts per cadascuna]

Respecte a la concentració d'autoconsum al litoral, al prelitoral i a la zona metropolitana de Barcelona (ZMB):

- Densitat d'edificació: el litoral, el prelitoral i la ZMB concentren la major part del teixit industrial i residencial (cases unifamiliars o adossades). Com més teulades hi ha, més punts d'instal·lació potencials.
- Relació amb el PIB: la inversió inicial en autoconsum la fan particulars i empreses. Les zones amb rendes més altes o teixit empresarial més dinàmic han liderat la transició.
- Proximitat al consum: l'autoconsum busca estalviar en la factura del consumidor final. Instal·lar-los on es consumeix l'energia evita pèrdues en la xarxa de transport i peatges elèctrics.

Respecte a la concentració de parcs solars a les zones de les Terres de l'Ebre, Tarragona i Lleida:

- Renda de la terra i disponibilitat de sòl: per a un parc solar es necessiten moltes hectàrees de terreny pla. A la ZMB el preu del sòl és molt alt i està altament urbanitzat. A les zones d'interior de Tarragona i l'Ebre, el valor del sòl agrícola és més baix, cosa que en facilita el lloguer o la compra per a les grans companyies elèctriques.
- Recurs solar: el sud de Catalunya té, estadísticament, més hores de sol i menys nebulositat que la zona nord o de muntanya, fet que augmenta el rendiment de cada placa.
- Infraestructura de connexió: la demarcació de Tarragona ja té una xarxa elèctrica de molt alta tensió molt potent per a l'emplaçament de les centrals nuclears d'Ascó i Vandellòs. Per a un promotor solar, és molt més barat connectar-se a una xarxa que ja existeix i que té capacitat d'evacuació, que no pas construir quilòmetres de línies noves.

1.2

L'estudiant ha d'explicar, com a mínim, un dels següents avantatges: [0,25 punts]

- És una energia inesgotable.
- És una energia neta, no contaminant i sostenible.
- Permet tenir electricitat a preu baix un cop s'ha amortitzat la instal·lació.
- Permet tenir un sistema elèctric més eficient, tot possibilitant millorar la productivitat de les empreses.

L'estudiant ha d'explicar, com a mínim, un dels següents inconvenients: [0,25 punts]

- L'energia no es pot emmagatzemar, per la qual cosa es necessita un acumulador, que encareix la instal·lació.
- Depèn de la climatologia (quan no hi ha sol, les plaques no generen electricitat).
- Pot suposar un fort consum de sòl que afecti aprofitaments preexistents com els usos agrícoles.
- El cost inicial és mitjà-alt.

1.3

(1 punt)

L'estudiant ha d'exposar, almenys, tres de les següents idees:

- Catalunya se situa en una posició de dependència energètica.
- Lluny d'arribar a uns nivells acceptables, Catalunya ocupa una posició força endarrerida en el pes de la generació d'energia renovable, si es compara amb les altres comunitats autònomes. Particularment, tant en l'aspecte de la instal·lació de plaques solars (tant en l'àmbit familiar d'autoconsum, com en l'àmbit de parcs solars) com de l'ús d'energia fotovoltaica.
- L'energia fotovoltaica suposa al voltant del 3-4 % de la generació total d'electricitat, un percentatge lluny del desitjat.
- La instal·lació i l'explotació d'aquest tipus d'energia està en mans de grans empreses, cosa que crea una situació d'oligopoli energètic com passa en d'altres tipus d'energia.
- La instal·lació de parcs solars en zones agrícoles suposa un problema de pèrdua de superfície agrària útil (SAU).
- A banda d'aquestes idees, en la correcció es poden considerar altres raonaments de l'estudiant que siguin coherents amb el que es demana a la pregunta.

Exercici 3

Fotografia. Eix comercial turístic a Benidorm (Alacant)

3.1.

[1 punt]

De la mateixa manera que passa amb l'habitatge, l'expectativa de guanys econòmics derivats del sector turístic a) fa pujar els preus del lloguer, b) expulsa el comerç menys rendible econòmicament, però més necessari per a la població, i 3) provoca que només s'hi puguin instal·lar els negocis més lucratius. (0,25 punts)

L'expulsió del comerç de proximitat beneficia les multinacionals, que poden pagar lloguers més alts i uniformitzen les ciutats: es troba el mateix tipus de comerç, i molt sovint de les mateixes firmes, en les diferents destinacions turístiques, amb la pèrdua progressiva del comerç local i de proximitat. (0,25 punts)

El panorama comercial resultant dificulta la vida del veïnat, que ha de recórrer més distància per fer les compres (lluny de les zones turístiques), i, sovint, a preus més cars. (0,25 punts)

Finalment, el monocultiu turístic porta a una dependència cada cop més alta del turisme, cosa que fa més vulnerable la ciutat pel fet de ser un sector molt volàtil i exposat a les crisis sobrevingudes. (0,25 punts)

3.2.

L'alumne ha de citar tres característiques dels turisme que rep un municipi com el que mostra la fotografia (0,75 punts; 0,25 per cadascuna):

- Turisme de sol i platja, propi de bona part de la costa mediterrània.
- Per aquest motiu, presenta una marcada estacionalitat, amb un pic d'afluència màxima a l'estiu (juny-setembre).
- Turisme internacional i estatal. Important presència de turistes estrangers (especialment europeus: britànics, alemanys, francesos...), si bé rep turisme a nivell regional i de la resta d'Espanya.
- Relació amb la natura i el turisme actiu, amb presència d'activitats com ara senderisme, submarinisme i activitats nàutiques.

Es podran donar per bones, en general, altres aspectes característics de les destinacions de turisme de sol i platja que esmenti l'alumne, més enllà del cas específic de Benidorm.

3.3.

L'alumne ha d'enumerar tres possibles amenaces futures per a aquesta tipologia de turisme. (0,75 punts; 0,25 per cadascuna)

Les principals amenaces futures, en termes generals, tot pensant en una destinació turística litoral (basada en sol i platja, natura i patrimoni) són les següents:

- Canvi climàtic:
    - Augment de temperatures i onades de calor que poden fer menys agradable l'estada a l'estiu.
    - Pujada del nivell del mar i erosió de les platges, afectant un recurs clau del turisme.
    - Major risc d'incendis forestals a l'entorn natural.
- Massificació turística:
    - Excés de visitants en temporada alta, que pot provocar saturació de platges, carrers i serveis.
    - Pèrdua de qualitat de vida dels residents i deteriorament de l'experiència turística.
- Degradació ambiental
    - Pressió sobre cales, camins de ronda i espais naturals.
    - Contaminació marina i generació excessiva de residus.
    - Dependència de la temporada d'estiu. Forta estacionalitat, que genera feina precària i infrautilització d'infraestructures la resta de l'any.
- Competència d'altres destinacions.
    - Altres zones de la Mediterrània poden oferir preus més baixos o infraestructures més modernes.
    - Risc de perdre atractiu si no es renova l'oferta turística.
- Pressió urbanística i habitatge turístic
    - Augment dels apartaments turístics que pot encarir l'habitatge per als residents.
    - Transformació del poble i pèrdua d'identitat local.

Exercici 4

Lectura. Els pagesos tornen a la carretera: «Ens estan portant a la ruïna»

4.1.

L'alumne hauria d'exposar un mínim de quatre de les idees següents [a raó de 0,15 punts cadascuna; 0,6 punts]

- La pagesia utilitza el bloqueig de nodes viaris clau (com l'Eix Transversal, la C-17 i l'A-2) per visibilitzar el seu malestar i col·lapsar la logística del país.
- Existeix una sobrepoblació d'espècies (senglars i cabirols) que ha esdevingut una "plaga" amb conseqüències econòmiques i sanitàries directes.
- El sector percep una manca de control en l'entrada de productes i animals de l'estranger (especialment de França) que posa en risc la producció local.
- Les indemnitzacions i ajuts públics actuals es consideren lents o escassos per cobrir les pèrdues reals de les explotacions.
- El sector exigeix noves lleis (com la cinegètica) i facilitats per gestionar el territori de manera més autònoma (caçar més).

L'alumne hauria de detectar un mínim de dos dels problemes següents [a raó de 0,2 punts cadascuna; 0,4 punts]

- La fauna salvatge destrueix les sembres i provoca pèrdues de fins al 30% de les collites en algunes zones.
- La proliferació de virus com la dermatosi nodular, la grip aviària, la pesta porcina o la llengua blava, sovint transmesos o agreujats per la fauna salvatge.
- L'entrada de boví de regions amb brots actius i la manca de controls fronterers efectius.
- El retard en els pagaments dels ajuts públics i la "ruïna" econòmica derivada d'una gestió mediambiental que el sector considera fallida.
- La manca d'una llei cinegètica clara que permeti controlar eficaçment les poblacions d'animals que danyen l'activitat agrària.

4.2.

a)

Assenyala 4 dels principals problemes que afecten la pagesia catalana.

L'alumne ha d'enumerar quatre dels principals problemes que afecten la pagesia catalana, d'entre els següents (a raó de 0,15 punts cadascuna; 0,6 punts):

- Desequilibri entre preu de producció del pagès i preu de venda al públic (cadena de valor), en què el pagès ha vist que els preus de venta s'han estancat i els preus de cost han pujat (preu del gasoil, fertilitzants, electricitat…).
- Manca de relleu generacional.
- Dificultat de l'accés a la terra sobretot en els pagesos joves.
- Burocràcia administrativa en els tràmits en general.
- Pressió per la instal·lació de parcs solars en zones agrícoles, perdent SAU.
- Canvi climàtic, que porta a una pressió de l'administració en la despesa d'aigua.
- Canvi climàtic, que porta a augment de factors climàtics com ara pedregades o sequeres.
- Crisis sanitàries com la pesta porcina, la grip aviària…
- Sobrepoblació de fauna salvatge com els senglars, cabirols o conills.
- Lluita entre el model tradicional i el model d'integració vertical (grans empreses).

b)

L'alumne ha d'esmentar dues causes que expliquin la sobrepoblació dels animals que la pagesia considera una plaga, d'entre les següents (a raó de 0,2 punts cadascuna; 0,4 punts):

- Pèrdua del model agroforestal que ha portat a un continu arbrat i que és fonamental per entendre la proliferació de fauna salvatge, on troba més refugi i aliment.
- Manca de depredadors naturals com el llop i l'os, cosa que ha portat a una situació de desequilibri bàsic entre presa i depredador.

- Hibridació. En el cas del senglar, és bàsic entendre que el creuament entre senglars i porcs de granja ha portat a una situació d'espècimens híbrids amb gran capacitat reproductora.
- Disponibilitat de cultius molt nutritius com el blat de moro, que fa que les femelles tinguin accés a aliment de molt bona qualitat i així tenir més gestacions exitoses.
- Canvi climàtic amb hiverns menys rigorosos i que ha fet baixar la mortalitat hivernal.
- Model de ciutat difusa que ha portat a facilitar la trobada ésser humà-animal, fent que els animals tinguin un major accés a menjar en àrees periurbanes (per exemple, punts amb contenidors).

4.3.

[0.5 punts]

Aquesta frase és falsa, ja que la pagesia és indispensable a qualsevol país. L'alumne hauria d'esmentar d'alguna manera almenys dos dels punts següents o d'altres que el corrector consideri també adequats:

Element productiu:

- és el que garanteix en una societat, l'autonomia alimentària, mantenint la producció dels elements bàsics en poder del territori. Un país no pot ser del tot depenent de l'exterior.
- estimula l'agroindústria, una de les més potents del país.

Element cultural:

- és un reservori cultural de coneixement ancestral d'una societat referent a eines, meteorologia, vocabulari, tècniques, llavors…
- manté la fesomia de l'essència tradicional i rural del país, preservant el paisatge agrari i fent funcionar tots els elements que s'hi troben (camins, parets de pedra seca…).

Gestors del territori:

- contribueixen al manteniment de zones lliures de boscos i biomassa, prevenint incendis.
- contribueixen a la biodiversitat, ja que mantenint el paisatge mosaic, mantenen també la biodiversitat en forma de totes aquelles espècies de fauna que necessiten espais oberts per a prosperar.

Vertebradors socials

- mantenen la població fixada al territori prevenint zones buides de població.

4. PAU 2026 · Juny · Sèrie 5 · Exercici 2

Exercici 2

Taula: Producció d'energia elèctrica a Catalunya (any 2024)

2.1.

a)

[0,7 punts].

L'energia nuclear fou el 2024 la principal font energètica per a la producció d'energia elèctrica a Catalunya, representant un 56,7% de la producció total. També cal destacar la producció d'energia elèctrica mitjançant els cicles combinats i la cogeneració, que han representat el 12,5% i el 7,2%, respectivament, de la producció total. En conjunt, la producció d'energia elèctrica amb fonts energètiques no renovables a Catalunya ha estat del 78,4% l'any 2024.

En aquest sentit. Les energies renovables representaren el 21,6 % de la producció total. Dins d'aquestes destaquem, per ordre, l'energia hidroelèctrica, l'eòlica i la solar fotovoltaica.

Es valorarà, en general, que a la resposta de l'alumne s'incloguin raonaments relacionats amb aquests continguts.

b)

[0,3 punts].

A la província de Tarragona, amb els 3 reactors operatius i, específicament, a les terres de l'Ebre -comarca de la Ribera d'Ebre-, on s'emplacen dos d'ells (0,2 punts).

Aclariment: es donarà per bona qualsevol resposta que, d'una manera o altra, especifiqui correctament l'àmbit territorial on s'ubiquen aquestes instal·lacions, ja sigui tot fent referència a la província, a les comarques (Ribera d'Ebre, Baix Camp), a denominacions com terres de l'Ebre o Camp de Tarragona, o als respectius municipis.

Nom de les centrals (0,1 punt)

- Al Baix Camp: Vandellòs II
- A la Ribera d'Ebre: Ascó I i Ascó II

És suficient amb que l'estudiant esmenti una d'elles.

2.2.

[1 punt; 0,25 per resposta]

L'alumne ha d'enumerar almenys 2 problemes (0,25 cadascun)

- Problemes:
    - Dependència energètica externa, especialment de combustibles fòssils i electricitat nuclear importada.
    - Impacte ambiental de certes centrals tèrmiques i de la generació hidroelèctrica sobre ecosistemes fluvials.

L'alumne ha d'enumerar almenys 2 reptes (0,25 cadascun)

- Reptes:
    - Augmentar la quota d'energies renovables i la sostenibilitat del model energètic.
    - Millorar l'eficiència energètica i reduir les emissions de gasos d'efecte hivernacle en el marc de la transició energètica.

Es donaran per bones les respostes que incideixin sobre altres possibles problemes o reptes del sistema energètic català.

2.3.

L'estudiant ha de redactar un text d'unes 100 paraules on raoni què li suggereix la següent afirmació: La producció d'energia renovable a Catalunya ha augmentat en els darrers anys, amb un pes destacat de l'energia eòlica i solar [0,5 punts].

Es valoraran respostes amb continguts d'aquest tipus:

A Catalunya hi ha un augment de la implantació de plantes solars i parcs eòlics, aquests darrers especialment al sud (Terres de l'Ebre). Això s'emmarca en la política de transició energètica per reduir la dependència de combustibles fòssils i disminuir les emissions de gasos d'efecte hivernacle.

Ara bé, tot i que la producció d'energies solar i eòlica creix, Catalunya no és autosuficient energèticament. La regió encara depèn de la importació d'electricitat (sobretot nuclear i gas) i d'altres fonts energètiques per cobrir la demanda, especialment en períodes de baixa producció solar o eòlica. Per altra banda, les característiques d'alguns grans projectes i diferents afectacions en l'entorn i en el paisatge generen reticències en part de la ciutadania pel que fa a la seva implantació.

5. PAU 2026 · Juny · Sèrie 5 · Exercici 3

Exercici 3

Mapa: Distribució de les indústries de begudes per comarques a Catalunya (any 2025)

3.1.

a)

L'alumne ha d'indicar cinc comarques catalanes on es concentra principalment la indústria de les begudes i marca-les al mapa amb la mateixa xifra

[0,5 punts]

*Aclariment: l'ordre amb que ho faci no pressuposa necessàriament la seva major o menor rellevància.

(0,50 punts → 0,10 per comarca correcta, màxim 0,50)

Si la comarca s'esmenta bé però no se situa correctament en el mapa, només es comptabilitzarà 0,05

Es consideraran correctes:

- Alt Penedès, Conca de Barberà, Alt Camp, Priorat i Alt Empordà. També es consideren correctes: Baix Penedès, Terra Alta, Segrià i altres amb densitat notable segons el mapa (més secundàriament el Barcelonès, el Garraf o inclús el Baix Empordà).

b)

[0,25 punts]

El sector presenta un patró d'especialització territorial vinculat a zones vitivinícoles tradicionals del sud i sud-oest de Catalunya, com el Penedès i el Camp de Tarragona, i també a l'Empordà. Les comarques pirinenques i les grans àrees metropolitanes mostren baixa presència d'indústries de begudes.

3.2.

a)

Cal assenyalar dos factors físics que han afavorit la localització de la indústria de begudes.

[0,3 punts]

- Clima mediterrani, adequat per al conreu de la vinya.
- Sòls favorables (calcaris, ben drenats).
- Disponibilitat d'aigua en zones de regadiu.
- Relleu que permet plantacions en terrasses o pendents òptims per a vinyes de qualitat.

b)

Cal assenyalar dos factors humans que han afavorit la localització de la indústria de begudes. [0,3 punts]

- Tradició vitivinícola i presència de denominacions d'origen (D.O.) reconegudes.
- Existència d'empreses, cooperatives i infraestructures que generen economies d'aglomeració.
- Xarxes de transport que faciliten exportacions i distribució.
- Demanda turística vinculada a l'enoturisme.

c)

Cal assenyalar dues transformacions per les quals ha passat el model productiu de la indústria de begudes [0,4 punts]

- Innovació tecnològica: digitalització, control de qualitat, agricultura de precisió.
- Globalització: augment d'exportacions, major competència i modernització.
- Turisme i enoturisme: reforç de la producció en zones tradicionals.
- Adaptació al canvi climàtic, modificant tècniques de cultiu i ubicació de vinyes.

3.3.

Cal indicar dos reptes ambientals associats a la producció de begudes i proposar una mesura de sostenibilitat vinculada amb els Objectius de Desenvolupament Sostenible (ODS).

Reptes ambientals possibles: (0,25+0,25 punts)

- Alt consum d'aigua.
- Residus i subproductes de la producció.
- Emissions de CO_2 del transport.
- Impacte dels envasos.
- Mesura vinculada als ODS: (0,25 punts)
- Reutilització i estalvi d'aigua (ODS 6).
- Energia renovable a la planta (ODS 7).
- Economia circular i reciclatge (ODS 12).
- Reducció d'emissions (ODS 13).

6. PAU 2025 · Setembre · Sèrie 3 · Exercici 1

Exercici 1. LES FONTS D'ENERGIA A LA UNIÓ EUROPEA

(2,5 punts en total)

1.1.

(0,5 punts)

- El petroli continua sent la font d'energia més important, i, tot i que ha disminuït lleument, representa encara el 35 %.
- El gas natural és la font d'energia que més ha augmentat, del 17 % al 24 %.
- El carbó ha disminuït sensiblement, un 10 %.
- L'energia nuclear representa un 13 %.
- Les energies renovables només representen un 17 %, i encara estan molt lluny dels valors del gas natural i, sobretot, del petroli.

  En resum, les dues fonts d'energia més importants són el petroli i el gas natural: fonts d'energia no renovables i combustibles fòssils.

  També és destacable la dependència energètica que pateix la UE ja que el 57 % de l'energia s'ha d'importar.

Es valorarà que l'estudiant faci una descripció correcta de les diferents fonts d'energia i esmenti la importància dels combustibles fòssils i la situació de dependència energètica (0,5 punts en total)

1.2.

(1 punt)

- La UE és una de les regions més desenvolupades del món i l'accés a les fonts d'energia no és un problema.

  L'afirmació és falsa.

  La UE és una potència a nivell econòmic, però no disposa d'energies fòssils, que continuen sent fonamentals pel seu desenvolupament.

  La UE és una zona que consumeix molta energia i ha d'importar més de la meitat dels recursos energètics que fa servir.

  Les importacions no estan assegurades i depenen de molts factors sociopolítics. Així s'ha pogut observar durant la pandèmia del coronavirus o actualment amb la crisi generada per la invasió russa d'Ucraïna.

  La dependència energètica és un fet, sobretot pel que fa al petroli i al gas natural.

(0,5 punts)

- En els darrers anys la Unió Europea ha avançat en la transició energètica i la descarbonització.

  L'afirmació és parcialment vertadera.

  La política energètica de la UE té com a objectius reduir les emissions de gasos d'efecte hivernacle i augmentar la producció de fonts d'energia renovables.

  Però la realitat, tenint en compte les dades, és que la transició energètica encara no s'ha produït del tot. El pes dels combustibles fòssils causants dels gasos d'efecte hivernacle encara és molt gran, i la importància de les fonts d'energia netes és encara molt escassa.

(0,5 punts)

1.3. (1 punt)

En la redacció, l'estudiant haurà d'aportar 2 aspectes favorables i 2 limitacions a considerar en la implantació del cotxe elèctric *(0,25 per cadascun)*.

Com a **aspectes favorables,** es poden considerar un parell entre els següents:

Ambientals:

- No genera emissions, ni partícules amb emissions locals: CO, CO_2, òxids de nitrogen, partícules en suspensió. Per tant, contribueix a la reducció dels gasos d'efecte hivernacle.
- Disminueix la contaminació atmosfèrica.
- Disminueix la contaminació acústica en ser més silenciós.

Energètics:

- És més eficient que el vehicle convencional.
- Afavoreix la reducció de la dependència energètica dels derivats del petroli.
- Permet la integració de les energies renovables a la mobilitat.
- Consolida un sector industrial innovador.

Com a **limitacions**, es poden considerar un parell entre les següents:

- Infraestructura amb punts de càrrega encara limitats. Això vol dir que la seva distribució no és prou àmplia a l'hora de circular amb el vehicle, ni ofereix prou seguretat en procedir a la recàrrega.
- El temps que es necessita per a la recàrrega.
- Menor autonomia del vehicle a l'hora de recórrer un trajecte abans de necessitar una nova recàrrega.
- Menys tallers especialitzats.

Es valorarà que l'estudiant esmenti 2 aspectes favorables i 2 limitacions i que el seu discurs sigui ordenat i coherent. Si esmentés algun altre diferent dels especificats a les pautes de correcció, però s'entengués com a correcte, se li valoraria igualment. L'estudiant redactarà un text d'entre 150 i 200 paraules.

Exercici 4. Taula sectors industrials a Catalunya

1.

L'estudiant haurà d'esmentar almenys dues causes del declivi del sector tèxtil a Catalunya:

- Durant el règim franquista, el sector tèxtil es va veure afavorit pel proteccionisme dels seus productes per mitjà d'aranzels a la producció estrangera.
- També durant el franquisme, la manca de contestació social a causa de la repressió del règim facilitava el manteniment de salaris baixos i beneficis alts per a la indústria tèxtil.
- La crisi del petroli de 1973 va provocar un augment desmesurat dels combustibles que va repercutir en els costos de producció i transport de les mercaderies, amb un encariment del producte que el va fer menys competitiu.
- La fi del proteccionisme dels productes nacionals mantinguda pel règim franquista i l'entrada a la Comunitat Econòmica Europea van facilitar l'arribada de teixits més barats o de més qualitat, contra els quals es va fer difícil competir.
- La competència amb teixits provinents de països en vies de desenvolupament, de preu molt més baix a causa dels menors costos de la mà d'obra i les matèries primeres.

(0,50 punts per cada aspecte explicat fins a un màxim d'1 punt)

2.

La tipologia de polígons industrials és diversa segons les activitats industrials que s'hi desenvolupen: polígons especialitzats en la transformació de matèries primeres; polígons semiindustrials que, a més d'activitats industrials, fan recerca i desenvolupament; polígons logístics, dedicats als serveis logístics de les empreses, etc.

Atesa aquesta diversitat, sovint es parla de sectors o zones d'activitat econòmica per referir-se als polígons industrials. La tendència actual és la creació de polígons mixtos que agrupen empreses molt diverses i ofereixen un ampli ventall d'activitats i serveis associats.

(0,50 punts)

3.

Entre els canvis principals que ha experimentat el sector industrial català es poden assenyalar els relacionats amb l'impacte de la globalització:

- Obertura al mercat europeu i mundial amb una internacionalització més gran de la indústria.
- Deslocalització selectiva d'algunes indústries a països perifèrics (les indústries tradicionals com el tèxtil, la confecció, el cuir i el calçat...).
- Reconversió industrial de sectors com el metal·lúrgic, de maquinària, l'agroindústria i el químic.
- Instal·lació creixent de corporacions multinacionals amb un pes econòmic determinant. Encara que són aproximadament un 3 % del total d'empreses industrials de Catalunya, tenen un pes econòmic d'un 50 % del total de la producció catalana i un 60 % de les exportacions.

(1 punt en total si s'esmenten dos dels canvis exposats o d'altres que el corrector consideri pertinents.)

8. PAU 2024 · Setembre · Sèrie 3 · Exercici 5

Exercici 5. Text sobre el turisme de creuers

1.

L'alumne podria citar alguns dels següents aspectes:

Impactes positius:

- Desestacionalització de la temporada turística
- Reforç de la marca turística de Catalunya i de la ciutat de Barcelona en particular.
- Procedència geogràfica variada dels turistes

Impactes negatius:

- Font d'emissió de gasos contaminants a l'aire.
- Excessiva turistització de la ciutat: transformació del model clàssic de comerç, efectes sobre el mercat immobiliari...
- Més de 3,5 milions de creueristes anuals a la ciutat de Barcelona.

(0,25 punts per aspecte correcte fins a un màxim d'1 punt.)

(1 punt)

2.

Per *turistització* s'entén el procés pel qual una localitat o un indret concret esdevenen d'interès turístic. El terme s'utilitza també en sentit despectiu per referir-se a la massificació del turisme en algunes localitats.

Els exemples són variats. Des de les localitats turístiques de costa orientades al turisme de sol i platja fins a la mateixa ciutat de Barcelona al llarg dels darrers anys, etc.

(0,50 punts)

(El corrector considerarà si els exemples posats per l'alumnat són o no pertinents.)

3.

L'alumne hauria de comentar, almenys, les següents qüestions:

Sobre les principals zones turístiques i els atractius que ofereixen:

- Litoral (majoritàriament, Costa Brava i Costa Daurada): és la principal concentració d'allotjaments turístics de Catalunya. El principal atractiu són el mar i les platges, però també se n'hi han afegit d'altres, com ara l'oferta cultural, els ports esportius o els parcs temàtics.
- Barcelona: és una de les principals destinacions de turisme urbà del món, amb atractiu històric, artístic (Gaudí, especialment), cultural i de negocis.
- Els Pirineus: amb turisme vinculat a la neu i amb un recent desenvolupament del turisme actiu i de natura.
- Les destinacions de l'interior: un recent desenvolupament del turisme rural.

(0,25 punts)

Sobre la procedència i el tipus de turistes més nombrosos:

La major part dels turistes que venen a Catalunya procedeixen de la Unió Europea (especialment, de França i, en menor mesura, d'Alemanya, Gran Bretanya, Itàlia i Països Baixos). La gran majoria venen per carretera i es dirigeixen a les destinacions tradicionals de sol i platja.

(0,25 punts)

Sobre la importància del turisme en l'economia catalana:

És una de les activitats econòmiques més importants del país, aporta un percentatge del PIB considerable (>10 %) i té també un gran pes pel que fa a l'ocupació laboral. Catalunya és la comunitat autònoma que més contribueix al turisme espanyol, tant en nombre de turistes com en volum d'ingressos. D'altra banda, l'activitat turística té una capacitat important de dinamització d'altres sectors com ara la construcció, els serveis o els transports.

(0,25 punts)

Sobre l'impacte ambiental de l'activitat turística:

L'activitat turística ha produït, en els punts de principal desenvolupament del turisme massiu, efectes com ara l'ocupació massiva de l'espai per urbanització, la degradació paisatgística, l'alteració d'ecosistemes fràgils (com els litorals o l'alta muntanya), l'augment de consum de recursos naturals com ara l'aigua, l'increment dels residus... L'alumne hauria d'identificar almenys quatre d'aquests (o altres) impactes característics del turisme.

(0,25 punts)

El corrector valorarà altres respostes que siguin igualment pertinents.

(1 punt)

9. PAU 2024 · Juny · Sèrie 1 · Exercici 1

Exercici 1: Mapa sobre la implantació del parcs eòlics

[2,5 punts en total]

1.

a) L'alumne hauria de citar que, en termes generals, les comarques que acullen els principals parcs eòlics se situen a l'interior i el sud de Catalunya, en zones rurals, poc poblades i lluny dels principals centres de consum d'energia. També que són comarques on generalment el preu del sòl és més barat.

(0,50)

b) Els motius poden ser diversos però un factor limitant és l'absència de vents amb una intensitat i constància suficient per moure les pales dels aerogeneradors.

A més a més, al Pirineu i l'Aran la presència de zones de difícil accés i elevat impacte negatiu sobre el paisatge limita la seva instal·lació.

A l'àmbit metropolità hi ha una escassetat de sòl disponible, que implica un preu d'instal·lació molt elevat.

A les comarques gironines hi ha una forta contestació social a la instal·lació de parcs eòlics.

(0,50)

c) La concentració de parcs eòlics genera desequilibris i desigualtats entre comarques, alhora que la concentració en determinades zones causa impactes negatius sobre la qualitat estètica del paisatge.

(0,50)

2.

En principi no s'hauria d'estar d'acord amb aquesta afirmació. Els parcs eòlics produeixen energia renovable per mitjà dels aerogeneradors. Una energia neta, que no emet gasos contaminants de cap tipus.

Presenta però alguns inconvenients. Alguns d'ells estan relacionats amb la despesa energètica i de materials relacionats amb la seva construcció i instal·lació. Els meus greus són l'impacte visual i paisatgístic que provoca la seva implantació en zones elevades del territori, que els fa visibles des de llargues distàncies. També l'impacte que poden causar sobre les aus.

(1 punt)

El corrector tindrà en compte que l'argumentació de l'estudiant estigui ben articulada i sigui coherent, més enllà de manifestar-se més a favor o en contra d'aquest tipus d'instal·lacions.

---

10. PAU 2024 · Juny · Sèrie 1 · Exercici 4

Exercici 4: Text sobre el relleu generacional al camp

[2,5 punts]

1.

a) El problema que es planteja és la manca de relleu generacional al camp espanyol, ja que la majoria dels pagesos estan a punt de jubilar-se i els joves no s'incorporen a l'activitat agrícola. Els motius de la falta de joves al camp són diversos:

- Les ajudes de la PAC són insuficients.
- Els preus dels productes agrícoles són baixos.
- Els costos de producció són elevats.
- La majoria de les explotacions són petites i els joves tenen dificultats per accedir a les terres, si no les hereten de la seva família, ja que són molt cares.
- El món rural no és atractiu per als joves per la manca de serveis, en comparació amb les ciutats.

(Es valorarà que l'estudiant faci una exposició correcta i ordenada de les idees del text, exposi el problema i els motius)

(0,50)

b) Cal assegurar el relleu generacional perquè els joves són necessaris per afrontar els reptes als quals s'enfronta el sector: la digitalització, el canvi climàtic i la transició ecològica.

- La continuïtat de l'agricultura és imprescindible per diversos motius:
- Garantir la seguretat alimentària a tota la població.
- Garantir la conservació del medi ambient, evitant la desforestació, els incendis, ..
- Garantir la conservació del patrimoni cultural.
- Evitar el despoblament rural, que es deixin de conrear les terres i que l'agricultura es concentri en uns pocs propietaris.
- Contribuir a la diversificació de l'economia.

(Es valorarà que l'estudiant faci una exposició correcta i ordenada de les idees del text)

(0,5)

2.

El sector primari sempre ha estat prioritari per a la Unió Europea, que dedica a la política agrària una gran part del pressupost comunitari, a través de la PAC (Política agrària comuna) i de la PPC (Política pesquera comuna). Els objectius d'aquestes polítiques són:

- Augmentar la productivitat del sector, perquè sigui competitiu en els mercats internacionals.
- Assegurar un nivell de vida equitatiu per a la població que hi treballa i una renda justa per als agricultors.
- Estabilitzar els mercats.
- Garantir l'aprovisionament d'aliments.
- Assegurar preus raonables als consumidors.
- Millorar la posició dels agricultors en la cadena alimentària.
- Actuar contra el canvi climàtic.
- Protegir el medi ambient.
- Preservar els paisatges i la biodiversitat.
- Donar suport al relleu generacional.
- Mantenir zones rurals dinàmiques.
- Protegir la qualitat alimentària i sanitària.
- Impulsar el coneixement i la innovació.

Es valorarà que l'estudiant defineixi correctament la PAC (0,25 punts) i que indiqui, almenys, 2 objectius de la PAC (0,25 per cadascun)

(0,75 en total)

3.

Alguns dels efectes del canvi climàtic que pateix o pot patir el sector primari a Espanya són:

- L'augment de les temperatures provoca un descens dels rendiments i de la qualitat de la producció, especialment en les zones més caloroses i àrides del sud de la península.
- Les sequeres, cada cop més freqüents i persistents, afecten directament els conreus de secà i també els de regadiu pel descens de les reserves d'aigua i les restriccions al reg.
- L'augment de la temperatura i el descens de les precipitacions augmenta el perill d'incendis, que poden afectar els conreus i les infraestructures agràries.
- El canvi climàtic augmenta la presència d'espècies invasores, plagues i malalties que afecten diversos conreus.
- Les pluges torrencials, cada cop més freqüents generen erosió fins a arribar a la desertificació, i la pèrdua de sòl fèrtil, i poden provocar inundacions en zones conreades.
- L'augment de la intensitat i la freqüència dels fenòmens meteorològics extrems, com les pedregades o temporals de vent, malmeten les collites.
- La pujada del nivell del mar pot afectar als conreus costaners de la costa mediterrània, com ara l'arròs als deltes. A més la salinització dels aqüífers podria perjudicar els conreus de regadiu.
- El descens de les precipitacions provoca la reducció de les pastures i afecta la ramaderia extensiva.
- L'augment de la temperatura del mar redueix les captures pesqueres.

(Es valorarà que l'estudiant indiqui 3 efectes) (0,25 cadascun)

(0,75 en total)

11. PAU 2024 · Juny · Sèrie 1 · Exercici 5

Exercici 5: Taula turistes estrangers a Catalunya

[2,5 punts en total]

1.

La majoria del turisme estranger que visita Catalunya es dirigeix a la ciutat de Barcelona, en relació amb el turisme cultural, turisme de ciutats i turisme de congressos.

(0,50)

Les destinacions de costa continuen reben també un gran nombre de visitants ja que el turisme de sol i platja continua tenint una gran importància.

(0,50)

2.

a) La gentrificació fa referència a la rehabilitació urbanística d'una àrea degradada de la ciutat, habitada per grups marginals i persones de rendes baixes, que atreu progressivament a persones de classe mitjana i alta o el turisme. Aquest procés sovint provoca el desplaçament dels antics residents, que no poden afrontar els augments en el preu dels lloguers que imposen els propietaris de les vivendes.

(0,50)

b) Arguments a favor:

- Permet rehabilitar zones que porten molts anys de precarietat.
- Permet l'entrada d'inversions en forma de nous negocis.

(0,25)

Arguments en contra:

- Excessiu encariment dels preus dels habitatges.
- Expulsió dels veïns que hi havia prèviament.
- Transformació urbanística amb objectius "de mercat" i no "de ciutat"•
- Entrada de fons especulatius com a agent urbà transformador.

(0,25)

Es valorarà que l'alumnat doni un argument a favor i un contra, que siguin pertinents segons el criteri del corrector, per assolir la puntuació total de 0, 25 punts a cada tipus d'argument.

3.

Respecte a aquesta frase l'alumne hauria d'esmentar dos punts dels següents o algun altre que el corrector consideri correcte per assolir els 0,50 punts:

- En principi, la frase es dona principalment com a VERTADERA.
- El turisme de masses ha creat tants problemes que ja està sonant arreu i de fa temps la necessitat d'un canvi de model, que en part, passa per diversificar el turisme.
- En moltes activitats econòmiques, com en el turisme hi ha la diversificació com a solució plantejada per a no quedar estancat en un futur amb manca de l'únic recurs existent.
- A Catalunya fa anys que s'està apostant per aquesta diversificació però el model de masses encara té molt pes.
- Catalunya té molt potencial per a poder diversificar el turisme de manera eficaç.
- Possibilitats de diversificació: museus, urbà, rural, esportiu, parcs naturals, cultural gastronòmic…

(0,50)

12. PAU 2023 · Setembre · Sèrie 2 · Exercici 4

Exercici 4: Mapa de la intensitat de trànsit a la xarxa viària

[2,5 punts en total]

1.

a)

L'alumnat hauria d'identificar els principals eixos viaris representats en el mapa:

- Les intensitats de trànsit més elevades es troben a l'àrea metropolitana de Barcelona i el seu entorn, amb vies que suporten més de 100.000 vehicles diaris.
- En general la intensitat de trànsit és alta o molt alta en les principals vies de comunicació:
- L'autopista AP-7, que segueix el corredor prelitoral.
- Les autopistes que ressegueixen la costa, com la del Maresme i la del Garraf.
- L'Eix Transversal, que comunica Lleida i Girona per la Depressió Central.
- L'eix del Llobregat i el del Ter-Congost.
- Les carreteres i autovies que comuniquen amb els principals centres turístics de la Costa Brava i de la Costa Daurada.
- Els eixos que comuniquen capitals de comarca properes: Tarragona/Reus-Valls; Montblanc-Reus/Tarragona; Tortosa-Amposta; Andorra-la Seu d'Urgell; Olot-Girona; etc.

(0,10 punts per cada encert fins a un màxim de 0,50) Es valorarà també positivament la identificació d'altres vies.

b)

Les causes de l'alta intensitat de trànsit que presenten les vies de comunicació representades al mapa són variades. L'alumnat pot esmentar les següents:

- Mobilitat diària entre el domicili i el lloc de treball, quan estan situats en ciutats diferents dins d'una mateixa àrea urbana (*commuters*).
- Mobilitat relacionada amb el transport de mercaderies dins les àrees urbanes.
- Vies utilitzades pel transport de mercaderies de llarga distància, o internacional, com seria el cas de l'autopista AP-7, i en menor intensitat, l'autovia A-2 i l'Eix Transversal.
- Desplaçaments relacionats amb l'activitat turística.

(0,50 per cada causa correctament explicada fins a un màxim d'1 punt)

2.

Respecte a l'afirmació "*Les intensitats de trànsit més elevades s'observen en les vies que comuniquen les ciutats més poblades.",* l'alumnat hauria d'esmentar dos punts dels següents o algun altre que el corrector consideri correcte:

- L'afirmació es pot considerar correcta ja que la mobilitat diària sempre és més alta en els llocs més poblats a causa de la concentració d'empreses i serveis.
- L'àrea metropolitana de Barcelona és la que presenta la intensitat de trànsit més elevada en ser on es concentra una alta densitat de població.

(0,50)

Respecte a l'afirmació "El mapa de la intensitat de trànsit diàri mostra que hi ha un equilibri territorial en la localització de les ciutats més poblades.", l'alumnat hauria d'esmentar els punts següents o algun altre que el corrector consideri correcte:

- L'afirmació no és correcta, el mapa de la intensitat de trànsit posa de manifest que hi ha un desequilibri territorial manifest en la distribució de la població.
- A l'àrea metropolitana de Barcelona i al litoral es concentren les ciutats més poblades mentre que les àrees interiors i de muntanya estan molt poc habitades.

(0,50)

13. PAU 2023 · Juny · Sèrie 1 · Exercici 2

Exercici 2: Text sobre els parcs fotovoltaics

[2,5 punts en total]

1.

- El ritme que es va marcar la Generalitat per arribar al 50% d'abastiment amb renovables per al 2030 és insuficient.
- Una solució seria implantar un gran nombre de plaques a les teulades.
- Les promotores, que solen ser fons d'inversió que busquen alts rendiments econòmics, volen utilitzar les zones rurals per col·locar-hi plaques perquè és més barat que utilitzar les teulades de les zones urbanes, on hi ha menys benefici.
- Les empreses que ideen els projectes busquen zones rurals no gaire potents econòmicament, com a estímul per a la implantació.
- Hi ha un perill que és el fet que alguns projectes deixin de ser rendibles i quedin abandonats per les empreses, com ja ha passat en algun cas a Catalunya.

(0,20 punts per cada idea correctament exposada, fins a un total d'1 punt)

2.

Com a avantatges:

- La superfície disponible: actualment, degut a l'abandonament de terres per part de la pagesia catalana, hi ha una alta quantitat disponible de sòl rústic disponible, la qual cosa facilita el projecte.

(0,25)

- Preu del sòl: el preu del sòl urbà és molt més elevat que el sòl rústic, cosa que fa que els projectes d'instal·lació de nous parcs fotovoltaics es fixin en aquest tipus de sòl i defugin el sòl urbà.

(0,25)

Com a inconvenients:

- Molts projectes es plantegen en sòls agrícoles i això es veu com un problema, ja que la superfície agrària de Catalunya disminueix any rere any degut a molts factors (competència d'altres països, canvi climàtic, terciarització de la població…) i, per tant, es perd també pagesia i paisatge rural, a més de capacitat productiva agrària.

(0,25)

- Monopoli empresarial privat: la transició cap a les energies renovables probablement no implicarà una llibertat de fabricació d'energia a escala familiar (autoabastiment), sinó que la generació d'energia continuarà sota l'oligopoli energètic tradicional. Les lleis espanyoles han estat durant temps molt tancades a la llibertat d'implantació de plaques solars per a autoabastiment (llei d'impost al Sol) i no és fins fa poc que aquestes polítiques s'han anat obrint.

(0,25)

3.

(0,25 punts)

L'estudiant hauria d'esmentar que, normalment, aquestes grans infraestructures es plantegen des de l'Administració i que, quan es presenten a la societat, surten plataformes d'afectats que, tot i que aposten clarament per les renovables, no veuen bé com es fa aquesta implantació i, per tant, s'hi acaben oposant.

La resposta també hauria d'estar suficientment connectada amb l'actualitat per saber que a Catalunya s'han generat problemes derivats de la implantació de grans infraestructures energètiques. Aquí s'hi podria esmentar el cas del parc eòlic Costa Brava o d'altres infraestructures energètiques que l'alumne pugui conèixer, encara que no estiguin relacionades amb les renovables.

(0,25 punts)

14. PAU 2023 · Juny · Sèrie 1 · Exercici 4

Exercici 4

[2,5 punts en total]

1.

a)

Es valorarà que l'estudiant identifiqui un patró de localització a la costa mediterrània i els arxipèlags balear i canari, a més de les ciutats de Madrid i Barcelona.

(0,25)

Aquest patró de localització es relacionarà amb els fluxos turístics a les destinacions litorals de sol i platja.

(0,25)

Fenòmens com el de la litoralització (concentració demogràfica i de l'activitat econòmica a la façana litoral) així com el de la insularitat (arxipèlags canari i balear) es valoraran com a part dels raonaments en la resposta.

(0,25)

Es considerarà el pes específic dels aeroports de Madrid i de Barcelona per la rellevància econòmica d'ambdues ciutats (i les respectives àrees metropolitanes); per l'atracció com a destinació del turisme cultural i urbà, i per a actuar com a connectors entre aeroports i vols d'àmbit regional i internacional (*hub*). En aquest sentit, es podrà fer esment a la interrelació particular entre ambdues ciutats pel que fa al trànsit aeri (pont aeri).

(0,25)

b)

Les cinc ciutats on es localitzen els principals aeroports són Madrid, Barcelona, Palma, Màlaga i Alacant.

(0,50)

2.

En funció de variables com la distància i el temps emprat en el desplaçament, el ferrocarril es presenta com a mitjà de transport cada vegada més competitiu en comparació amb l'avió. Especialment, des del moment en què es consolida la xarxa d'alta velocitat, el ferrocarril és capaç de captar part dels viatgers potencials de l'avió.

(0,50)

D’altra banda, el ferrocarril és un mitjà de transport molt més sostenible que l’avió. És d’esperar que en un futur les polítiques actives contra el canvi climàtic fomentin i prioritzin els desplaçaments amb ferrocarril.

(0,50)

15. PAU 2023 · Juny · Sèrie 1 · Exercici 5

Exercici 5: Imatge sobre l'abandonament de conreus

[2,5 punts en total]

1.

Les causes de l'abandonament de conreus a la muntanya baixa mediterrània són diverses. L'alumnat podria esmentar algunes de les següents:

- El baix rendiment dels sòls.
- Les dificultats per introduir maquinària per portar a terme les diferents feines del camp.
- Baixa rendibilitat dels conreus, a causa de l'elevat cost en hores de treball, sovint manual o poc mecanitzat.
- La manca de relleu generacional.

0,25 per resposta correcta fins a un màxim d'1 punt. El corrector valorarà altres respostes que siguin igualment pertinents.

2.

Conseqüències socioeconòmiques:

- Despoblament de les àrees rurals.
- Envelliment de la població per emigració de la població jove.
- Baixa natalitat.
- Disminució dels serveis disponibles (banca, centre de salut, escola, comerç...).

Conseqüències ambientals:

- Augment de la superfície forestal per recolonització espontània dels conreus per part de la vegetació.
- Augment del risc d'incendi forestal.
- Canvis en la composició de la biodiversitat a escala local.
- Millor protecció del sòl pel que fa a l'erosió.

0,20 punts per conseqüència correcta fins a un màxim d'1 punt. El corrector valorarà altres respostes que siguin igualment pertinents.

3.

Les mesures que es porten a terme o que podrien adoptar són de dos tipus:

D'una banda, hi ha mesures que se centren en la implantació de noves activitats econòmiques que puguin fixar les persones al territori i evitar el despoblament:

- Moltes de les iniciatives giren a l'entorn de les activitats turístiques (turisme rural, turisme gastronòmic, ecoturisme, etc.).
- També la potenciació d'activitats artesanals i la producció d'aliments ecològics (mel, formatge, etc.).

D'altra banda, hi ha pobles que ofereixen facilitats per la implantació de nous habitants:

- Lloguers molt baixos.
- Servei d'internet.

Oferta de llocs de treball en el sector agroforestal i ramader.

(0,50) El corrector valorarà altres respostes que siguin igualment pertinents.

16. PAU 2023 · Juny · Sèrie 5 · Exercici 3

Exercici 3

[2,5 punts en total]

1.

En la resposta l'alumnat hauria de tenir en compte:

- factors genèrics de retrocés de l'agricultura: manca de rendibilitat enfront d'altres activitats productives, despoblament del camp, etc.

  (0,50)

- factors específics de l'agricultura de muntanya: dificultat de mecanització, escàs rendiment enfront altres territoris, dificultat de reg, etc.

  (0,50)

El corrector valorarà si l'alumne introdueix altres factors també pertinents.

2.

L'alumnat hauria de respondre preferentment):

- l'extensió del regadiu, per tal d'assegurar les collites.

  (0,50)

- el desenvolupament de produccions de qualitat específiques com ara les indicacions geogràfiques (DO, IGP), de qualitat o ecològiques. Amb això s'assegura un preu més alt que el del producte convencional i permet que la producció sigui menor.

  (0,50)

El corrector valorarà si l'alumne introdueix altres estratègies vàlides.

3.

L'alumnat hauria de respondre:

- qualsevol comarca prelitoral o prepirinenca, almenys dues, o bé qualsevol serra prelitoral o prepirinenca, almenys dues.

Es valorarà amb 0,25 per comarca o serra correcta.

---

17. PAU 2023 · Juny · Sèrie 5 · Exercici 5

Exercici 5

[2,5 punts en total]

1.

a) El tipus de turisme majoritari a Espanya és el turisme de sol i platja.
(0,10)

b) La costa mediterrània peninsular i els arxipèlags de les Balears i les Canàries.
(0,10)

c) La covid-19 ha comportat una paralització de l'activitat turística, a causa de les restriccions al moviment i a la manca de control de la pandèmia. Moltes empreses del sector turístic han hagut de tancar o es troben amb grans dificultats econòmiques que comprometen la seva viabilitat futura: hotels, restauradors, agències de viatges, companyies aèries, etc.
(0,50)

d) L'impacte en els llocs de treball també ha estat molt gran. L'atur ha augmentat ja que molts treballadors del sector són treballadors amb contractes de temporada: treballen només durant els mesos de gran afluència de turistes.
(0,30)

2.

L'activitat turística ha produït, en els punts de principal desenvolupament del turisme massiu, efectes negatius com ara: l'ocupació extensiva de l'espai per urbanització, la degradació paisatgística, l'alteració d'ecosistemes fràgils (com els litorals o d'alta muntanya), l'augment de consum de recursos com l'aigua potable, l'increment dels residus...

(0,50)

L'alumne hauria d'identificar almenys dos impactes característics del turisme, ja sigui dels esmentats a la pauta o d'altres que el corrector consideri pertinents..

3.

Ecoturisme: tipus de turisme sostenible interessat en la naturalesa i que procura reduir l'impacte de l'activitat turística en el medi.
(0,50)

Tour operador: empresa que confecciona programes i paquets turístics i els ofereix a les agències de viatges per a la seva comercialització.
(0,50)

18. PAU 2022 · Juny · Sèrie 2 · Exercici 2

Exercici 2: Gràfic de l'evolució anual del preu de l'electricitat

[2,5 punts en total]

1.

a) L'alumne ha d'indicar el petroli com a principal font d'energia primària, seguit del gas, les renovables i l'energia nuclear.

(Com a dada orientativa per a la correcció, el 2020 el petroli va suposar el 44,4% del consum; el gas, el 23,5%; les renovables, el 20,3%; la nuclear, el 10,4%, i el carbó, l'1,4%).

(0,25)

b) Les energies renovables principals són bàsicament la hidroelèctrica, l'eòlica i la solar.

(0,25)

c) Les comunitats autònomes amb més potència instal·lada d'energies renovables són, per ordre, Castella-Lleó, Galícia, Andalusia i Castella-la Manxa.

(0,25)

2.

Pel que fa als beneficis ambientals, el principal és la no emissió de contaminants ni CO_2 a l'atmosfera –amb l'excepció de la biomassa–, amb la conseqüent reducció d'impacte sobre el canvi climàtic.

(0,25 punts)

Pel que fa als problemes que presenta la seva explotació, cal esmentar:

- La irregularitat temporal i espacial d'alguns dels recursos, com ara l'aigua o el vent, que fa que es produeixin alts i baixos en la seva disponibilitat.

(0,25 punts)

- -L'impacte territorial (la hidroelèctrica, que necessita embassaments) o paisatgístic (l'eòlica, parcs solars) que fa que no tot el territori sigui adequat per allotjar aquest tipus de producció.

(0,25 punts)

El corrector avaluarà la pertinència o no de les respostes efectuades en cas que s'exposin altres aspectes.

3.

La primera afirmació seria certa ja que el principal problema del gas per a Espanya és que depèn completament de l'exterior (Algèria i altres països) i, per tant, no té cap tipus de control sobre la seva producció i venda. En períodes com l'actual, la gran demanda i la concentració de la producció en pocs països al món fa que el preu pugui pujar força.

El corrector avaluarà la pertinència o no de la resposta i especialment dels arguments exposats.

(0,50)

La segona afirmació no seria certa, ja que la política europea implica que les energies fòssils, tot i poder tenir un cost de producció més barat que les renovables, han de tenir en compte en el preu el cost ambiental, i aquest és elevat, sobretot pel que fa a l'emissió de CO_2.

Així, la UE fa pagar a les instal·lacions productores de CO_2 els anomenats "drets d'emissió", que han crescut força i es preveu que ho continuaran fent en el futur per afavorir la transició energètica.

El corrector avaluarà la pertinència o no de la resposta i especialment dels arguments exposats.

(0,50)

19. PAU 2022 · Juny · Sèrie 5 · Exercici 5

Exercici 5: El sistema portuari de Catalunya

[2,5 punts en total]

1

[1 punt]

L'evolució del sistema portuari català ha estat fortament condicionada pel desenvolupament del sector turístic de sol i platja.

Fins a la dècada dels anys 60 del segle passat els ports que hi havia a la costa catalana eren ports comercials i pesquers. Alguns d'ells vinculats a les grans ciutats com els de Barcelona i Tarragona, i els altres a localitats especialitzades en l'activitat pesquera, com Sant Carles de la Ràpita, l'Ametlla de Mar o el Port de la Selva, o a l'activitat comercial i pesquera de ciutats mitjanes com Blanes, Vilanova i la Geltrú o Palamós.

(0,50)

A partir dels anys 70 comencen a proliferar els ports esportius a moltes localitats litorals per satisfer la demanda d'amarratges per a embarcacions dedicades als esports nàutics i al lleure. Finalment, a finals dels anys 90 es va aprovar una moratòria a la construcció de nous ports esportius, que s'ha anat prorrogant fins a l'actualitat.

(0,50)

2

[1 punt]

En el món de la pesca sempre hi ha hagut dones, però no han tingut el mateix reconeixement que els homes

La frase podria considerar-se com a vertadera ja que les dones pescadores han estat un element molt important en la realització de moltes tasques de suport a l'activitat pesquera, encara que el protagonisme ha recaigut en els homes pescadors. És una conseqüència de la mentalitat de les societats patriarcals tradicionals que minimitzen el treball de les dones.

(0,50)

Tasques com portar els papers de l'empresa, netejar les embarcacions o cosir i reparar les xarxes trencades, han estat sempre dutes a terme per les dones. Les encarregades de cosir i reparar les xarxes eren les remendadores, una feina que actualment s'està perdent. També hi ha dones que han assumit la feina de sortir a pescar a la mar.

(0,50)

3

[0,50 punts]

El principal impacte dels ports sobre les platges és l'efecte barrera al transport de sorra per part dels corrents marins que circulen paral·lels a la costa.

(0,25)

Aquesta sorra és important per alimentar les platges. Al trobar-se amb un port la sorra es diposita al costat dels dics portuaris fent créixer les platges adossades al port, però les platges que es troben més enllà del port pateixen dèficit de sediments i s'erosionen ràpidament.

(0,25)

20. PAU 2021 · Setembre · Sèrie 1 · Exercici 5

Exercici 5: Taula de població ocupada a la indústria catalana

[2,5 punts en total]

1.

a)

La major part de l'ocupació se situa en el sector de l'alimentació, amb representació a totes les comarques catalanes, ja que és el sector més gran de la indústria manufacturera catalana.

(0,75)

b)

És un sector que incorpora poc valor afegit a la transformació (sobretot la primera transformació) i, per tant, és un sector industrial que genera poca riquesa.

(0,75)

El corrector, també tindrà en compte alguna altra resposta que es pugui considerar, per exemple: la solidesa del sector, en la mesura que té una demanda assegurada.

2.

Es valorarà positivament que l'alumne raoni que un 17,5% està en la línia de la mitjana de la UE.

(0,50)

Però que no arriba al percentatge de les economies industrials capdavanteres que tenen una població activa en el sector industrial superior al 20%, i, sobretot, que el capità humà és molt més productiu i genera un valor afegit brut en l'economia superior al de la taxa de població ocupada.

(0,50).

21. PAU 2021 · Juny · Sèrie 2 · Exercici 3

Exercici 3.

[2,5 punts en total]

Mapa de localització d'activitats logístiques

1.

[1.5 punts]

a) La logística es pot entendre com qualsevol moviment i emmagatzematge que faciliti el flux de productes, des del punt de compra dels materials fins al punt de consum. L'objectiu final de la logística és assegurar el lliurament d'un producte determinat en el moment i el lloc indicats, amb la menor despesa de temps i de cost.

(0,50)

b) L'evolució de la logística ha anat en paral·lel a l'expansió de la globalització econòmica: l'increment del comerç internacional, la reducció dels *stocks* industrials, l'augment de la intermodalitat i de les noves tecnologies.

Per altra banda, s'està assistint a un increment de les noves demandes en el sector que passen per un creixement en la quantitat i varietat de productes transportats, en l'augment del comerç *online*, en l'expansió de les operacions, i en la disminució de les dimensions de l'enviament i en les necessitats vinculades a les devolucions i els recanvis, entre d'altres.

(0,50)

c) Dins la logística és fonamental el paper del transport intermodal. Aquell que combina diversos mitjans de transport que conflueixen en punts o nodes on s'ubiquen les plataformes logístiques al voltant de les quals s'organitza tot el procés de distribució.

Es tracta de punt dotats de bona accessibilitat i d'espai suficient. La intermodalitat permet mecanitzar i agilitzar les operacions de canvi de tipus de transport de manera que no calgui manipular la càrrega; això s'aconsegueix mitjançant el transport del producte en unitats intercanviables com, per exemple, els contenidors.

(0,50)

2.

[0.5 punts]

La resposta permet diferents tipus d'exemples, el corrector vetllarà perquè la resposta de l'estudiant s'adeqüi a la pregunta.

Exemples de respostes:

- Es pot esmentar l'exemple de la majoria de ports especialitzats en el transport de contenidors. Un cop arriben a les seves instal·lacions, continuen el seu trasllat per via terrestre mitjançant el ferrocarril, o el transport en camió.

  (0,25)

- Un altre exemple pot ser el de la persona que utilitza la bicicleta o el cotxe per arribar a l'estació de tren més propera a casa seva, agafa el ferrocarril per desplaçar-se fins a una gran ciutat i, un cop allà, fa servir el metro o l'autobús fins a apropar-se al lloc de feina.

  (0,25)

3.

[0.5 punts]

Els repartidors o "*riders*" són la darrera baula de la cadena logística. Són els encarregats de lliurar la mercaderia al consumidor. Aquest tipus de treballador, però, no gaudeix de contracte laboral sinó que treballa com a autònom, de manera que ha de fer front a totes les despeses derivades de l'acció de transportar la mercaderia (combustible, reparacions, assegurances, manutenció, etc.), resultant en un tipus de treball precari i de baixa remuneració.

(0,50)

22. PAU 2021 · Juny · Sèrie 2 · Exercici 4

Exercici 4.

[2,5 punts en total]

Text sobre la globalització

1.

[1.5 punts]

a) L'alumne hauria de respondre que la deslocalització industrial és el fenomen que consisteix a traslladar part o la totalitat de la producció industrial de les empreses dels països desenvolupats a països de la perifèria.

Es va iniciar els anys 80. Les empreses que majoritàriament han deslocalitzat la seva producció són aquelles que requereixen molta mà d'obra i amb poca qualificació, com per exemple empreses dels sectors tèxtil, calçat, mobles, components electrònics, etc.

(0,50)

b) L'alumne hauria d'indicar almenys dos motius

- En els països de la perifèria, la legislació laboral en relació amb la jornada laboral, el treball infantil, etc., és menys estricta o és inexistent.
- En els països de la perifèria, la legislació mediambiental, en relació amb les emissions de gasos efecte hivernacle, generació i tractament de residus, etc., és menys estricta o és inexistent.
- La rapidesa i la facilitat dels transports i les comunicacions a escala global.

(0,50)

Es deixa a criteri del corrector valorar altres motius que l'estudiant pugui aportar

c) L'alumne hauria de respondre que el risc principal de la deslocalització industrial és la dependència d'altres països pel que fa al subministrament de productes bàsics o estratègics.

En el cas de la crisi de la covid-19, s'ha produït en algun moment una manca de productes bàsics per fer front a la pandèmia, com les mascaretes o els medicaments, fabricades majoritàriament a països com la Xina.

(0,50)

2.

[1 punt]

- En el món globalitzat la industrialització d'un país és sinònim de desenvolupament

  L'alumne hauria de respondre que l'afirmació és falsa.

  Fins a finals del segle XX, gairebé tota la indústria mundial es localitzava als països desenvolupats. Des de finals del segle XX, aquests països han traslladat la seva producció industrial a països poc desenvolupats.

  Alguns dels països amb major producció industrial, com Índia o Indonèsia, pateixen greus problemes socials, econòmics, demogràfics, educatius o mediambientals i són països amb importants desigualtats. Aquests països depenen dels països desenvolupats i tenen poca capacitat de decisió i de control sobre els intercanvis i els preus dels productes. Per tant, la industrialització no és sinònim de desenvolupament.

  (0,50)

- En el món globalitzat els països desenvolupats han viscut un procés de terciarització

  L'alumne hauria de respondre que l'afirmació és vertadera.

  La terciarització és una transformació econòmica i social que afecta els països més desenvolupats en què la població ocupada en el sector terciari o de serveis és més nombrosa que la població ocupada als altres sectors. El sector primari ha patit una gran disminució de població ocupada gràcies a la mecanització. El sector secundari ha deslocalitzat part de la seva producció a països perifèrics.

  Les activitats del sector terciari han augmentat considerablement. A les activitats tradicionals d'aquest sector (transport, turisme, ...) s'hi han afegit altres activitats ,com per exemple les relacionades amb la informàtica, les telecomunicacions, la robòtica, la recerca i investigació, etc.

  (0,5)

  El corrector tindrà en compte la competència de l'alumnat a l'hora d'argumentar i justificar la seva resposta.

23. PAU 2021 · Juny · Sèrie 5 · Exercici 3

Exercici 3.

[2,5 punts en total]

Mapa de les explotacions agràries a Catalunya

1.

[1 punt]

El nombre d'explotacions agràries ha tendit clarament a la baixa en els darrers decennis no només a Catalunya sinó en el conjunt d'Espanya i altres països europeus. Entre els factors, cal que l'alumne mencioni almenys dos dels següents:

- el descens dels preus agraris en relació als preus d'altres sectors, amb la qual cosa les rendes agràries són cada cop proporcionalment menors.
- la necessitat d'augmentar la superfície de les explotacions per poder fer créixer la productivitat.
- la manca de continuïtat generacional al camp en buscar molts joves d'àrees rurals ocupacions en entorns urbans.
- la desaparició d'àrees agràries en entorns urbans o pròxims.

(0,50 per cada factor correctament identificat fins al màxim d'1 punt)

2.

[0,5 punts]

La solució és la següent:

- Horticultura – 4. Maresme
- Cereal i ramaderia porcina – 3. Osona
- Vinya, olivera i ametller – 5. Priorat
- Ramaderia bovina i ovina – 1. Alt Urgell
- Arròs, olivera, cítrics – 2. Montsià

0,10 punts per cada encert

3.

[1 punt]

Tenint en compte que Maresme, Alt Urgell i Osona tenen un percentatge alt d'explotacions amb alta producció, cal incloure l'horticultura i la ramaderia en general com les activitats més productives.

(0,50)

Per contra, tenint en compte que Priorat i Montsià apareixen com a zones amb explotacions sensiblement menys productives, els conreus menys productius són els llenyosos i també l'arròs.

(0,50)

24. PAU 2021 · Juny · Sèrie 5 · Exercici 5

Exercici 5.

[2,5 punts en total]

Taula sobre l'arribada de turistes estrangers a Catalunya

1.

[0,5 punts]

Les causes s'han de buscar en els efectes de la crisi econòmica iniciada el 2008 i que es deixa notar principalment al llarg dels anys 2010 i 2011 en la majoria del països occidentals.

(0,50)

2.

[1 punt]

Les principals nacionalitats de procedència són europees per tant la distància és un dels motius, aquest és el cas de francesos que doblen els que arriben del Regne Unit.

(0,50)

Una altra motivació és la competitivitat del sector turístic a Catalunya, tant en preus com en qualitat, respecte a altres destinacions similars.

(0,50)

3.

[1 punt]

El turisme estranger a Catalunya ha estat tradicionalment un turisme estacional, de sol i platja, que es concentra en els mesos d'estiu, sobretot juliol i agost.

(0,50)

En els darrers anys però ha guanyat pes el turisme dirigit a la ciutat de Barcelona, que s'ha convertit en la primera destinació turística de Catalunya. Aquest és un turisme més diversificat ja que contempla diverses modalitats que a més es desenvolupen al llarg de tot l'any com són el turisme cultural, el turisme de negocis i el turisme de congressos.

(0,50)

Exercici 3. Mapa del nombre de treballadors en el sector agrari i en la indústria agroalimentària

[2,5 punts en total]

Pregunta 1

[1 punt]

L'alumne ha de destacar que la indústria agroalimentària només està relacionada amb la producció agrària local de manera parcial. Hi ha productes que es produeixen i s'elaboren majoritàriament al propi territori, però d'altres, no.
(0,50 punts)

Aquest és el cas, per exemple, dels productes elaborats que provenen de zones agràries fora del país o que requereixen diverses matèries primeres per a la seva elaboració. En aquest cas, històricament s'ha tendit a ubicar la indústria agroalimentària prop del mercat consumidor, com ara l'àrea metropolitana de Barcelona.
(0,50)

Pregunta 2

[0,5 punts]

Comarca	Indústria agroalimentària
1- Alt Urgell	B- Productes làctics
2- Baix Ebre	D- Elaboració d'oli
3- Garrotxa	A- Productes del porc
4- Baix Llobregat	E- Producció molt diversificada
5- Alt Penedès	C- Vins i caves

(0,1 punt per cada encert, fins a 0,5 punts.)

Pregunta 3

[1 punt]

Tant l'increment del regadiu com de l'elaboració de productes de qualitat han estat les estratègies principals per assegurar un increment del valor de la producció agrària que sigui capaç de mantenir l'activitat en un context de pèrdua continuada de pes econòmic de l'activitat agrària.
(0,50 punts)

La diferència principal resideix en el fet que, a través del regadiu, es pretén assegurar un volum de producció per explotació que sigui suficient per assegurar els ingressos dels pagesos, mentre que, en el cas de la producció de qualitat, l'increment d'ingressos s'obté a través de l'augment del preu de venda d'un producte que garanteix unes característiques específiques valorades pel potencial comprador.
(0,50 punts)

26. PAU 2020 · Juny · Sèrie 1 · Exercici 2

Exercici 2. Mapa sobre la potència instal·lada
[2,5 punts]

Pregunta 1
[1,5 punts]

Les quatre comarques amb més potència instal·lada són: la Ribera d'Ebre, el Pallars Jussà, el Pallars Sobirà i el Baix Camp.
(0,50)

En aquestes comarques es troben les principals centrals productores d'energia elèctrica de Catalunya. A la Ribera d'Ebre hi ha les centrals nuclears d'Ascó I i II, a més de la central hidroelèctrica de Flix. Al Pallars Jussà i al Sobirà hi ha tot un conjunt de centrals hidroelèctriques en els principals cursos fluvials de les conques de la Noguera Pallaresa i la Noguera Ribagorçana, mentre que al Baix Camp se situa la central nuclear de Vandellós.
(1)

Pregunta 2
[1 punt]

La localització de les centrals productores d'electricitat a Catalunya no és equitativa entre els diferents territoris

Efectivament, l'enunciat es pot considerar cert ja que les centrals elèctriques es concentren sobretot a les comarques meridionals i pirinenques. Tant pel que fa a diverses centrals hidroelèctriques, relacionades amb la localització dels embassaments, com per la situació geogràfica de les centrals nuclears i de molts parcs eòlics. Hi ha, per tant, un desequilibri territorial molt marcat entre les comarques productores d'energia i les comarques o àrees que més energia consumeixen.
(0,50)

La producció d'energia elèctrica procedent de fonts renovables és molt important a Catalunya.

Aquest enunciat no seria cert ja que, malauradament, el pes de les energies renovables a Catalunya és encara molt baix. Per exemple, la participació de les energies renovables en la producció d'energia elèctrica a Catalunya se situa al voltant del 20%.
(0,50)

27. PAU 2020 · Juny · Sèrie 1 · Exercici 3

Exercici 3. Imatge sobre una explotació ramadera
[2,5 punts]

Pregunta 1
[1,5 punts]

a) A la ramaderia tradicional, el bestiar és del propietari de l'explotació, mentre que a la ramaderia integrada el bestiar pertany a grans empreses, sovint multinacionals.
(0,50)

b) La gran empresa, a més de subministrar els animals, proporciona també els pinsos i l'alimentació necessària per al seu engreix.
(0,50)

c) La ramaderia integrada comporta una despesa considerable d'energia, conreus i aigua. La contribució a la generació de gasos d'efecte hivernacle per part de la ramaderia industrial és superior a la del sector del transport i la mobilitat (cotxes, camions, trens i avions).
La ramaderia tradicional proporciona part de l'alimentació dels animals a partir dels conreus que formen part de l'explotació i es considera més sostenible.
(0,50)

Pregunta 2
[0,5 punts]

Un dels principals problemes, sobretot pel que fa a les granges de porcs, és l'eliminació dels residus o purins produits pels animals. Una part s'utilitzen per adobar els camps de conreu, però la gran quantitat que en produeixen fa inviable utilitzar-los tots com adobs, ja que aquesta pràctica comporta problemes de contaminació dels sòls i les aigües freàtiques per nitrats.
(0,50)

Pregunta 3
[0,5 punts]

La crítica consisteix en el fet que els animals són tractats com a objectes i no com a éssers vius sensibles al patiment.
La massificació; la restricció de moviments a causa de la petita dimensió de les gàbies o els espais on estan amuntegats; les condicions d'higiene i cura; les mutilacions d'organs; la inseminació artificial de les femelles per parir de forma continuada i prendre'ls els cadells, o la crueltat en els mètodes de sacrifici, són alguns dels aspectes que l' esmentar en la resposta.
(0,25)

Pel que fa a les millores que es podrien implantar, es pot citar alguna de les següents:
- Seguir les recomanacions del *Welfare Quality*, que avalua el benestar animal segons els indicadors següents: bona alimentació, bones condicions dels estables, bona salut i comportament adequat.
- Alguns països europeus han prohibit la utilització de gàbies en les granges de conills.
- També s'ha prohibit l'alimentació forçada als ànecs i gansos per a la producció de *foie gras* en 18 països de la UE.

Es considerarà resposta correcta presentar una mesura de millora del benestar animal a les granges. (0,25)

28. PAU 2020 · Juny · Sèrie 3 · Exercici 3

Exercici 3: Mapa sobre la població activa agrària a Espanya
[2,5 punts]

Pregunta 1.
[1 punt]

Escriu en el mapa el nom de cinc províncies...
Les províncies amb un menor nombre d'ocupats en el sector agrari són: Girona, Barcelona, València, Madrid, Guadalajara, Astúries, Cantàbria, Biscaia, Guipúscoa, Alaba, les illes Balears i la província de Las Palmas a l'arxipèlag canari.
(0,50)
Es puntuarà a raó de 0,10 punts per cadascuna de les cinc províncies ben localitzades al mapa

Les causes del baix percentatge d'ocupats en el sector primari és deguda a que són províncies on estan molt desenvolupats altres sector econòmics, com l'industrial al litoral cantàbric, Barcelona, Madrid i València, el turístic a Girona, les illes Balears i les Canàries, a més del sector comercial i dels serveis, i la població ha deixat el treball agrari per una ocupació en aquests sectors.
(0,50)

Pregunta 2
[1,5 punts]

Els factors físics que determinen l'agricultura mediterrània són un clima de precipitacions escasses i irregulars, i un hivern de temperatures no molt fredes. Un relleu muntanyós, amb poques planes i que obliga sovint a conrear en feixes, i un sòls poc profunds i poc fèrtils.
(0,50)

Els principals tipus de conreu són els cereals (blat, ordi), l'olivera i la vinya, o sigui l'anomenada trilogia mediterrània, a més dels fruiters, ja siguin de fruita dolça (pomers, perers,..) com de fruita seca (ametllers, avellaners).
(0,25)

Pel que fa a la ramaderia predomina el bestiar porcí (més del 30% de la producció total, seguit de l'aviram (al voltant del 10%) i el boví (més del 7%).
(0,25)

L'estructura agrària es caracteritza per explotacions de secà de dimensions mitjanes, mentre que als deltes i les escasses planes litorals les explotacions són de dimensions petites i conreades intensivament. Hi ha un predomini de les explotacions agrícoles de caràcter familiar.
(0,50)

29. PAU 2020 · Juny · Sèrie 3 · Exercici 4

Exercici 4: Mapa sobre el turisme a la ciutat de Barcelona
[2,5 punts]

Pregunta 1.
[0,5 punts]

Els districtes amb major presència relativa de places d'allotjament turístic són l'Eixample, Ciutat Vella i Sant Martí, al centre de la ciutat. Els menys turístics són els del nord de la ciutat, Sant Andreu, Nou Barris i Horta-Guinardó.
(0,20)

Les causes d'aquest repartiment són, essencialment:
- La presència d'atractius turístics, com ara al Barri Gòtic o la dreta de l'Eixample, que atrau tant hotels com habitatges d'ús turístic.
- La presència de zones de serveis que afavoreixen la implantació d'hotels mentre que proporcionalment hi ha menys presència d'edificis residencials.
- La manca d'atractius turístics històrics o culturals, afegida a un entorn urbà de classe treballadora, explica la menor quantitat relativa de places turístiques al nord de la ciutat.

(0,30)

El corrector avaluarà la pertinència o no de les respostes efectuades en cas que en posi d'altres diferents de les esmentades.

Pregunta 2.
[1 punt]

Com a principal aspecte positiu cal esmentar l'important impacte econòmic que genera per a la ciutat de Barcelona la presència constant de turisme. D'altra banda, el turisme afavoreix també l'entrada de valors, idees i productes de l'exterior integrant la ciutat en el món. Al mateix temps, el turisme urbà pot facilitar l'establiment permanent de persones d'alt nivell cultural.
(0,50)

El corrector avaluarà la pertinència de respostes diferents a la de les pautes.

Com a principals impactes negatius es poden esmentar:
- Els problemes de convivència que poden generar amb els veïns atès que les activitats i les hores del dia en què es mouen poden generar molèsties per als que viuen a la ciutat i treballen en altres sectors.
- L'impacte sobre el cost de la vida, ja que els preus de les ciutats turístiques es veuen afectats a l'alça amb especial incidència en els preus de l'habitatge, que pot comportar la substitució significativa de pisos on habiten veïns per pisos turístics.
- El tipus de lloc de treball generat per bona part de l'activitat turística s'associa a ocupacions de salaris baixos, com cambrers, personal de neteja, etc., amb un major o menor nivell d'estacionalitat i per tant, de tipus precari.

- L'augment de la població flotant implica un major impacte ambiental en el sentit d'un important consum de recursos naturals (energia, aigua, etc.), un increment de la circulació de persones i vehicles i també una generació important de residus en relació a ciutats poc turístiques.

(0,50)

Es puntuarà a raó de (0,25) per cada impacte negatiu fins a un màxim de 0,50 punts. El corrector avaluarà la pertinència d'altres possibles respostes correctes.

Pregunta 3
[1 punt]

El turisme d'esquí o el de sol i platja tenen aspectes similars i d'altres diferents en relació al turisme urbà. L'alumne ha de remarcar que:

- Els impactes positius pel que fa a l'impacte econòmic com de transmissió de valors o idees són similars.

- També és similar la creació de molts llocs de treball de baixa qualificació -encara més marcada per la gran estacionalitat de la demanda turística en aquestes zones-.

- L'impacte ambiental és important però encara és més accentuat ja que tant l'esquí com el turisme de sol i platja generen la necessitat de crear noves zones urbanes i infraestructures que impacten sensiblement sobre el medi i el paisatge.

- L'increment dels preus de l'habitatge i en general de la vida és també un element similar en els dos casos.

- Els problemes de convivència poden donar-se però, en ser zones molt especialitzades en turisme, la població resident afectada és proporcionalment molt menor que en ciutats com ara Barcelona.

0,25 punts per cada comparació correcta entre turisme urbà, d'una banda, i turisme de sol i platja/esquí, de l'altra, fins a un màxim d'1 punt.

El corrector avaluarà la pertinència d'altres possibles respostes o raonaments correctes.

PART OPTATIVA

[6 punts]

(S'han d'escollir dos exercicis. En cap cas es poden barrejar preguntes de varis exercicis)

Exercici 3: Gràfic sobre l'evolució de l'activitat turística a Espanya

[3 punts]

En aquest exercici es proposa la verificació dels aprenentatges corresponents a l'apartat 4: "Els espais i l'activitat turística a Catalunya i Espanya", del bloc de continguts 3: "Territori i activitats econòmiques", del document de concreció del currículum.

Pregunta 1 [1,5 punts]

Les causes principals de l'augment continuat del número de turistes a Espanya és l'oferta competitiva respecte a altres destinacions semblants. D'una banda, les bones condicions climàtiques característiques del clima mediterrani, i de l'altra, uns preus competitius i l'avantatge de la manca de conflictes que han afectat altres destinacions similars a la conca mediterrània (Turquia, Grècia, Tunísia, Egipte, etc.).
(0,75)

La major part dels turistes que venen a Espanya provenen de la Unió Europea: el Regne Unit, Alemanya i França. També és significativa, alguns anys, l'arribada de turistes procedents de l'Europa de l'Est, sobretot de Rússia. Espanya és una de les principals potències turístiques del món. Actualment ocupa el segon lloc, darrera de França, pel que fa a l'entrada de turistes estrangers.
(0,75)

Pregunta 2 [1,5 punts]

El turisme és una de les activitats econòmiques més importants del país, i aporta un percentatge alt del PIB (superior al 10 %). També té un gran pes en l'ocupació. D'altra banda, l'activitat turística té una important capacitat de dinamització d'altres sectors, com ara la construcció, els serveis o els transports.
(0,75)

L'activitat turística ha produït, en les principals localitats on hi ha un turisme massiu, efectes negatius, com per exemple: l'ocupació extensiva de l'espai per urbanització, la degradació paisatgística, l'alteració d'ecosistemes fràgils (com els litorals o d'alta muntanya), l'augment de consum de recursos com l'aigua potable, l'increment dels residus...
(0,75)

L'alumne ha d'identificar almenys quatre d'aquests —o d'altres— impactes característics del turisme per assolir la puntuació màxima de 0,75.

Exercici 4: Taula sobre l'agricultura ecològica a Europa
[3 punts]

En aquest exercici es proposa la verificació dels aprenentatges referits a l'apartat 2: "El procés de construcció europea. Fortaleses i problemes", i a l'apartat 3: "La posició demogràfica, econòmica, social i cultural de la Unió Europea en el món". Els dos pertanyents al bloc de continguts 1: "Catalunya i Espanya, a Europa i el món", del document de concreció del currículum.

Pregunta 1 [1 punt]

L'agricultura ecològica o orgànica ha de complir els requisits següents:

- No utilitzar elements inorgànics en el seu conreu, és a dir, no fer servir fertilitzants químics, plaguicides ni insecticides químics.

- No utilitzar colorants ni conservants en el procés d'elaboració o transformació.

S'ha de valorar amb la màxima puntuació, 1 punt, si l'estudiant té en compte els dos tipus de requisits (en el conreu i la transformació).

Pregunta 2 [1 punt]

Conceptes	Característiques
Població activa agrària	*Menys del 3 % dels actius* (0,50 punts)
Productivitat	*Alta en els rendiments per unitat de superfície* (0,25)
Mecanització	*Molt alta en tots els processos productius* (0,25)

Pregunta 3 [1 punt]

L'instrument és la Política Agrària Comunitària (PAC) per mitjà de programes d'ajuts. Els principals ajuts són els següents:

- Ajuts a la renda dels treballadors agrícoles. Aquí cal comentar que ha deixat de ser subvencionada la producció en quantitat i, en canvi, se subvenciona la qualitat ambiental i el respecte al medi ambient. (0,25)

- Ajuts als preus: és a dir, ajuts al mercat a fi d'afavorir, com fan els estats competidors, la producció pròpia. (0,25)

-Amb quins objectius?

Els objectius inicials de la CEE de 1957 consistien en arribar a l'autosuficiència alimentària. D'aquí provenen les subvencions a la producció d'aliments quan no era suficient i l'aplicació de quotes a produccions de les quals en sobrava. Avui, els reptes són uns altres: desenvolupament rural, seguretat alimentària, relleu generacional de les empreses agrícoles...

(0,50)

32. PAU 2019 · Juny · Sèrie 4 · Exercici 3

PART OPTATIVA
[6 punts]

(S'han d'escollir dos exercicis. En cap cas es poden barrejar preguntes de varis exercicis)

Exercici 3: La indústria 4.0 a Catalunya
[3 punts en total]

En aquest exercici es proposa la verificació dels aprenentatges referits als apartats 2: El teixit industrial a Catalunya, del bloc de continguts 3: Territori i activitats econòmiques, del document de concreció del currículum.

Pregunta 1
[0,5 punts]

La pregunta es valorarà a raó de 0,1 punt cada característica correcta, fins a un màxim de 0,50 punts.

A continuació hi ha un llistat de possibles característiques, però el corrector en podria valorar també d'altres:

- Big data: sistemes informàtics amb capacitat d'emmagatzemar grans volums de dades i processar-los a molta velocitat
- Robots autònoms: que podran interactuar amb els humans, i amb ells mateixos.
- Simulacions en 3D que permeten reproduir el món físic en un món virtual, fet que facilitarà efectuar proves per millorar la programació
- Integració horitzontal i vertical de sistemes: dins una mateix empresa i entre empreses, fabricants, proveïdors i clients enllaçat per sistemes informàtics
- Internet de les coses: hi haurà més dispositius dotats d'informació encastada i connectats per mitjà de tecnologia estàndard
- Ciberseguretat.
- El núvol: espai on poder emmagatzemar tasques relacionades amb l'activitat industrial
- Fabricació additiva: la impressió en tres dimensions produirà objectes a partir de models digitals. La impressió 3D s'estendrà a petits productes personalitzats
- Realitat augmentada …
- Producció de nous materials: nanomaterials, grafè …

Pregunta 2
[1,5 punts]

Cada argument aportat que el corrector consideri pertinent es valorarà amb 0,3 punts fins a un màxim d'1,5 punts.

Arguments a favor del canvi tecnològic en la indústria 4.0:

-Produir més i millor: millora de l'eficiència del sector productiu i millora de la productivitat.
- Reducció del preu dels productes.
- Augment de l'ocupació dels més preparats tècnicament
...
Arguments en contra:

- Reducció dels operaris sense preparació o amb poca preparació, selecció dels treballadors en funció del seu coneixement.
- Qui controlarà els robots? Qui controlarà els que controlin el nostres hàbits i conductes?
- Eixamplarà la distància entre els països no industrialitzats, o que tenen una indústria tradicional, i els països més avançats.
...

Pregunta 3
[1 punt]

Resposta oberta que el corrector valorarà la pertinença de la resposta.
Es valorarà amb 0,25 punts cada sector correcte fins a un màxim d'1 punt, amb la condició que s'exposin arguments com que la generalització de la robòtica i l'automatització dels processos productius faran millorar la productivitat, o la qualitat dels productes, o l'eficàcia dels serveis prestats, etc.

Sectors beneficiats:

-Automoció.
-Disseny industrial.
-Fabricació mecànica.
-Electrònica.
-Tecnologies de la informació i del coneixement.
-Salut i indústria farmacèutica.
-Robòtica, ciberseguretat.

33. PAU 2019 · Juny · Sèrie 4 · Exercici 4

Exercici 4 : Evolució de l'agricultura ecològica a Catalunya
[3 punts en total]

En aquest exercici es proposa la verificació dels aprenentatges referits als apartat 1: Característiques, canvis i permanències en l'espai rural català i espanyol, del bloc de continguts 3: Territori i activitats econòmiques, del document de concreció del currículum.

Pregunta 1
[1,5 punts]

Es valorarà a raó de 0,50 punts per a cada característica correcte, fins a un màxim d'1,5 punts.

Característiques principals de l'agricultura a Catalunya:

- La població activa dedicada al sector agrícola a Catalunya és inferior a l'1%

- A Catalunya predominen les explotacions petites a diferència d'altres regions d'Espanya on es mantenen molts latifundis.

- Els conreus de secà ocupen la major part de la superfície però el regadiu ha ampliat molt la superfície els darrers anys.

-A moltes comarques i especialment a les més humides el sector agrícola està integrat amb les explotacions ramaderes, de manera que l'ordi, els farratges i el blat de moro que s'hi conrea està destinat a l'alimentació del bestiar de les d'explotacions ramaderes, sovint dins la mateixa propietat.

Pregunta 2
[1,5 punts]

- L'agricultura ecològica no utilitza productes fitosanitaris ni adobs.

L'agricultura ecològica pot utilitzar adobs procedents d'explotacions ramaderes ecològiques, o restes vegetals, i productes fitosanitaris en casos extrems, sempre que no provinguin de síntesi química.
(0,50)

- Els productes anomenats de Km 0 es produeixen en explotacions ecològiques.

El productes agrícoles anomenats de Km0 o de proximitat no comporten que siguin procedents de conreus ecològics. El seu avantatge és l'estalvi en les despeses energètiques degudes al transport en comparació amb productes de procedència llunyana.
(0,50)

- La Política Agrària Comunitària (PAC) promou i subvenciona l'agricultura ecològica.

Efectivament, donat que un dels objectius de la Política Agrària Comunitària (PAC) és la millora del medi ambient agrari utilitzant mètodes de producció respectuosos amb l'entorn. Es fomenta la utilització de fertilitzants orgànics, la lluita natural contra les plagues i les malures, la conservació de la biodiversitat, etc.
(0,50)

34. PAU 2018 · Setembre · Sèrie 3 · Exercici 3

PART OPTATIVA

[6 punts]

(S'han d'escollir dos exercicis. En cap cas es poden barrejar preguntes de diversos exercicis.)

Exercici 3. Taula sobre activitats complementàries a les estacions d'esquí

[3 punts]

En aquest exercici es proposa la verificació dels aprenentatges referits als apartats 4, «Els espais i l'activitat turística a Catalunya i Espanya», del bloc de continguts 3, «Territori i activitats econòmiques», del document de concreció del currículum.

Pregunta 1 [1punt]

El turisme de neu és un tipus de turisme de marcada estacionalitat, amb una activitat que es limita als mesos d'hivern.
(0,50)

Per tal de dinamitzar l'economia i la demografia dels pobles de muntanya, es pretén mantenir l'activitat turística la resta de l'any per mitjà d'una oferta de turisme basat en els recursos naturals i paisatgístics de l'entorn.
(0,50)

Pregunta 2 [1 punt]

- Estacionalitat turística: concentració de l'activitat turística en només un període de l'any; per exemple, el turisme de sol i platja es concentra en els mesos d'estiu, mentre que el turisme de neu, en els mesos d'hivern.
(0,50)

- Agroturisme: turisme que es desenvolupa en l'àmbit rural, en explotacions que mantenen l'activitat agrària al mateix temps que ofereixen un servei d'allotjament als turistes, generalment interessats en el paisatge rural i el consum de productes produïts a la regió.
(0,50)

Pregunta 3 [1 punt]

Es preveu que el canvi climàtic global, com que comportarà un augment de les temperatures mitjanes del planeta, farà disminuir la zona innivada a l'alta muntanya, amb la qual cosa es reduirà la superfície hàbil per a la pràctica de l'esquí i probablement la durada de la temporada.
(0,50)

Algunes de les mesures que es podrien aplicar ja s'estan portant a la pràctica a la majoria d'estacions d'esquí i consisteixen en la generació de neu artificial per compensar la disminució de les nevades.
(0,50)

35. PAU 2018 · Setembre · Sèrie 3 · Exercici 4

Exercici 4. Mapa de la població activa agrària a Espanya
[3 punts]

En aquest exercici es proposa la verificació dels aprenentatges referits als apartats 1, «Característiques, canvis i permanències en l'espai rural català i espanyol», del bloc de continguts 3, «Territori i activitats econòmiques», del document de concreció del currículum.

Pregunta 1 [1 punt]

A la Submeseta Norte, el conreu dominant és el cereal de secà en grans extensions. A l'interior d'Andalusia, el conreu que predomina és l'oliverar de secà. Al litoral mediterrani predomina el policultiu, amb importància de les hortes i els fruiters de regadiu.
(1 punt)

Pregunta 2 [1 punt]

A la Submeseta, com que hi ha diverses províncies poc industrialitzades, el pes de la població activa agrària sobre el total provincial és alt, però com que es tracta d'un conreu extensiu, no es necessita gaire mà d'obra; per això, el pes sobre el total espanyol és baix.
(0,50)

A Andalusia, l'agricultura extensiva de secà necessita molta mà d'obra en determinats períodes de l'any, com per exemple en el temps de la collita, i per això hi ha força població activa agrària (amb províncies com Jaén i Sevilla amb percentatges superiors al 5 %).
(0,25)
Al litoral mediterrani, l'agricultura de regadiu necessita força mà d'obra, sobretot a províncies com Almeria i Múrcia, on aquesta activitat és especialment important.
(0,25)

Pregunta 3 [1 punt]

L'agricultura mediterrània es desenvolupa en unes regions caracteritzades per un relleu trencat de serres i altiplans i sota el domini d'un clima sec, com el clima mediterrani.
(0,25)

A les àrees on es practica el conreu de secà, es cultiven cereals, vinya i olivera (trilogia mediterrània) i també fruita seca, com ametllers i avellaners. Els ramats que hi predominen són d'ovelles i cabres.
(0,50)

Les explotacions agràries són de mida petita o mitjana, sobretot als territoris litorals on es practica el regadiu, amb conreus intensius, mentre que a les regions meridionals predomina el latifundi i els conreus extensius.
(0,25)

36. PAU 2018 · Juny · Sèrie 1 · Exercici 3

PART OPTATIVA
[6 punts]
(S'han d'escollir dos exercicis. En cap cas es poden barrejar preguntes de diversos exercicis)

Exercici 3. Mapa del traçat de l'AVE
[3 punts]

En aquest exercici es proposa la verificació dels aprenentatges referits a l'apartat 3, "Funcions i impactes de les xarxes de transport i comunicació en la producció i el consum", del bloc de continguts 3, "Territori i activitats econòmiques", del document de concreció del currículum.

Pregunta 1 [1punt]
El traçat de l'AVE segueix el model de xarxa radial de comunicacions amb el centre a Madrid, igual com el traçat de la xarxa de carreteres nacionals i la xarxa del ferrocarril convencional.
(0,50)

Els avantatges són la facilitat de comunicacions amb la capital de l'Estat, mentre que els inconvenients son les dificultats per a la comunicació entre ciutats situades en diferents radis de la xarxa.
(0,50)

Pregunta 2 [1 punt]

La xarxa ferroviària convencional presenta diversos problemes derivats d'unes infraestructures obsoletes:

- L'amplada de la via espanyola diferent de la majoria de països europeus. Aquesta singularitat comporta costosos transbordaments a les fronteres
- Molts trams són de via única, la qual cosa fa que es redueixi la velocitat i la freqüència de trens.
- El mal estat d'alguns trams i infraestructures que no s´han modernitzat.
- La poca demanda dels passatgers, tret dels serveis de rodalies de Madrid i Barcelona, per la baixa freqüència horària de trens i la competència del transport per carretera.

(0,75)

La xarxa de l'AVE difícilment pot solucionar aquests problemes ja que no està concebuda com una xarxa convencional, sinó per al transport de mitjana distància entre grans ciutats destinat al turisme i al sector dels negocis.
(0,25)

Pregunta 3 [1 punt]

Actualment, en una societat globalitzada els transports són bàsics per poder localitzar i connectar, ja sigui les mercaderies o les persones.

Els transports tenen tres funcions importants:

- Fan un servei que respon a la necessitat de desplaçament de les persones.
- Satisfan necessitats econòmiques: posant en contacte la producció amb el mercat i fan possible la distribució de béns i serveis.
- Contribueixen a integrar els diferents grups socials i a la difusió de les idees, les tècniques i les cultures.

(1 punt)

37. PAU 2018 · Juny · Sèrie 5 · Exercici 3

PART OPTATIVA
[6 punts]
(S'han d'escollir dos exercicis. En cap cas es poden barrejar preguntes de varis exercicis)

Exercici 3: Text sobre la desindustrialització a Catalunya
[3 punts]

En aquest exercici es proposa la verificació dels aprenentatges referits als apartats 2: El teixit industrial de Catalunya del bloc de continguts 3: Territori i activitats econòmiques, del document de concreció del currículum.

Pregunta 1 [1,5 punts]

Desindustrialització a partir dels anys setanta: els efectes provocats per la crisi del petroli de 1973 (no és necessari que s'expliqui el conflicte entre Israel i el món àrab) van afectar les economies occidentals i la indústria en particular. La indústria sorgida de la primera i la segona revolució industrial va entrar en crisi.
(0,5)

Causa: l'augment dels costos de producció amb la pujada del preu del petroli va provocar que la manufactura tradicional, especialment la tèxtil, i la que requeria mà d'obra no qualificada o poc qualificada, no va poder competir amb el baix preu dels productes d'indústries de països del Tercer Món o Sud Global.
(0,5)

Conseqüències immediates: l'atur industrial, especialment en el tèxtil català, va ser la conseqüència immediata, com també ho va ser la desaparició de moltes empreses multinacionals que van deslocalitzar la seva producció i es van traslladar a països amb salaris més baixos a fi de rebaixar els costos de producció. De la mateixa manera que es va produir la desindustrialització, es va produir també un canvi en el procés de producció industrial, cap a una indústria molt més tecnificada, que incorporava molt més valor afegit a la producció catalana.
(0,5)

En cas que la resposta sigui global i no segueixi estrictament el guió proposat, el corrector podrà valorar positivament la resposta sempre i quan apareguin els conceptes clau: crisi del petroli de 1973; desaparició de sectors tradicionals (el tèxtil) i deslocalització; atur industrial; renovació del teixit industrial cap a un escenari de revolució tecnològica.

Pregunta 2 [1,5 punts]

Característiques de la indústria catalana actual:
-predomini de les PIME, tot i que també hi ha grans empreses com les de fabricació d'automòbils.
-indústries netes i no contaminants, situades en polígons industrials
-treballadors formats.
-producció d'elevat valor afegit
-agrupació en clústers
-destinació de la producció: mercat exterior
-etc.

Es valoraran amb 0,2 punts cada característica esmentada fins a un màxim de 1 punt.
(1)

Punts forts:
-tradició industrial del país
-teixit industrial organitzat, tant productivament (clústers) com pel que fa a la patronal (PIMEC, CECOT, Foment del Treball).
-vinculació dels nous sectors productius a la recerca (R+D+I) i a la universitat, l'exemple més emblemàtic pot ser el sector farmacèutic o biomèdic.
-sectors punta vinculats a la nova economia del coneixement.
-destinació de la producció al mercat exterior, mundial.
...

Amb què l'estudiant esmenti i justifiqui més d'un punt fort es pot donar per vàlid aquest apartat.
(0,5)

En cas que la resposta sigui global i no segueixi estrictament el guió proposat, el corrector valorarà el coneixement que demostri l'alumne en la seva resposta.

38. PAU 2017 · Setembre · Sèrie 2 · Exercici 1 (Opció B)

Opció B

Exercici 1. Mapa sobre la distribució de les indústries productores de begudes a Catalunya

En aquest exercici es proposa la verificació dels objectius terminals 1 i 6 del currículum de Geografia i dels aprenentatges referits al bloc 3, "Territori i activitats econòmiques", del document de concreció del currículum.

1. [1 punt]
L'alumnat hauria de destacar en la descripció els aspectes formals següents:

- Es tracta d'un mapa de Catalunya amb les divisions administratives comarcals. Les indústries de begudes estan representades per mitjà de punts a l'interior de cada comarca.
- La font és el Departament d'Agricultura, Ramaderia, Pesca i Alimentació, i l'any, el 2016.
(0'25)

Descripció de la informació:
-Tot i que hi ha indústries de begudes en moltes comarques, les zones on es localitza un nombre més gran d'indústries coincideix amb la situació de les principals àrees de producció de vins i caves com són l'Alt Empordà, l'Alt i el Baix Penedès i el Priorat.
(0'75)

2) [1 punt]
L'alumnat hauria de contestar amb respostes semblants a:

valor afegit: augment del valor que experimenta un producte en transformar-se al llarg del procés de producció.
(0'5)

logística: en l'àmbit empresarial, la logística cobreix la gestió i la planificació de les activitats dels departaments de compres, producció, transport, emmagatzematge, manteniment i distribució.
(0'5)

3. [1,5 punts]
-El sector de les indústries de begudes agrupa una gran diversitat d'empreses entre les quals es diferencien les de begudes alcohòliques (vins, caves, cerveses, licors) de les no alcohòliques (aigua, refrescs, sucs de fruita, etc.).
(0,5)
Com en molts altres sectors de l'agroindústria la localització tendeix a situar-se en les àrees on es produeix la matèria primera que serà transformada i en aquest cas embotellada, com seria el cas de la producció de vins i caves, que com s'observa al mapa se situen en les zones vitivinícoles del Penedès, el Priorat o l'Empordà. També les

plantes productores d'aigua embotellada se situen prop de les fonts o deus d'aigua, com els embotelladors de sucs de fruita en les àrees de producció fructícola.
(0,5)
Un altre tipus de localització respon a aquelles empreses productores de begudes que no depenen directament d'un producte agrícola com a matèria primera, com seria el cas de molts tipus de refrescs i que tendeixen a situar-se prop d'on se situen els grans mercats de consumidors. En el cas de Catalunya a l'àrea metropolitana i en les àrees urbanes de les principals ciutats.
(0,5)

4. [1,5 punts]
Els objectius de la nova PAC es poden resumir en els punts següents:

- Garantir un nivell de vida adequat per als pagesos així com una producció viable d'aliments. Augmentar la productivitat de l'agricultura perquè sigui competitiva en els mercats internacionals i proporcionar als consumidors una oferta d'aliments estable, segura i a preus assequibles.
(0,5)

- Afavorir un desenvolupament equilibrat de les zones rurals. Desenvolupar la indústria agroalimentària, la capdavantera del sector industrial espanyol, per tal d'augmentar el valor afegit dels productes agraris i forestals.
(0,5)

- Millorar el medi ambient i l'entorn rural, i també la qualitat de vida i diversificació econòmica a les zones rurals, en un context de canvi climàtic. Garantir la gestió dels recursos naturals.
(0,5)

39. PAU 2017 · Setembre · Sèrie 2 · Exercici 2 (Opció B)

Exercici 2. Producció i consum d'energia primària a Espanya

En aquest exercici es proposa la verificació d'una part de l'objectiu general 1 del currículum de Geografia i dels aprenentatges referits al bloc 2 del document de concreció del currículum "Medi ambient i paisatges".

L'exercici es valorarà globalment a raó de 5 punts, distribuïts de la manera següent.

1. [1 punt]
L'alumnat hauria de destacar els aspectes formals següents:
- Es tracta d'un quadre estadístic on es mostra el consum d'energia primària a Espanya en el 2014. Les dades s'expressen en percentatge sobre el total.
- La font és l'INE i la data, el 2016.
(0,25)
Descripció de la informació:
- El quadre estadístic mostra, pel que fa al consum, que són les energies fòssils i no renovables les que més es consumeixen (42,90% el petroli, 20% el gas natural, 12,6% l'energia nuclear i el 10,10% el carbó). En menor mesura es troben el grup de renovables (6,40%) i la biomassa, biocarburants i residus. En els últims llocs es troba el consum d'energia hidràulica.
(0,75)

2. [1 punt]
Les definicions podrien ser semblants a les següents:
energia primària: font d'energia o recurs energètic que es troba a la natura. Poden necessitar algun tipus de procés de transformació per poder ser utilitzats.
(0,5)

pobresa energètica: fa referència a la situació que pateixen moltes famílies arran de la crisi econòmica iniciada el 2007, consistent en el fet de no disposar de recursos per fer front a les despeses d'electricitat o gas per mantenir les condicions de confort de l'habitatge.
(0,5)

3. [1,5 punts]
a) Que l'energia elèctrica no és contaminant ni contribueix a l'efecte hivernacle és una afirmació que no es pot considerar totalment certa en la mesura que bona part d'aquesta s'obté a partir de combustibles fòssils consumits en centrals tèrmiques. Només l'electricitat produïda en centrals de fonts renovables es pot considerar una energia neta i sostenible.
(0,5)
b) El consum d'energia és considerat un bon indicador del nivell de benestar, ja que els països més desenvolupats tenen un consum d'energia per càpita molt superior al dels països en vies de desenvolupament. També la pobresa energètica afecta les famílies de rendes més baixes.
(0,5)

c) Espanya no és autosuficient pel que fa a la producció d'energia, ja que necessita importar grans quantitats de petroli i gas natural per al seu consum.
(0,5)

4. [1,5 punts]
- L'origen de l'energia nuclear deriva del procés de fissió dels àtoms de l'urani enriquit. Tal com s'extreu de la natura, l'urani és un element radioactiu, però no es pot utilitzar com a combustible nuclear sense passar per procés complex de transformació en urani enriquit.
(0,25)
- A banda de la producció d'electricitat que es produeix a les centrals nuclears, té importants aplicacions en medicina i en la indústria d'armament nuclear. La localització de la producció i el consum es concentra en els països més desenvolupats (EUA, Japó, França...) així com en altres potències emergents que disposen de centrals nuclears (Xina, Índia...).
(0,25)
- L'urani és necessari per al funcionament de les centrals nuclears que produeixen electricitat i aporta un percentatge elevat de la producció d'energia elèctrica al món. Té l'avantatge que no contribueix a incrementar l'efecte hivernacle i en aquest aspecte pot substituir els combustibles fòssils. Té també interessants aplicacions en medicina i en la ciència i la recerca.
(0,5)
-Els inconvenients deriven del risc d'accidents nuclears (Txernòbil, Fukushima...) i del llarg temps de vida dels residus nuclears, fet que suposa greus problemes d'emmagatzematge i riscos ambientals. També hi ha el problema de la dependència tecnològica envers els països que posseeixen la tecnologia de producció de l'urani enriquit.
(0,5)

40. PAU 2017 · Juny · Sèrie 1 · Exercici 1 (Opció A)

Opció A

Exercici 1: Mapa energies renovables

En aquest exercici es proposa la verificació d'una part de l'objectiu terminal 6, del currículum i dels aprenentatges referits al bloc 2 del document de concreció del currículum, *Medi ambient i paisatge*, i l'apartat *Recursos renovables i no renovables, recursos energètics. Problemàtica energètica*.

L'exercici es valorarà globalment a raó de 5 punts, distribuïts de la manera següent.

1. [1 punt]
L'alumnat hauria de destacar en la descripció els aspectes formals següents:
- Mapa temàtic d'Espanya dividida en comunitats autònomes on es representen amb símbols els diferents tipus de centrals elèctriques que funcionen amb fonts renovables amb indicació de la potència total en megawatts (MW) de cada tipus.
- La llegenda mostra quatre tipus de centrals: hidràulica, eòlica, solar fotovoltaica i solar termoelèctrica.
- La font és Red Eléctrica de España i l'any el 2012.

(0,25)

Descripció de la informació:
El mapa mostra la distribució dels diferents tipus de centrals elèctriques i el total de potència instal·lada a cada comunitat autònoma. La hidràulica destaca a Castella i Lleó, Galícia i Extremadura; l'eòlica a Castella i Lleó, Castella-la Manxa, Galícia i Andalusia; la solar fotovoltaica a Castella-la Manxa i Extremadura; la solar termoelèctrica és absent en diverses comunitats tot i que destaca a Andalusia i Extremadura.
(0,75)

2. [1 punt]
Les definicions podrien ser semblants a les següents:

energia renovable: és aquella energia que es regenera de manera natural a un ritme igual o superior al ritme al qual és utilitzada per la societat.
(0,5)

biomassa: terme que fa referència a la quantitat total de matèria orgànica constituent d'un ésser viu. En el context de les fonts d'energia fa referència a la matèria orgànica d'origen vegetal, llenya principalment, o animal (fems) que pot ser utilitzada com a combustible.
(0,5)

3. [1,5 punts]

a) Les centrals que utilitzen la biomassa com a combustible produeixen CO_2 i altres gasos i partícules contaminants de l'aire.
L'estudiant podria fer esment també al fet que la contribució d'aquestes centrals a l'efecte hivernacle per la producció de CO_2 pot ser contrarestada si és replanta la massa vegetal utilitzada com a combustible, ja que la vegetació absorbeix i fixa en els seus teixits el CO_2 de l'aire i, per tant, el balanç entre emissió i absorció de CO_2 s'equilibra.
(0,5)

b) L'energia hidràulica es considera una energia neta, que no contamina i és renovable. En aquest sentit es pot considerar una energia sostenible.
Algun estudiant pot fer esment al fet que la construcció de les centrals hidroelèctriques comporta un impacte ambiental elevat per la inundació de valls i els costos socials associats.
(0,5)

c) L'afirmació que l'energia nuclear no contribueix al canvi climàtic es pot considerar certa en la mesura que les centrals nuclears no produeixen CO_2 ni cap altre gas d'efecte hivernacle en el procés de producció d'electricitat ja que utilitzen urani enriquit i no combustibles fòssils. En canvi, no es considera una energia sostenible, ja que l'urani no és un recurs renovable i el transport i emmagatzematge dels residus nuclears produïts a les centrals comporta un risc ambiental elevat.
(0,5)

4. [1,5 punts]

- Les principals condicions que han de complir les àrees d'implantació dels parcs eòlics són l'existència de vents constants i amb força suficient per moure les pales de l'aerogenerador.
(0,5)

- La importància de l'energia eòlica en el conjunt de l'energia elèctrica produïda a Espanya ha anat en augment els darrers anys.
Es valorarà que l'estudiant doni una xifra aproximada de la participació de l'energia eòlica, la qual suposa el 15-20% del total d'energia produïda a Espanya.
(0,5)

- Avantatges: l'avantatge principal de l'energia eòlica és que és una font d'energia renovable i neta.
L'alumnat pot indicar també que genera llocs de treball, evita la dependència energètica de les energies fòssils, es pot instal·lar al mar o a indrets improductius o agrícoles, etc.
(0,25)

- Inconvenients**:** entre els inconvenients dels parcs eòlics es poden assenyalar els impactes visuals i paisatgístics que provoquen. També els efectes sobre els ocells i les aus migratòries quan interfereixen amb les rutes de desplaçament d'aquestes.
(0,25)

41. PAU 2017 · Juny · Sèrie 1 · Exercici 2 (Opció A)

Exercici 2: Taula de dades sobre l'ocupació hotelera mensual

En aquest exercici es proposa la verificació d'una part dels objectius terminals 10 i 11 del currículum de Geografia i dels aprenentatges referits al bloc 3, *Territori i activitats econòmiques*, del document de concreció del currículum.

L'exercici es valorarà globalment a raó de 5 punts, distribuïts de la manera següent.

1. [1 punt]
L'alumnat hauria de destacar en la descripció els aspectes següents:

- Es tracta d'una taula de dades sobre el percentatge d'ocupació dels hotels al llarg dels mesos de l'any.
- Hi ha representades sis zones turístiques: la Costa del Sol (Màlaga), l'Illa de Mallorca, el Sud de Tenerife, la Costa Brava, la Costa Daurada i la Costa Blanca (Alacant).
- La font és l'*Encuesta de ocupación hotelera* de l'INE de l'any 2014.

(0,25)

- El sud de Tenerife manté un percentatge d'ocupació similar durant tots els mesos de l'any, tot i que el mes de maig és el de menor ocupació.
- A la resta de destinacions s'observa una gran variabilitat en l'ocupació hotelera mensual, que oscil·la des de valors propers al 30-40% a l'hivern i superiors al 80% a l'estiu.
- La Costa Brava i la Costa Daurada són les destinacions on el desequilibri en l'ocupació és més gran, amb valors inferiors al 30% en alguns mesos d'hivern.

(0,75)

2. [1 punt]
Les definicions podrien ser semblants a les següents:
ecoturisme: modalitat de turisme interessat per la naturalesa i que procura reduir al màxim l'impacte sobre el medi.
(0,5)

estacionalitat turística: concentració de l'activitat turística en només un període de l'any. El turisme de sol i platja, per exemple, es concentra en els mesos d'estiu, mentre que el turisme de neu en els mesos d'hivern.
(0,5)

3. [1,5 punts]
El tipus de turisme que es desenvolupa a les destinacions de la taula és el turisme de sol i platja.
(0,25)
Les causes de la desigual ocupació és l'estacionalitat que presenta el model de turisme de sol i platja que, excepte en el cas de Tenerife, es concentra en els mesos d'estiu i és molt reduït la resta de l'any.
(0,25)
Les conseqüències de l'estacionalitat comporten problemes com la saturació i el desbordament de la capacitat en alguns períodes de l'any, fet que pot afectar la qualitat del servei que es proporciona.
(0,5)
Per altra banda, el tancament d'establiments hotelers en els mesos fora de temporada per falta de rendibilitat comporta precarietat i inestabilitat laboral en gran part dels treballadors del sector.
(0,5)

4. [1,5 punts]
Tot i que la pregunta és parcialment oberta, probablement l'alumnat esmentarà tres tipus de turisme dels que s'esmenten a continuació:

- Turisme de neu: està basat en la pràctica dels esports de neu desenvolupats a l'entorn d'estacions d'esquí situades en destinacions d'alta muntanya.
- Turisme ecològic o ecoturisme: es fonamenta en activitats desenvolupades en espais naturals o protegits, amb l'objectiu de conèixer la fauna i la flora de la zona.
- Turisme rural: les activitats tenen com a objectiu el coneixement del medi rural tant des del punt de vista del medi físic com del medi social.
- Turisme esportiu: es fonamenta en activitats esportives generalment a l'aire lliure, algunes relacionades amb els denominats esports d'aventura.
- Turisme cultural: les seves activitats tenen com a objectiu el coneixement del patrimoni històric, artístic o cultural en general.
- Turisme solidari: aquesta modalitat combina activitats de lleure amb d'altres relacionades amb projectes de cooperació nacional o internacional.
- D'altres.

El corrector tindrà en compte que l'estudiant esmenta i caracteritza tres tipus de turisme diferents al de sol i platja, i atorgarà una puntuació de 0,5 a cada tipus correctament descrit.
(1,5)

42. PAU 2017 · Juny · Sèrie 1 · Exercici 2 (Opció B)

Exercici 2: Evolució de la superfície agrícola a Espanya
En aquest exercici es proposa la verificació dels objectius terminals 1 i 6 del currículum de Geografia i dels aprenentatges referits al bloc 3, *Territori i activitats econòmiques*, del document de concreció del currículum.

L'exercici es valorarà globalment a raó de 5 punts, distribuïts de la manera següent.

1) [1 punt]
L'alumnat hauria de destacar en la descripció els aspectes formals següents:

- Que es tracta de dos gràfics lineals que representen respectivament l'evolució de la superfície conreada i el nombre d'explotacions agràries entre 1962 i 2009.
- La font és el *Censo Agrario de España* de l'INE, 2012.

(0,25)

Descripció de la informació:
- S'observa que l'evolució de la superfície conreada té una tendència clarament negativa en els darrers cinquanta anys, que es correspon sobretot amb la davallada de la superfície de secà, tot i un petit estancament en els anys 90. Per contra, la superfície de regadiu té una tendència a l'augment, especialment en els anys 90.
- En el segon gràfic s'observa una forta reducció de les explotacions agràries en els últims cinquanta anys, amb una intensificació important a partir dels anys 90.

(0,75)

2) [1 punt]
Les definicions podrien ser semblants a les següents:

explotació agrària: conjunt de camps de conreu, boscos i ramaderia que són explotats econòmicament per un sol titular, formant una unitat econòmica.
(0,5)

tinença indirecta de la terra: fa referència al fet que qui gestiona l'explotació dels camps de conreu no n'és el propietari de la terra, sinó que els té en contracte d'arrendament o de parceria.
(0,5)

3) [1,5 punts]
La disminució de la superfície conreada i del nombre d'explotacions és deguda als factors següents:

Factors econòmics: els productes agraris al llarg del segle XX, però sobretot en la segona meitat del segle, han anat depreciant-se en relació amb els productes industrials i el preu dels serveis. Aquest fet ha comportat que cada cop les explotacions agràries hagin estat menys competitives i els sous agraris proporcionalment més baixos, de forma que bona part dels pagesos han deixat el camp, cosa que ha comportat la disminució del nombre d'explotacions i l'abandonament de les terres de conreu menys rendibles.
(0,5)

Factors socials: la possibilitat de feina en altres sectors econòmics i la millor qualitat de vida a les ciutats, junt al desprestigi de l'activitat agrícola i de la vida a les zones rurals va originar que sobretot a partir dels anys 60 s'intensifiqués molt el procés d'èxode rural.
(0,5)

Factors tècnics: la possibilitat de mecanitzar moltes de les tasques agrícoles ha permès que el nombre mitjà d'hectàrees cultivades per explotació sigui cada cop més gran. Per això, tot i la pèrdua d'explotacions i d'actius agraris, la pèrdua de superfície cultivada, tot i evident, no és ni molt menys proporcional a la disminució global del nombre d'explotacions.
(0,5)

4) [1,5 punts]

a)
- Agricultura familiar: agricultura en què l'explotació és portada majoritàriament pel propietari amb més o menys ajut de la resta de membres de la família.
  (0,25)
- Agricultura a temps parcial: es tracta del tipus de treball dels pagesos que tenen una altra ocupació que els impedeix dedicar tot el temps de treball a l'explotació agrària.
  (0,25)
- Treball assalariat agrícola: el treballador no és l'explotador de la terra, sinó que rep un sou fix o eventual per la seva feina.
  (0,25)

b)
- L'agricultura familiar a Espanya és més important a la meitat nord que a la sud, i especialment a les províncies de la façana atlàntica. Això és així per l'herència històrica de l'estructura de la propietat en petites i mitjanes explotacions.
  (0,25)
- L'agricultura a temps parcial és molt present en els espais propers a les zones urbanes i en tot el litoral mediterrani, a causa de la possibilitat d'alternar la feina al camp en les hores lliures amb el treball a la indústria o als serveis.
  (0,25)
- És més present a la meitat sud d'Espanya i a les àrees de regadiu d'horta i fruiters. La seva presència pot respondre a una estructura del camp en grans propietats i/o a la presència de conreus que necessiten molta mà d'obra en períodes concrets de l'any, com per exemple en la collita.
  (0,25)

Es valorarà positivament que es posin exemples concrets de zones o produccions característics de cada cas.

43. PAU 2017 · Juny · Sèrie 5 · Exercici 1 (Opció B)

Opció B

Exercici 1. Mapa sobre els principals subsectors industrials a Catalunya

En aquest exercici es proposa la verificació dels objectius terminals 1 i 6 del currículum de Geografia i dels aprenentatges referits al bloc 3: «Territori i activitats econòmiques» del document de concreció del currículum.

1. [1 punt]

L'alumnat hauria de respondre:

- Es tracta d'un mapa de Catalunya amb les divisions administratives comarcals. A cada comarca es representa el subsector industrial que hi té més pes segons el valor afegit brut industrial comarcal per mitjà d'un símbol gràfic.
  [0,25]

- L'alumne ha d'esmentar quines són les àrees característiques de cada subsector, i referir-se a alguna o algunes comarques característiques o àmbits territorials de cada cas. Per exemple: es pot veure com hi ha tres subsectors que són principals a un bon nombre de comarques: el metall i el material de transport a l'espai central i l'entorn de Barcelona; l'alimentari a la plana de Lleida i les comarques de Girona, i l'energètic al Pirineu i l'interior del Camp de Tarragona i les Terres de l'Ebre. També té importància el moble i el paper a les Terres de l'Ebre, l'Empordà, l'Anoia i la Cerdanya, i, finalment, el sector químic al Tarragonès, el Maresme i el Vallès Oriental.
  [0,75]

2. [1 punt]

L'alumnat hauria de contestar amb respostes semblants a les següents:

Deslocalització: trasllat de part o de tota la producció d'una empresa a un altre país per aprofitar uns costos de producció inferiors, especialment pel que fa a mà d'obra.
[0,5]

Polígon industrial: espai on es localitzen les empreses industrials que responen a una planificació prèvia i que disposen dels serveis necessaris per desenvolupar l'activitat industrial.
[0,5]

3. [1,5 punts]

a) L'alumne hauria de comentar almenys els àmbits comarcals següents:

- Barcelona i l'àmbit metropolità: inclou la gran majoria dels principals centres industrials històrics i actuals del país. La indústria hi és diversificada, amb gran importància del metall i el material de transport i químic/plàstics, però hi ha presència de totes les branques industrials.
- Camp de Tarragona: tot i que diversificat, inclou especialment la refineria i les empreses de derivats del petroli en un dels principals polígons petroquímics del sud d'Europa.
- Al voltant de Lleida, de Girona i de la Catalunya central es dona també una certa concentració industrial amb importància del sector alimentari i, en una mesura més reduïda, altres sectors.
- Altres exemples de comarques més industrialitzades poden ser: el Baix Llobregat, el Barcelonès, el Vallès Occidental, el Bages (metall, maquinària i material de transport); el Maresme, el Vallès Oriental o el Tarragonès (químic); el Segrià, el Gironès, Osona (alimentari).
  [Tres comarques amb el subsector correcte: 0,25 punts.]
- Exemples de comarques rurals: el Pallars Jussà, el Pallars Sobirà, la Terra Alta (energia); el Priorat, la Segarra, les Garrigues (alimentari); el Solsonès, l'Alt Urgell (metall, maquinària i material de transport).

S'ha de puntuar a raó de 0,25 punts per cada àmbit territorial correctament explicat fins a un màxim d'1 punt.
[1]

b) L'alumne ha de respondre que es tracta de la branca energètica i justificar-ho dient que es basa en centrals sovint de gran capacitat productiva, però que ocupen relativament pocs treballadors. Cal esmentar alguna de les comarques on domina la branca energètica.
[0,5]

4. [1,5 punts]

L'alumnat hauria d'incloure a la seva redacció els aspectes següents:

- Fins entrat el segle XX a Catalunya el subsector industrial més important ha estat el tèxtil del cotó a Barcelona i el de la llana a Sabadell i Terrassa, amb ampliació cap als eixos del Llobregat i del Ter cap a la Catalunya central. En el moment actual no apareix com a dominant a cap comarca, a causa dels processos de reestructuració i de deslocalització de l'activitat que s'hi han anat produint molt especialment a partir dels anys setanta.
  [0,5]

- A la regió metropolitana de Barcelona van créixer amb força durant els anys seixanta i setanta empreses dels àmbits de l'automòbil, el metall i químic, tot i que creixien totes les branques industrials. La indústria química es va implantar a Tarragona; l'alimentària al voltant de Lleida i de Girona, i la construcció a la costa.
  Es pot valorar positivament si l'alumne en cita algun altre d'importància local.
  [0,5]

- En el moment actual els subsectors més dinàmics són els que incorporen un grau més alt de recerca i desenvolupament, com els vinculats a la informàtica, les TIC, l'aeronàutica o la biotecnologia. Se solen ubicar al voltant de Barcelona en parcs tecnològics i científics.
  [0,5]

44. PAU 2016 · Setembre · Sèrie 1 · Exercici 2 (Opció B)

Exercici 2. Gràfic sobre el nombre d'explotacions agràries i superfície agrícola utilitzada a Catalunya (1999-2007)

En aquest exercici es proposa la verificació d'una part dels objectius terminals 10 i 11 del currículum de Geografia i dels aprenentatges referits al bloc 3: *Territori i activitats econòmiques* del document de concreció del currículum, específicament l'apartat: *Característiques, canvis i permanències en l'espai rural català i espanyol*.

L'exercici es valorarà globalment a raó de 5 punts, distribuïts de la manera següent:

1. [1 punt]
L'alumnat hauria de destacar en la descripció els aspectes següents:

En la identificació, cal que l'alumnat digui explícitament que és un gràfic, que s'hi representa en nombres absoluts l'evolució de la superfície agrària utilitzada (SAU) a Catalunya en quatre moments concrets: 1999, 2003, 2005 i 2007, i el nombre d'explotacions.
Les dades procedeixen de l'IDESCAT i l'any és el 2009.
(0,50)

En la descripció cal que apareguin de manera global, dues constatacions:
- Entre 2003 i 2007, s'ha produït una reducció del nombre d'explotacions.
- La SAU s'ha incrementat lleugerament.
(0,50)

2. [1 punt]
Les definicions podrien ser semblants a les següents:

població agrària: població activa dedicada a les activitats agrícoles i/o ramaderes.
(0,5)

parceria: tipus de contracte per mitjà del qual una persona aporta una finca o explotació i l'altra, la feina. Els beneficis es reparteixen proporcionalment.
(0,5)

3. [1,5 punt]

a) Sobre la disminució del nombre d'explotacions es podrien esmentar les causes següents, a més d'altres que el corrector estimi pertinents:

- El nombre d'actius agraris disminueix a causa de l'augment de la productivitat agrícola.

- L'augment de la productivitat agrícola és el resultat de fenòmens lligats a la mecanització dels processos productius i a la generalització de l'ús d'inputs de la indústria química i farmacèutica, a més de la selecció de les espècies vegetals que es conreen (Revolució verda).

- La caiguda de preus i de la renda agrària per la competència en un mercat mundial cada vegada més obert, fa que les petites explotacions es trobin amb dificultats per poder competir i acabin per abandonar l'activitat agrària.

- L'atracció d'activitats urbanes en el sector secundari i terciari, millor remunerades i més segures, fa que baixi la població activa agrària.

(Es valorarà a raó de 0,25 per cada causa que es consideri correcta fins a un màxim de 0,75)

b) L'estudiant ha d'identificar amb claredat que, si la superfície agrícola útil (SAU) ha augmentat lleugerament mentre que ha disminuït el nombre d'explotacions, és degut al fet que la dimensió mitjana de les explotacions s'ha incrementat.
(0,25)

L'augment de la superfície mitjana de les explotacions pot comportar:
- un augment de la productivitat
- afavorir la mecanització de l'explotació.
- un augment de les rendes disponibles.
- ...

(El corrector valorarà a raó de 0,25 punts les conseqüències que es considerin correctes, fins a un màxim de 0,50 punts).

4. [1,5 punts]

- L'estudiant ha de especificar que el sector agrari participa amb un baix percentatge en el conjunt de l'economia, tant pel baix valor afegit dels productes com pel baix nombre de persones ocupades en el sector.
  (0,5)

- A Catalunya predomina la propietat (dos terços del total), i els arrendaments (menys d'un terç). El nombre de contractes de parceria existents és molt baix.
  La majoria de les explotacions són petites explotacions familiars. La tendència dels darrers anys mostra un augment de la dimensió mitjana i la desaparició de les propietats més petites, amb l'objectiu de ser més productives i guanyar competitivitat.
  (0,5)

- La idea principal és la següent:
  És un contracte entre un industrial, que proporciona els animals i el pinso per alimentar-los, i el ramader que hi posa la granja i la feina per tenir cura de l'engreix dels animals.
  (0,20)

Altres aportacions que es poden valorar a raó de 0,10 punts cadascuna, fins a un màxim de 0,30 punts són les següents:

- Els contractes d'integració són més habituals els sectors ramaders més intensius i industrialitzats, com el sector porcí o el de l'aviram, sobretot en la fase d'engreix.
- Els contractes solen ser per cicle d'engreix o anuals.
- La gestió dels residus (purins) és a compte del ramader.
- La ramaderia aporta més valor econòmic que l'agricultura a la producció agrària del camp català, per aquest motiu moltes explotacions orienten la producció agrícola (cereals o farratges) a la producció de pinsos pel bestiar estabulat, ja sigui propi o d'altres productors.
  (0,30)

45. PAU 2016 · Juny · Sèrie 3 · Exercici 1 (Opció A)

Opció A

Exercici 1: Mapa sobre els comptes de la indústria hotelera

En aquest exercici es proposa la verificació dels objectius terminals 1 i 6 del currículum de Geografia i dels aprenentatges referits al bloc 3, “Territori i activitats econòmiques” del document de concreció del currículum.

L’exercici es valorarà globalment a raó de 5 punts, distribuïts de la manera següent.

1. [1 punt]

Es tracta d’un mapa de Catalunya amb indicació dels àmbits territorials de les marques turístiques de Catalunya i on s'indica amb un gràfic de barres la facturació per habitació ocupada i per habitació disponible durant el mes d'abril de 2011.
La Font és el *Diari de Girona.*
(0,25)

Es pot observar que els màxims ingressos per habitació ocupada s'aconsegueixen en els hotels de la marca Barcelona: més de 100€ per habitació. Entre 60€ i 70€ se situen els hotels de les marques Catalunya Central, Pirineus, Costa de Garraf i Vall d'Aran. Les Terres de Lleida i les Terres de l'Ebre tenen un mateix valor: 55€, mentre que els valors més baixos són els de la Costa Daurada i la Costa Brava, al voltant dels 50€.

Pel que fa a la facturació per habitació disponible, Barcelona continua en primer lloc amb 81,9€ i la segueix a molta distància la Costa del Garraf, amb 34,1€. La Costa Daurada, la Catalunya Central, la Costa Brava i les Terres de l'Ebre presenten valors entre 20€ i 30€.
Els valors més baixos són per a les Terres de Lleida, 16,8€; els Pirineus, 13,6€, i la Vall d'Aran, 9,3€.
(0,75)

2. [1 punt]

Les definicions podrien ser semblants a les següents:

Bandera blava: guardó que s'atorga anualment a les platges que compleixen uns estàndards de qualitat de l'aigua de bany i sobre d'altres aspectes, tant de tipus mediambiental com referents als serveis i instal·lacions disponibles per als usuaris.
(0,5)

Turisme de masses: és el tipus de turisme practicat per un gran nombre de persones i que es concentra en una mateixa destinació. Un exemple seria el turisme de sol i platja.
(0,5)

3. [1,5 punts]

L'alumnat podria fer referència als següents aspectes:

a)
La gran diferència de preu per habitació disponible entre els hotels de la marca Barcelona i els de la Costa Brava s'explica per les diferències existents en la demanda durant el mes d'abril. Mentre que aquest mes és temporada baixa a la Costa Brava, per tant hi ha moltes habitacions disponibles però sense ocupar, Barcelona s'ha convertit en un destí turístic de tipus cultural i de ciutat de negocis, que rep visitants durant tot l'any.
(0,50)

b)
Els diferents tipus d'allotjaments que es poden trobar en una ciutat són:
- els hotelers (hotels, hostals i pensions),
- els albergs,
- els càmpings,
- els habitatges o apartaments d'ús turístic (HUT).
(0,50)

c)
Els habitatges d'ús turístic són els que generen més conflictivitat, ja que es troben inserits en zones residencials, i els horaris i tipus d'activitats desenvolupades pels residents habituals i els turistes no solen coincidir. També es dóna el cas que hi ha alguns allotjaments d'aquest tipus que són il·legals i s'han implantat sense l'autorització corresponent de l'administració municipal.
(0,5)

4. [1,5 punts]

El turisme és una activitat que té un gran protagonisme en el sector terciari català i en el conjunt de l'economia catalana, on representa entre el 10-12% del PIB i ocupa un gran nombre d'empleats.
(0,5)

Gràcies a la diversitat del paisatge, el clima mediterrani i el ric patrimoni cultural, l'oferta turística a Catalunya és molt àmplia. Els principals tipus de turisme segons el nombre de visitants són els següents:
- El turisme de sol i platja, que es localitza al llarg de tot el litoral català, especialment a la Costa Brava i a la Costa Daurada, on es localitzen centres de renom internacional com Lloret de Mar i Salou.
(0,5)

- El turisme de ciutat, que es desenvolupa principalment a la ciutat de Barcelona i el turisme cultural, que es concentra també a Barcelona, però hi ha altres destinacions amb un nombre de visitants en augment (Girona, Tarragona, etc.).
(0,5)

46. PAU 2016 · Juny · Sèrie 3 · Exercici 1 (Opció B)

Opció B

Exercici 1: Mapa sobre la localització de les mines de carbó

En aquest exercici es proposa la verificació d'una part de l'objectiu terminal 5 i 8 del currículum i dels aprenentatges referits al bloc 2 del document de concreció del currículum: "Medi ambient i paisatge".

L'exercici es valorarà globalment a raó de 5 punts, distribuïts de la manera següent.

1. [1 punt]
L'alumnat hauria de destacar en la descripció els aspectes formals següents:

L'alumnat hauria de comentar que es tracta d'un mapa polític d'Espanya, amb les divisions per comunitats autònomes i províncies, on es representen les explotacions mineres productores de carbó per mitjà de punts.
La font és l'IRMC i les dades corresponen a l'any 2013.
(0,5)

Es pot observar com les explotacions productores de carbó es localitzen a les províncies d'Astúries, Lleó, Palència, Terol i Ciudad Real.
(0,5)

2. [1 punt]
Les definicions podrien ser semblants a les següents:

Recurs renovable: recurs natural que es pot generar/regenerar a una rapidesa superior a la del consum pels humans.
(0,5)

Indústria extractiva: activitat dedicada a l'explotació dels recursos del subsòl.
(0,5)

3) [1,5 punts]

La mineria del carbó a Catalunya ha desaparegut a causa de la baixa rendibilitat de les explotacions, en ser principalment de lignit, un tipus de carbó amb un poder calorífic mitjà i no tan valorat econòmicament com l'antracita o l'hulla.
(0,5)

Les principals conques mineres catalanes del carbó es localitzaven al Berguedà (als municipis de Saldes, Cercs, Fígols i Vallcebre), al Ripollès (Ogassa i Surroca), i a Seròs, al Segrià.
(0,5)

El carbó no és una font energètica renovable ja que el procés de creació del carbó en el subsòl necessita centenars de milers d'anys, de manera que el període de generació és molt superior al ritme al qual es consumeix.

(0,50)

4) [1,5 punts]

L'extracció del carbó es fa segons dos mètodes, a cel obert, o subterràniament, en profunditat, en forma de mines i galeries que arriben fins la veta del carbó.
Ús: encara que es puguin donar altres usos (industrials, alts forns, etc.), caldrà que a la resposta aparegui clarament que el carbó és un dels principals productors d'energia primària, juntament amb el petroli, i és emprat en moltes centrals tèrmiques per produir energia elèctrica.
(0,5)

La combustió del carbó provoca l'emissió de CO_2, a més de cendres i altres partícules en suspensió que contaminen l'aire i, per tant, és un dels causants de l'augment de la temperatura global de l'atmosfera i del canvi climàtic.
(0,5)

El futur de la mineria del carbó és incert ja que, a causa del preu poc competitiu del carbó que s'extreu a Espanya, aquesta activitat perviu mercès a les subvencions públiques a la indústria del carbó, que és la principal activitat econòmica a les conques mineres d'Astúries i Lleó.
Per altra banda, la participació destacada del carbó en la producció de CO_2 ha motivat que la Unió Europea s'hagi compromès a reduir les emissions produïdes per la combustió de carbó i avançar cap a la gradual desaparició de la combustió de carbó a Europa.
(0,5)

47. PAU 2016 · Juny · Sèrie 5 · Exercici 2 (Opció B)

Exercici 2: Text sobre el regadiu a Catalunya

En aquest exercici es proposa la verificació dels objectius terminals 1 i 6 del currículum de Geografia i dels aprenentatges referits al bloc 3, “Territori i activitats econòmiques”, del document de concreció del currículum.

L’exercici es valorarà globalment a raó de 5 punts, distribuïts de la manera següent.

1) [1 punt]

Les idees principals del text són les següents:
-Catalunya té unes condicions naturals poc propicies per a l'agricultura.
-La SAU no arriba a la tercera part de la superfície total de Catalunya.
-Regar el camp ha estat una aspiració històrica de la pagesia per tal de millorar les rendes i la viabilitat de les explotacions.
-L'aigua per al regadiu procedeix dels embassaments dels rius de les conques internes i de l'Ebre.
-L'aigua per al reg procedent de depuradores és escassa.

La font és "Regadius de Catalunya", un recurs web en línia.

(1)

2) [1 punt]
Les definicions podrien ser semblants a les següents:

agricultura intensiva: agricultura que obté grans rendiments a partir de l'obtenció de diverses collites l'any en superfícies no gaire extenses, i que exigeix mà d'obra i inversió de capital.
(0,5)

monoconreu: agricultura especialitzada en un únic conreu, sovint amb l'obtenció de produccions elevades.
(0,5)

3) [1,5 punts]

La resposta correcta és estar d'acord amb la sentència del text.

Les causes de les condicions poc favorables a l'agricultura serien les següents:
-Causes degudes al relleu:
Catalunya és un país muntanyós. A molts llocs, els conreus han ocupat històricament els vessants de muntanya, de sòls prims i de baixa productivitat, per mitjà de l'esglaonament en bancals.
(0,50)
-Causes de tipus climàtic:
Bona part del territori es troba sota el domini del clima mediterrani, amb precipitacions baixes i irregulars al llarg de l'any, estius àrids i l'aparició recurrent de períodes de sequera.
(0,50)

Altres causes:
-Les planes fèrtils aptes per al conreu són escasses.
(0,25)
-Les àrees de regadiu són limitades en comparació amb altres països i territoris.
(0,25).

4) [1,5 punts]
a)
-El paisatge agrari mediterrani litoral es localitza a les terres litorals i prelitorals, i als sectors meridionals de la depressió central (Segrià, les Garrigues, Bages), també als deltes de l'Ebre, el Llobregat i la Tordera.
(0,25)
-L'estructura agrària es caracteritza per explotacions de secà de mida mitjana i per explotacions més petites a les planes litorals i sectors d'horta de regadiu, conreades intensivament.
(0,25)

b)
Als llocs on no es pot regar es practica una agricultura extensiva de secà on s'hi conrea la trilogia mediterrània: cereals, vinya i olivera.
(0,25)
A les zones amb aigua disponible per al rec es practica una agricultura intensiva de regadiu. Els productes que s'obtenen difereixen segons les zones i el tipus d'explotació: fruita dolça al Segrià i l'Empordà; arròs al delta de l'Ebre, hortalisses als deltes, flors al Maresme, etc.
(0,25)

c)
En el paisatge agrari mediterrani la ramaderia extensiva tradicional d'oví i cabrum, que aprofitava els rostolls de les zones de secà, està desapareixent. En el seu lloc proliferen les granges de porcs i d'aviram.
(0,50)

48. PAU 2015 · Setembre · Sèrie 5 · Exercici 1 (Opció B)

Opció B

Exercici 1: Mapa de la indústria a Catalunya

En aquest exercici es proposa la verificació dels objectius terminals 6 i 9 del currículum de Geografia i dels aprenentatges referits al bloc 3: *Territori i activitats econòmiques* del document de concreció del currículum.

L'exercici es valorarà globalment a raó de 5 punts, distribuïts de la manera següent.

1. [1 punt]
Es tracta d'un mapa temàtic de Catalunya on es mostra la distribució dels establiments industrials per comarques. Es distingeixen cinc categories en funció del nombre d'establiments industrials existents.
La font és l'*Atles nacional de Catalunya* i les dades representades són del 2002.
(0,25)

S'observa com les comarques amb més establiments industrials es localitzen a la regió metropolitana, on destaquen el Vallès Occidental i el Barcelonès com les que posseeixen un major nombre d'establiments.
A continuació hi ha una corona de comarques on la indústria és també important. Algunes d'elles son comarques de la Catalunya interior i de les comarques gironines que envolten la regió metropolitana. A més, destaca entre aquest grup el Segrià. Finalment hi ha un altre grup de comarques del litoral, el prelitoral i l'entorn del Segrià, on també hi ha activitat industrial.
(0,75)

2. [1 punt]

Les definicions podrien ser semblants a les següents:

Logística: Conjunt d'activitats d'una empresa dedicades a la planificació i la gestió de les compres, l'emmagatzematge, el manteniment, el transport i la distribució dels seus productes per a la venda. L'objectiu bàsic d'aquesta planificació és l'optimització dels costos i del temps utilitzat.
(0,50)

Sòl industrial: Tipus de sòl previst en el pla urbanístic que permet la instal·lació d'activitats econòmiques, tant industrials com del sector terciari.
(0,50)

3. [1,5 punts]

a) L'estudiant haurà d'esmentar almenys 3 sectors industrials i la seva localització per obtenir la màxima puntuació d'1 punt en aquest apartat.

- El sector de l'automoció i la indústria de components del transport, juntament amb totes les indústries de components associades, localitzat a l'àrea metropolitana de Barcelona. És el territori on es concentra un nombre més alt d'empreses i on hi ha activitats industrials més diverses.

– El sector de la indústria química i petroquímica, localitzat al Baix Camp i el Tarragonès, que formen la segona àrea industrial de Catalunya. Es caracteritza per un alt grau de concentració.

– El sector de la indústria agroalimentària, juntament amb la fabricació de maquinària i accessoris agrícoles, localitzat a l'àrea urbana de Lleida i el Segrià, que és la principal zona industrial de la Catalunya interior.

- El sector tèxtil té encara una certa presència en els eixos fluvials del Llobregat i del Ter, que concentren alguns emplaçaments industrials, sobretot a prop de les poblacions principals. Les antigues colònies industrials han esdevingut importants conjunts patrimonials, però la majoria no tenen activitat.
(1)

b) Els parcs científics i tecnològics són instal·lacions que allotgen empreses i centres de recerca que cooperen en la investigació de nous productes. Se situen en les immediacions de les universitats i els grans centres d'investigació.
(0,50)

4. [1,5 punts]
a) Les principals característiques actuals del sector industrial català són les següents:
– La seva estructura productiva diversificada, amb dos grans subsectors (el de material de transport i el químic), i altres sectors menors destacats (l'alimentari, el de la maquinària i la metal·lúrgia i el dels productes metàl·lics).
– El domini de la indústria transformadora, seguint una tendència històrica, amb un pes més petit de les activitats extractives i de les energètiques.
– La mida petita i mitjana de les empreses. Més del 80 % de les empreses industrials de Catalunya són petites o mitjanes. Tanmateix, una part molt significativa de la producció prové de les empreses més grans.
– Una productivitat baixa, que supera la mitjana estatal, però que encara està per sota de la Unió Europea. La causa és el poc pes de la inversió en recerca i desenvolupament i en la formació dels treballadors.
(0,50)

b) La tipologia de polígons industrials és diversa segons les activitats industrials que s'hi desenvolupen: polígons especialitzats en la transformació de matèries primeres; polígons semiindustrials que, a més d'activitats industrials, fan recerca i desenvolupament; polígons logístics, dedicats als serveis logístics de les empreses, etc. Atesa aquesta diversitat, sovint es parla de sectors o zones d'activitat econòmica per referir-se als polígons industrials. La tendència actual és la creació de polígons mixtos, que agrupen empreses molt diverses i ofereixen un ampli ventall d'activitats i serveis associats.
(0,50)

c) Algunes de les tendències experimentades els darrers anys pel sector industrial català són aquestes:
– L'obertura als mercats europeu i mundial.
– La deslocalització selectiva d'algunes indústries cap a països perifèrics.
– L'evolució positiva de tots els sectors, encapçalada pels sectors metal·lúrgic, de maquinària, agroindustrial i químic.
– La presència creixent de les empreses multinacionals.
(0,50)

49. PAU 2015 · Juny · Sèrie 2 · Exercici 1 (Opció A)

Opció A

Exercici 1: Mapa dels turistes estrangers
En aquest exercici es proposa la verificació d'una part de l'objectiu terminal 6 del currículum de Geografia i dels aprenentatges referits al bloc 3 del document de concreció del currículum: *Territori i activitats econòmiques*.

L'exercici es valorarà globalment a raó de 5 punts, distribuïts de la manera següent.

1. [1 punt]

L'alumnat hauria de destacar en la descripció els aspectes següents:

Es tracta d'un mapa temàtic d'abast estatal que defineix amb trames de grisos tres grups de comunitats autònomes (CA) en funció del percentatge de turistes estrangers rebuts a les CA amb més afluència de turistes estrangers. Les dades són de l'any 2013. La font és el Frontur (Ministerio de Industria, Energía y Turismo).
(0,5)

L'alumne ha d'assenyalar que les majors àrees de concentració de visitants estrangers es donen a la costa mediterrània i a les illes, on destaquen en primer lloc Catalunya amb el 25,7% del total, les Illes Balears amb el 18,3%, i les Illes Canàries amb el 17,5%. A més distància se situen Andalusia, la Comunitat Valenciana i Madrid. Les CA de l'interior i del nord ocupen els darrers llocs com a receptores de turisme estranger, amb valors per sota del 5%.
(0,5)

2. [1 punt]

Les definicions podrien ser semblants a les següents:
Turisme de masses: És un tipus de turisme convencional, passiu i estacional, poc exigent i poc especialitzat, realitzat per una gran quantitat de persones, generalment organitzat pels operadors turístics (*tour operators)*. Per exemple, el turisme de sol i platja.
(0,5)
Turisme sostenible: És aquell turisme que permet una gestió global dels recursos per garantir la seva durabilitat i permetre la conservació del patrimoni natural i cultural. Per exemple, el turisme rural o agroturisme i el turisme ecològic o ecoturisme.
(0,5)

3. [1,5 punts]

- Pel que fa a les causes de la distribució dels turistes, es podrien destacar els aspectes següents:
  La majoria del turisme estranger que visita Espanya es dirigeix a destinacions de costa, ja que el turisme de sol i platja continua tenint una gran importància. Per aquest motiu les comunitats autònomes del litoral, incloses els arxipèlags de les Balears i les Canàries, concentren la majoria del turisme estranger.
  A Catalunya, a més a més, hi ha una oferta molt diversificada de destinacions entre les quals destaca en els darrers anys la ciutat de Barcelona, dins de les destinacions de turisme cultural, turisme de ciutats i turisme de congressos, fet que la situa com a primera comunitat en nombre de turistes estrangers,
  (0,5)

- L'estudiant hauria d'indicar que la posició d'Espanya com a potència turística mundial pel que fa al nombre de visitants la situa en el 4t lloc darrere de països com França, els EUA i la Xina (classificació de 2013, es pot acceptar com a resposta vàlida una altra posició entre el 2n i el 5è lloc si ho raona adequadament, ja que la posició sol variar d'un any a l'altre).
  (0,5)

- L'alumnat hauria d'esmentar com a llocs de procedència França, Alemanya i la Gran Bretanya com a països destacats en la procedència de turistes a Espanya, i en menor mesura altres països de la Unió Europea, com ara Itàlia, Holanda o Portugal. Es valorarà positivament que s'assenyali algun país emergent com la Xina o Rússia, que estan creixent en percentatge de turistes rebuts a Espanya arran la crisi econòmica que afecta els països de la UE.
  (0,25)
  Quant al nivell d'ingressos rebuts per turista, Espanya ocupa el 2n lloc darrere dels EUA, encara que la despesa feta per turista es considera baixa, sobretot en el cas del turisme de sol i platja.
  (0,25)

4. [1,5 punts]

- Sobre la importància econòmica del turisme es podrien esmentar els aspectes següents:

  El turisme és una de les activitats més importants en el conjunt de l'economia espanyola, hi participa amb un pes superior al 10 % del PIB i del 9,5 % de la població ocupada.
  Per una banda, comporta uns beneficis econòmics per l'entrada de divises. Gràcies a les divises que s'ingressen pel turisme es pot pagar part del dèficit comercial exterior de l'Estat.
  Crea ocupació en sectors com la construcció, la restauració, l'hostaleria, les agències de viatges, els comerços, les activitats culturals de temporada, etc., encara que la feina al sector turístic sol ser estacional i amb salaris baixos, amb un percentatge elevat de població immigrant.

  (valoreu a raó de 0,25 punts per aspecte aportat fins a un màxim de 0,50 punts)

- L'impacte del turisme en el paisatge es podria resumir en els problemes mediambientals que ha provocat en les zones de la costa i la muntanya:

A la costa:
Urbanització extensiva del litoral i formació de continus urbans a primera línia de costa, sovint amb manca d'ordenació i aparició d'edificis pantalla.
Problemes d'abastament d'aigua en algunes zones turístiques, sovint solucionats amb la perforació de pous que ha provocat la salinització dels aqüífers.
Proliferació de ports esportius que han alterat la dinàmica del transport de sediments i l'erosió de les platges.

A la muntanya:
L'impacte ha estat provocat sobretot per les estacions d'esquí, que han comportat una transformació del paisatge de l'entorn i dels pobles veïns, sovint amb proliferació d'edificacions i alteracions dels ecosistemes de muntanya.

A les ciutats:
En algunes ciutats la gran afluència de turistes durant tot l'any comporta la massificació d'alguns llocs de la ciutat molt freqüentats pel turisme.
També es donen problemes de convivència amb els residents per conductes incíviques d'alguns grups de turistes.
El paisatge urbà d'algunes àrees també canvia per la transformació del comerç tradicional envers les franquícies i les botigues de records dirigides al turisme.

(valoreu a raó de 0,25 punts per aspecte aportat fins a un màxim d'1 punt)

50. PAU 2015 · Juny · Sèrie 2 · Exercici 1 (Opció B)

Opció B

Exercici 1: Mapa sobre el nombre d'explotacions agràries a Catalunya

En aquest exercici es proposa la verificació dels objectius terminals 10 i 11 del currículum de Geografia i dels aprenentatges referits al bloc 3: *Territori i activitats econòmiques* del document de concreció del currículum, específicament l'apartat: *Característiques, canvis i permanències en l'espai rural català i espanyol*.

L'exercici es valorarà globalment a raó de 5 punts, distribuïts de la manera següent.

1. [1 punt]

Es tracta d'un mapa temàtic, amb delimitacions supracomarcals, que representa l'evolució entre mitjan segle XX i finals del segle del nombre d'explotacions agràries per mitjà de gràfics de barres sobreposats. La font és la Fundació del Món Rural i les dades corresponen als anys 1962, 1982 i 1999.
(0,5)

S'observa que el nombre d'explotacions ha disminuït notablement, i que a les demarcacions del mapa corresponents al Pirineu de Lleida, la regió metropolitana de Barcelona i les comarques gironines és on aquesta disminució és més gran (>-50%), mentre que a les comarques de Lleida, Camp de Tarragona i Terres de l'Ebre, la disminució, si bé també s'ha produït, ha estat menor.
(0,5)

2. [1 punt]

Les definicions podrien ser semblants a les següents:

Èxode rural: emigració des del camp a la ciutat en busca d'unes millors condicions de vida i oportunitats de treball.
(0,5)

Població activa agrària: població que treballa en l'agricultura, la ramaderia, o l'explotació forestal, juntament amb la que hi vol treballar, encara que no ho estigui fent en aquest moment.
(0,5)

3. [1,5 punts]

L'alumnat podria fer referència als aspectes següents:

Entre l'any 1962 i el 1999, el descens en el nombre d'explotacions és molt gran, es perden més de la meitat d'explotacions als àmbits territorials corresponents al Pirineu, i a les comarques de Girona i Barcelona. Les comarques del pla de Lleida i Tarragona resisteixen millor el descens.
(0,50)

Com a possibles causes es poden apuntar les relacionades amb el despoblament i l'abandonament de les activitats agràries a les zones rurals i de muntanya, sobretot al Pirineu, i la transició vers altres activitats, com les industrials i les del sector terciari, especialment el turisme, a les comarques de Girona i Barcelona.
(0,5)

A les comarques del pla de Lleida i Tarragona, el descens no ha estat tan acusat perquè, d'una banda, és on es localitzen algunes de les principals zones agrícoles de Catalunya: les àrees de regadiu del pla de Lleida i el delta de l'Ebre; les grans àrees de conreu de la vinya i la fruita seca al sector del Camp de Tarragona, el Priorat i la Terra Alta, i també perquè el desenvolupament industrial i turístic no ha ofert tantes oportunitats com a les comarques de Barcelona i la Costa Brava.
(0,50)

4. [1,5 punts]

L'alumnat podria respondre en termes similars als següents:

Cal que l'estudiant localitzi geogràficament les grans àrees agràries:
- Pastures de muntanya: Pirineus.
- Grans zones de regadiu: pla de Lleida, delta de l'Ebre i sectors del delta del Llobregat, el Maresme i la plana de l'Empordà.
- Monocultiu cerealístic de secà: Depressió Central.
- Monocultiu de la vinya: Depressió Prelitoral (el Penedès, el Priorat, la Terra Alta), part meridional de la Depressió Central (la Conca de Barberà) a més de sectors més reduïts a Lleida (costers del Segre), la Depressió Central (comarca del Bages), el Maresme (Alella) i l'Empordà.

(0,5)

Pel que fa als factors ambientals, l'alumne hauria de mencionar la influència dels següents:
- orografia, el pendent que dificulta les labors de conreu i facilita la pèrdua de sòl.
- clima, la influència de la pluviositat i el règim tèrmic.
- tipus de sòl, més o menys fertilitat i necessitat d'adobs.

S'admetrà també la menció a altres factors que sovint es mencionen en els manuals i que es relacionen amb els tres anteriors, per exemple, la disponibilitat d'aigua o l'altitud.
(0,5)

L'estudiant hauria d'identificar també almenys un tret ambiental característic de cadascuna de les zones agràries, que podrien ser:
- Pastures de muntanya: les dificultats imposades pel pendent i el rigor climàtic.
- Grans zones de regadiu: la necessitat d'un període hivernal curt, de sòls fèrtils i de tenir aigua a l'abast.
- Monocultiu cerealístic de secà: terrenys planers, sòls profunds i disponibilitat d'aigua més aviat escassa i sotmesa al tipus de clima.
- Monocultiu de la vinya: sòls pobres amb pluges minses i estacionals.
  (0,5)

51. PAU 2015 · Juny · Sèrie 4 · Exercici 1 (Opció B)

Opció B

Exercici 1: Mapa de les centrals tèrmiques

En aquest exercici es proposa la verificació dels objectius terminals 6 i 8 del currículum de Geografia i dels aprenentatges referits al bloc 2: *Medi ambient i paisatges* del document de concreció del currículum.

L'exercici es valorarà globalment a raó de 5 punts, distribuïts de la manera següent.

1. [1 punt]
L'alumnat hauria de comentar que es tracta d'un mapa temàtic on es representa la localització de les centrals tèrmiques per comunitats autònomes a Espanya en el 2013.
La font és Red Eléctrica Española, disponible en línia.
(0,25)

El mapa mostra com les centrals tèrmiques tenen una localització perifèrica. Es concentren principalment al nord i a l'est de la península: Galícia, Astúries, depressió de l'Ebre i costa de Catalunya, després hi ha localitzacions puntuals a la costa valenciana i murciana, i hi torna a haver una concentració al sud d'Andalusia. Les centrals que funcionen amb fuel i gas, es localitzen a la costa. Les de carbó es concentren a Astúries, Lleó i Terol. Les de cicle combinat són la majoria i es localitzen tant a l'interior com a la costa.
(0,75)

2. [1 punt]

Les definicions podrien ser semblants a les següents:

central tèrmica: central que produeix energia elèctrica a partir de la transformació de l'energia alliberada en forma de calor al cremar carbó, fuel o gas natural.
(es pot donar per correcte si algun estudiant inclou les centrals nuclears com a tèrmiques ja que l'únic que canvia és que l'energia calorífica s'obté de la descomposició radioactiva de l'urani).
(0,5)

biocombustible: combustible obtingut de la biomassa com per exemple la fusta, i el bioetanol obtingut dels conreus de canya de sucre i remolatxa, etc.
(0,5)

3. [1,5 punts]

a) Les centrals tèrmiques que funcionen amb carbó es localitzen en les proximitats de les mines de carbó que supleixen aquest combustible, per tal de reduir els costos derivats del transport de la matèria primera. Aquest és el cas de les centrals situades a Astúries, Lleó, Terol, etc.
(algun estudiant podria fer esment que algunes centrals d'aquest tipus situades a la costa reben carbó d'importació)
(0,5)

b)

- Les centrals tèrmiques que funcionen amb carbó utilitzen un recurs energètic que no és renovable, a més de ser molt contaminants perquè emeten cendres junt amb gasos d'efecte hivernacle i que produeixen a més pluja àcida. Per tant es consideren instal·lacions no sostenibles.
  (0,5)

- Les centrals tèrmiques que funcionen amb fuel i gas natural consumeixen combustibles fòssils no renovables, a més de emetre CO_2 i partícules que contaminen l'aire, són per tant centrals contaminants i no sostenibles.
  (0,5)

4. [1,5 punts]

a) El petroli continua tenint un paper principal en el consum d'energia (aporta aproximadament un 40% de l'energia primària consumida a Espanya). Les centrals tèrmiques de fuel i de cicle combinat, funcionen amb substàncies derivades del petroli (fuel). L'energia obtinguda del petroli te un paper encara molt important en el model energètic actual, malgrat l'avenç en el desenvolupament de les energies renovables en els darrers anys.
(0,5)

b) La importància del petroli com a recurs energètic i la manca de jaciments a Espanya genera una forta dependència envers les regions productores de petroli. El control de la producció per part dels països de la OPEP i les fluctuacions del seu preu condicionades pels mercats internacionals de cru exerceixen una forta influència sobre el comportament dels preus de un gran nombre d'articles de consum.
(0'50)

c) Les possibles alternatives es basarien en la reducció del consum, i en el foment d'energies alternatives com per exemple l'eòlica. Encara avui, tot i la reducció del consum energètic en els sistemes de transport, la dependència de l'economia enfront del petroli és molt gran.
(0'50)

52. PAU 2015 · Juny · Sèrie 4 · Exercici 2 (Opció A)

Exercici 2: Gràfic sobre la distribució mensual dels viatgers allotjats en establiments hotelers a Catalunya (1970 i 2009)

En aquest exercici es proposa la verificació d'una part dels objectius terminals 6 del currículum de Geografia i dels aprenentatges referits al bloc 3: *Territori i activitats econòmiques* del document de concreció del currículum.

L'exercici es valorarà globalment a raó de 5 punts, distribuïts de la manera següent.

1. [1 punt]

L'alumnat hauria de destacar en la descripció els aspectes següents:

- Es tracta d'una gràfica composta, lineal en el cas de 1970 i de barres en el cas de 2009, que mostra en termes relatius el pes de cada mes en l'acollida de viatgers en hotels a Catalunya. En l'eix horitzontal s'especifiquen els mesos de l'any i en el vertical el percentatge que sobre el total anual té cadascun dels mesos.
  La font és Generalitat de Catalunya. Atles del Turisme a Catalunya (en línia).
  (0,25)

  L'alumne ha d'esmentar la gran afluència de visitants als mesos d'estiu, que concentren al voltant de la meitat dels viatgers de tot l'any, i el descens progressiu a mesura que ens acostem als mesos centrals de l'hivern, que registren els mínims anuals.
  Es valorarà positivament observar que el mes de març té un pes superior a l'abril en el cas de 2009.
  (0,75)

2. [1 punt]
Les definicions podrien ser semblants a les següents:

operador turístic: és aquella empresa o agència de viatges majorista que ofereix paquets turístics amb tot inclòs (viatge, allotjament, pensió alimentària), i que es venen als particulars a través de les agències de viatges minoristes.
(0,5)

oferta turística: és el conjunt de recursos (atractius turístics), empreses (allotjament, restauració, guiatge, informació, etc.) i infraestructures (transport, comunicació, equipaments, etc.) que donen servei al turisme en una destinació determinada.
(0,5)

3. [1,5 punt]

a)

- Estacionalitat turística es refereix al fet que la gran majoria de viatges i estades turístiques es produeixen només en uns mesos determinats de l'any, els que concentren les vacances de la majoria de la gent. Veient la gràfica, aquests són essencialment els mesos d'estiu i en molt menor mesura, la Setmana Santa.
  (0'5)

- Es produeix perquè el tipus de turisme més estès és el de sol i platja que es concentra, lògicament, en els mesos d'estiu.
  (0'25)

b)

- El 1970 l'estacionalitat no és tan marcada com el 2009, i el petit màxim del març en el 2009 no es dóna.
  (0'25)

  Això indicaria:
- un augment del pes del turisme d'estiu en relació a la resta de viatgers en hotels.
- el manteniment del fort pes del turisme de sol i platja en relació a d'altres formes de turisme desenvolupades més recentment.
  (0,50)

4. [1,5 punts]

a) Sobre els impactes socioeconòmics, l'alumne hauria de comentar almenys tres dels següents punts:
   - El gran pes sobre el PIB (12% del total català) i sobre la població ocupada (6% només la restauració i l'allotjament).
   - L'efecte multiplicador sobre altres sectors de l'economia, com ara el comerç, la construcció o el transport.
   - La gran especialització en aquesta activitat de molts dels municipis de costa i de muntanya.
   - La gran estacionalitat, que repercuteix en uns llocs de treball sovint eventuals i l'escassa rendibilitat de part de l'oferta d'activitats i allotjament.
     (0'75)

b) Sobre els impactes ambientals l'alumne hauria de comentar, almenys, tres dels següents punts:
   - L'ocupació massiva del territori per l'espai construït, especialment a la costa.
   - La degradació paisatgística. Malgrat tot, el turisme ha comportat també una valoració creixent dels recursos territorials i paisatgístics per part de la població.
   - L'alteració d'ecosistemes fràgils (com els litorals o d'alta muntanya).
   - L'augment de consum de recursos naturals com ara l'aigua.
   - L'increment dels residus.

   Es valoraran altres impactes sempre que el corrector els consideri pertinents.
   (0,75)

53. PAU 2014 · Setembre · Sèrie 5 · Exercici 1 (Opció B)

Opció B

Exercici 1 : **Mapa DOP del vi a Catalunya**
[5 punts]

En aquest exercici es proposa la verificació d'una part de l'objectiu general 6, del currículum i dels aprenentatges referits al bloc 3 del document de concreció del currículum: *Territori i activitats econòmiques*.

L'exercici es valorarà globalment a raó de 5 punts, distribuïts de la manera següent.

1) [1 punt]
L'alumnat hauria de destacar en la descripció els aspectes següents:

> L'alumnat hauria de comentar que es tracta d'un mapa temàtic on es cartografia les zones geogràfiques de les diferents denominacions d'origen vitivinícola de Catalunya.
> La font és l'Institut Català del Vi (www.incavi.cat)
> (0,50)
>
> El mapa mostra les àrees que ocupen les 10 denominacions d'origen lligades al vi. Predominen les DOP localitzades al sud de Catalunya, des del Penedès fins la Terra Alta.
> (0,50)

2) [1 punt]

Les definicions podrien ser semblants a les següents:

Denominació d'Origen (DO): Una Denominació d'Origen (DO) és una indicació geogràfica que garanteix l'origen i la qualitat d'un producte agrari, elaborat sota unes condicions regulades.
(0,50)

minifundi: explotació agrària constituïda per parcel·les de petites dimensions que sovint impossibiliten que el propietari obtingui una producció suficient per ser comercialitzada.
(0,50)

3) [1,5 punts]

a) El conreu de la vinya a Catalunya se situa en terres de secà i sota el domini del clima mediterrani. Predomina en àrees situades a la depressió prelitoral, la plana de l'Empordà i sectors de la depressió central.
(0,50)
b) Els principals productes són els vins i els caves. La producció va adreçada al mercat nacional però el comerç internacional d'aquests productes és cada vegada més important.
(0,50)
c) L'enoturisme és un tipus de turisme que també es coneix com a turisme del vi. La seva principal activitat es concentra en visites a les zones vinícoles. Actualment la major part de les denominacions d'origen presenten ofertes turístiques que permeten conèixer les vinyes, els processos de producció i tastar les diferents varietats de vins o caves.
(0,50)

4) [1,5 punts]

a) Els factors condicionants principals són els de tipus climàtic. Les precipitacions anuals són escasses i l'estiu, quan les temperatures són més altes, és àrid. El terreny on es pràctica és majoritàriament de relleu accidentat encara que hi ha planes litorals i valls interiors amb sòls fèrtils.
(0,5)

b) Les característiques climàtiques condicionen que s'hi practiqui una agricultura de secà on els conreus principals són els cereals, la vinya i l'olivera (trilogia mediterrània).
On hi ha disponibilitat d'aigua pel reg, s'estableixen hortes de regadiu, dedicades al conreu d'hortalisses, fruiters, cítrics, etc. En alguns sectors aquests conreus de regadiu es practiquen en hivernacles.
(0,5)

c) En les àrees de conreu de secà predominen unes explotacions de dimensions mitjanes. A les zones d'horta, de conreu intensiu, les explotacions són de mida més petita.
(0,5)

54. PAU 2014 · Juny · Sèrie 3 · Exercici 1 (Opció A)

Opció A

Exercici 1: Mapa de la població ocupada a la indústria a Catalunya

En aquest exercici es proposa la verificació d'una part de l'objectiu general 2 i 6, del currículum i dels aprenentatges referits al bloc 3 del document de concreció del currículum: "*Territori i activitats econòmiques*".

L'exercici es valorarà globalment a raó de 5 punts, distribuïts de la manera següent.

1. [1 punt]

L'alumnat hauria de destacar en la descripció els aspectes següents:
Es tracta d'un mapa temàtic de la distribució de la població ocupada a la indústria a Catalunya que defineix amb cinc trames de grisos el total d'ocupats a cada comarca. La font és L'Atlas Nacional de Catalunya, del 2007, consultable en línia.
(0,25)

Pel que fa a la descripció es demana una certa precisió a l'hora de definir les concentracions de la població industrial i també les comarques on n'hi ha menys. En darrera instància, l'alumne ha de deixar clar quines són les comarques industrials de Catalunya.
Més de 100.000 ocupats: Barcelonès, Vallès Occidental.
De 20.001 - 100.00 ocupats: Baix Llobregat, Bages, Maresme, Vallès Oriental i Osona
De 10.001 - 20.000: Gironès, la Selva, Alt Penedès, Anoia, Tarragonès, Baix Camp
De 5000 - 10.000: Alt i Baix Empordà, Garrotxa, Garraf, Baix Penedès, Alt Camp, Montsià, Segrià
La resta amb menys de 5000 ocupats.
(0,75)

2. [1 punt]
Les definicions podrien ser semblants a les següents:

deslocalització industrial: trasllat de les factories d'una empresa a una altre país on els costos de producció són inferiors.
(0,5)

districte industrial: concentració d'empreses en un mateix entorn geogràfic relacionades amb una mateixa activitat econòmica. L'agrupació crea unes economies de concentració que proporcionen avantatges competitius.
(0,5)

3. [1,5 punts]

a) A Catalunya la industrialització s'inicia en el segle XIX amb la indústria tèxtil del cotó a Barcelona i de la llana a Sabadell i Terrassa. La força motriu va ser inicialment la màquina de vapor que en el darrer quart de segle es va començar a substituir per la electricitat. Aquest fet va condicionar que la indústria continués la seva implantació al llarg dels eixos fluvials del Llobregat i el Ter, per poder aprofitar la força motriu de l'aigua per a la generació d'electricitat per a l'autoconsum de la fàbrica tèxtil.
Altres sectors industrials van aparèixer com a subsidiaris de les necessitats de la industria tèxtil, per exemple el sector de la maquinària i el ram dels tints i acabats pels filats i teixits.
(0,75)

b) El gran desenvolupament industrial de Catalunya es produeix a partir de la dècada dels anys 60 del segle passat. La implantació a la regió metropolitana Barcelona d'empreses multinacionals del ram de l'automòbil, material ferroviari i del sector químic; va comportar també la creació de petites i mitjanes indústries de proveïment a les grans empreses. En aquests anys es comença a desenvolupar també amb força la indústria del sector agroalimentari, amb centres a les terres de Lleida, comarques de Girona, el camp de Tarragona i la regió metropolitana de Barcelona, a més del gran complex petroquímic de Tarragona. El sector de la construcció també ha estat molt important en les darreres dècades i queda reflectit de forma difusa al mapa aportant ocupats a totes les comarques sobretot les de costa (les dades són de l'any 2007, just al inici de la darrera crisi econòmica, per tant no queda recollida la davallada de l'ocupació a la construcció que ha succeït amb posterioritat) .
(0,75)

4. [1,5 punts]

a) En aquest apartat es demana identificar els principals sectors industrials i ubicar-los correctament. No n'hi haurà prou en identificar termes genèrics (províncies), sinó que caldrà que l'alumne demostri un coneixement més aproximat a la realitat. Si fa referència a empreses importants serà tingut en compte com una manera de precisar el sector.

- Alimentació i begudes: Camp de Tarragona, Penedès, Garraf, Osona. Pot identificar alguna zona productora, el vi o el cava, per exemple; o també relacionada amb el sector carni.
- Tèxtil, confecció: Osona, els dos Vallès, Baix Llobregat, Barcelonès, Bages, Anoia.
- Cuir: Igualada com a centre de la pell
- Paper: Alt Penedès, Alt Camp, Anoia, Vallès Oriental; lligat amb les arts gràfiques
- Química: la química de base a Tarragona (Camp de Tarragona) i el sector farmacèutic i biotecnològic en l'àmbit metropolità de Barcelona.
- Plàstics: àmbit metropolità de Barcelona
- Fusta i moble: el sector del suro al Baix Empordà i la Selva, la fusta i el moble a Osona i la Selva.
- Metal·lúrgia: àmbit metropolità, Bages, Osona.
- Automoció: àmbit metropolità en la producció de turismes (Zona Franca, Martorell); carrosseries a la Selva.
- Altres sectors: tecnologies de la informació i les comunicacions, maquinària, etc.

Es valorarà amb 0,15 punts per sector i localització fins a un màxim de 0,75 punts.
(0,75)

b) Es tracta d'una pregunta oberta que el corrector haurà de valorar en relació al que se li pregunta: reptes. La resposta podrà ser general o concreta. D'alguna manera, a la resposta haurà de quedar clar que la indústria catalana té els mateixos reptes que les indústries dels països més desenvolupats, és a dir, elevats costos de producció, sobretot pels salaris, i una forta competència de la producció industrial de les economies emergents amb uns costos de producció molt més baixos, davant d'aquesta situació la indústria catalana ha d'optar per la reducció de costos, la innovació en la producció i l'entrada en nous mercats. El principal repte que té davant l'economia industrial catalana és la millora de la productivitat.

Es pot fer esment a:

- La forta competència dins la UE i en un món globalitzat fa que calgui innovar constantment per adequar-se a un mercat canviant, incentivant la recerca (inversió en I+D) per oferir nous productes.
- Per aquesta raó cal també potenciar la preparació dels treballadors (FP) per millorar la productivitat.
- La deslocalització cap a països asiàtics o de l'Est d'Europa de sectors productius tradicionals, com el tèxtil, però que també en pot afectar d'altres com el de l'automoció, farà que disminueixin els treballadors d'alguns sectors.
- La dimensió de l'empresa catalana: petita i mitjana, comporta una gran facilitat per adaptar-se als canvis, però també una enorme dificultat per destinar capital a la investigació
- Capacitat d'inversió en els sectors estratègics de la nova economia industrial, sobretot la tecnologia de la informació i les comunicacions, però també el sector biotecnològic i farmacèutic. Sectors que donen molt valor afegit al producte.
- Capacitat per formar clústers industrials per concentrar sectors industrials i abaratir costos de producció.
- Exportar: Quan els mercats s'obren, i els interns estan estancats, cal poder vendre els productes en les economies emergents o traslladar-hi part dels processos productius.
- El futur dels recursos, energètics: Catalunya ha d'importar recursos energètics a un preu que anirà a l'alça i on els recursos potencialment renovables en la mesura que escassejaran, seran més cars. La reducció del seu consum, amb polítiques d'estalvi, reutilització i reciclatge haurà de ser una solució per reduir els costos en les primeres matèries.

Es valorarà especialment la capacitat de raonament. Per cadascun dels aspectes que esmentats a mena de pauta de correcció, o d'altres que el corrector pugui considerar, es puntuaran amb 0,25punts, fins a un màxim de 0,75.
(0,75)

55. PAU 2014 · Juny · Sèrie 4 · Exercici 1 (Opció A)

Opció A

Exercici 1: Mapa sobre les zones turístiques

En aquest exercici es proposa la verificació d'una part del objectiu general 6 del currículum de Geografia i dels aprenentatges referits al bloc 3 del document de concreció del currículum: *Territori i activitats econòmiques.*

L'exercici es valorarà globalment a raó de 5 punts, que han de ser distribuïts de la manera següent:

1. [1 punt]

Es tracta d'un mapa de tipus temàtic que reflecteix la localització de les zones turístiques a Espanya. L'espai geogràfic representat correspon al territori de l'Espanya peninsular i les illes Balears i Canàries. La llegenda presenta quatre intervals que indiquen la densitat turística de cada zona i un símbol per les localitats turístiques costaneres.
La font és una adaptació del mapa de l'índex turístic de l'IGN (2000-2005).
(0,5)

Es pot observar que les principals zones turístiques es localitzen a la costa mediterrània, sectors de la costa atlàntica, les ries gallegues, les Illes Balears i les illes Canàries. La resta del territori és poc turístic amb l'excepció d'algunes capitals interiors com Madrid, Salamanca, Córdoba, Saragossa, etc.
(0,5)

2) [1 punt]
Les definicions podrien ser semblants a les següents:

Bandera blava: distintiu atorgat a les platges i ports que compleixen una sèrie de condicions relacionades amb la qualitat ambiental i de les seves instal·lacions.
(0,5)

Estacionalitat: fluctuació de l'activitat turística al llarg de l'any, en funció de les característiques de cada destinació.
(0,5)

3. 1,5 punts]
Les respostes haurien de ser semblants a les següents:

Costa mediterrània i illes Balears: és una zona que posseeix atractius molt diversos com el clima, la bellesa del paisatge i la possibilitat de practicar esports aquàtics. A més, s'hi localitzen ciutats amb un patrimoni cultural molt important com Barcelona, Tarragona o Palma de Mallorca i molt properes a la costa, les ciutats històriques de Granada i Sevilla.
(0,5)

Pel que fa a la costa atlàntica, cal destacar la bellesa del paisatge i la tradició de les instal·lacions balneàries, així com la proximitat de la serralada Cantàbrica que ofereix moltes possibilitats d'activitats de muntanya.
(0,5)

A les Illes Canàries, un clima benigne tot l'any, platges de gran bellesa i nombrosos parcs naturals.
(0,25)

Finalment, a l'interior, hi ha diverses ciutats com Madrid, Salamanca, Segovia, Ávila, Saragossa, etc. que ofereixen un ventall molt ampli quant a turisme cultural i en alguns casos religiós.
(0,25)

Es valorarà positivament que l'alumnat esmenti el fet que en totes aquestes zones existeix un nombre molt elevat d'infraestructures turístiques i especialment, un ventall molt ampli pel que fa al tipus d'allotjament.

4. [1,5 punts]
L'alumnat hauria de realitzar una exposició en termes semblants als que detallen a continuació. L'ordre d'aparició dels continguts no ha de coincidir necessàriament amb el què es proposa, el què es valorarà és que l'alumnat comenti els aspectes negatius del turisme que es consideren més importants.

En primer lloc, cal comentar l'estacionalitat de l'activitat turística. Aquesta es concentra sobretot, als mesos d'estiu, la qual cosa provoca una fluctuació en l'ocupació en els sectors de l'hoteleria i la restauració, així com en els ingressos que produeix el turisme.
(0,25)
Per fer front a aquesta problemàtica, ja s'estan desenvolupant estratègies de diversificació de l'oferta, potenciant formes de turisme alternatives al típic turisme de sol i platja. Aquestes són: el turisme rural, el turisme cultural, l'ecoturisme i el turisme relacionat amb els esports de muntanya i de salut, que contribueixen a perllongar l'activitat turística més enllà de l'època estival.
(0,50)

En segon lloc, una altre problemàtica derivada del turisme, són els impactes sobre el medi, especialment, la contaminació acústica i de l'aigua, així com l'acumulació de residus i l'impacte en el paisatge produït per la urbanització sense control de les zones costaneres.
(0,25)

Davant la situació que es produeix en moltes de les zones turístiques espanyoles, alguns municipis com per exemple Lloret de Mar i Salou, ja han començat a actuar aplicant normatives per reduir els esmentats impactes i a salvaguardar el benestar de la població local, que sovint pateix les conseqüències d'uns nivells molt alts de freqüentació que alteren la seva activitat quotidiana.
(0,50)

56. PAU 2013 · Setembre · Sèrie 1 · Exercici 1 (Opció A)

Opció A

Exercici 1: Mapa sobre el total d'ocupats en el sector primari i en la indústria agroalimentària

En aquest exercici es proposa la verificació d'una part de l'objectiu general 6, del currículum i dels aprenentatges referits al bloc 3 del document de concreció del currículum: *Territori i activitats econòmiques*.

L'exercici es valorarà globalment a raó de 5 punts, distribuïts de la manera següent.

1. [1 punt]

L'alumnat hauria de destacar en la descripció els aspectes següents:
a) (0,5 punts)
Es tracta d'un mapa temàtic de Catalunya per comarques que mostra el total de població activa ocupada en el sector agrari i en la indústria alimentària l'any 2007.
Les dades es representen amb dos semicercles proporcionals que representen el total de població activa ocupada en la indústria alimentària i en el sector agrari.
La font és *l'Atles de la nova ruralitat*. 2009

b) (0,5 punts)
L'alumne ha d'assenyalar els aspectes següents que s'aprecien clarament:

-A una bona part de les comarques de Barcelona i Girona la població ocupada a la indústria agroalimentària és significativament més important que l'ocupada al sector agrari. En canvi a la major part de les comarques de Lleida i Tarragona (tret dels casos de la Segarra i el Baix Penedès) hi predomina la població ocupada al sector primari.

Cal destacar el fet que la comarca amb major nombre d'ocupats en el sector agroalimentari és el Barcelonès, i que també és la segona en ocupats en el sector primari, només superada pel Segrià.

2. [1 punt]
Les definicions podrien ser semblants a les següents:

població activa agrària: Fa referència als ocupats que treballen en l'agricultura, la ramaderia o l'explotació forestal. També s'inclou la població que vol treballar en el sector, i cerca feina encara que no hi hagi treballat mai o estigui a l'atur.
(0,5 punts)

agroindústria: Es tracta del sector de manipulació i/o transformació dels productes agrícoles i ramaders (també s'hi poden incloure els forestals i de la pesca) en productes elaborats que es posen a disposició dels consumidors.
(0,5 punts)

3. [1,5 punts]

a) (1 punt)

Els ocupats en el sector primari són majoria a totes les comarques de ponent, dels Pirineus i del sud de Tarragona, a més de a l'Alt i Baix Empordà i al Maresme.
(0,50 punts)

Les causes responen a que és en aquestes comarques on es concentra la producció agrària de Catalunya.
(0,50 punts)

b) (0,5 punts)

A les comarques de la regió metropolitana es concentra un bon nombre de indústries de transformació agroalimentària que donen feina a moltes persones, a més de les indústries de begudes (refrescs, cerveseres, etc.) que s'inclouen en aquest sector.

4. [1,5 punts]

a) (0,75 punts)

Els estudiants poden fer referència, entre d'altres, als punts següents com a condicionants de l'adaptació a les exigències de la P.A.C.:

- Millorar la competitivitat del sector, garantint la producció d'aliments a preus assequibles en el mercat mundial i l'adaptació de la producció a la demanda.

- Millorar les condicions sanitàries dels animals i el seu benestar, fet que reverteix positivament en la seguretat alimentària.

- Millorar l'estat del medi ambient agrari utilitzant mètodes de producció respectuosos amb l'entorn.

- Desenvolupar la indústria agroalimentària (la capdavantera del sector industrial espanyol) per tal d'augmentar el valor afegit dels productes agraris i forestals.

Es poden donar 0,25 punts per aspecte esmentat (inclosos aquells altres que el corrector estimi pertinents) fins a un màxim de 0,75 punts

b) (0,75 punts)

Sobre l'aparició i importància de l'agricultura i la ramaderia ecològica L'alumnat pot fer referència, entre d'altres, als aspectes següents:

-L'agricultura ecològica va començar a Catalunya i Espanya fa uns 30 anys degut a la competència de l'agricultura de mercat d'altres països i l'augment de la demanda per la consciència ecològica de la població.

-En els darrers anys l'aparició en el mercat de "productes transgènics" procedents de l'agricultura comercial i la prohibició expressa d'utilitzar productes genèticament modificats (OGM) en l'agricultura ecològica, ha fer créixer el seu consum.

-Encara que aquest model agrícola té molt bon nivell de qualitat i és competitiu, es troba poc present al mercat interior català i espanyol en comparació a altres països de la UE.

-A Catalunya proliferen iniciatives de producció i distribució de productes ecològics que intenten fer arribar directament els productes al consumidor sense intermediaris, per tal de fer-los competitius amb l'agricultura comercial.

-La ramaderia ecològica encara és molt reduïda i es troba en un procés d'adaptació amb volums de producció baixos. Presenta importància a nivell local tot i la incentivació i el futur que presenta en els mercats artesanals i locals.

Es poden donar 0,25 punts per aspecte esmentat (inclosos aquells altres que el corrector estimi pertinents) fins a un màxim de 0,75 punts

57. PAU 2013 · Juny · Sèrie 3 · Exercici 1 (Opció B)

OPCIÓ B

Exercici 1 : **Mapa de consum d'energia elèctrica**
[5 punts]

En aquest exercici es proposa la verificació d'una part de l'objectiu general 2, del currículum i dels aprenentatges referits al bloc 3 del document de concreció del currículum: *Medi ambient i paisatges*.
L'exercici es valorarà globalment a raó de 5 punts, distribuïts de la manera següent.

1. [1 punt]

Es tracta d'un mapa temàtic d'Espanya on es mostra el consum d'energia elèctrica per províncies. El consum es representa per esferes de diàmetre proporcional a la quantitat de MWh consumits.
La font és l'IGN i les dades són de l'any 2005.
(0,50 punts)

S'observa com el consum d'energia elèctrica és molt gran a Barcelona i a Madrid. Després destaquen els eixos mediterrani, de la vall de l'Ebre i la façana cantàbrica. Pel contrari el consum es molt baix a les províncies de l'Espanya interior.
(0,50 punts)

2. [1 punt]

energia primària: Font d'energia o recurs energètic que es troba a la natura. Poden necessitar algun tipus de procés de transformació per poder ser utilitzats.
(0,50 punts)

combustible fòssil: És el nom que es dóna al carbó, el petroli i el gas natural. Són recursos energètics generats a partir de matèria orgànica dipositada fa milions d'anys en dipòsits sedimentaris on es va descompondre i transformar en substàncies d'alt poder energètic.
(0,50 punts)

3. [1,5 punts]

a) La localització geogràfica del consum d'energia reflecteix el nivell de benestar de la població, la intensitat de l'activitat econòmica i el tipus d'empreses i sectors que predominen en cada territori. A mesura que la població augmenta i millora el seu nivell de vida, li permet tenir accés a major nombre de béns i serveis i augmenta el seu consum elèctric.
També reflecteix la distribució d'activitats econòmiques, com la indústria, gran consumidora d'energia, i el turisme. En canvi, el consum disminueix en províncies poc industrialitzades, amb població menys nombrosa i amb menor capacitat de consum.
(0,75 punts)

b) L'energia elèctrica es transporta des de les centrals productores (hidroelèctriques, tèrmiques, nuclears, parcs eòlics, etc.) fins els punts de consum. La interconnexió de tota la xarxa elèctrica espanyola ha permès que el consum ja no depengui només del lloc on es produeix aquesta electricitat.
Per tant no hi ha una correlació absoluta entre les zones de més producció i les zones de més consum.
(0,75 punts)

4. [1,5 punts]
Al tractar-se d'una pregunta oberta el corrector valorarà la pertinença de la resposta. En tot cas, l'alumne podria referir-se a algun dels aspectes següents:

-El creixement econòmic espanyol produït a partir de la segona meitat del segle XX ha fet necessari un gran consum d'energia per a la indústria, la mecanització del camp, el desenvolupament de les comunicacions i els serveis i les necessitats de les llars.

-Els recursos energètics produïts a l'estat són insuficients per suplir les necessitats d'energia que demanden les activitats econòmiques i el consum de les famílies.

-Espanya és un país dependent en matèria energètica. Ha d'importar bona part de l'energia que necessita.

-Gairebé la meitat del consum d'energia a Espanya prové del petroli. Com que Espanya es pobre en jaciments petrolífers ha d'importar de l'estranger aquest recurs.

-Altres fonts energètiques en les que Espanya és deficitària són el carbó i el gas natural, dels quals n'importa també grans quantitats.

-L'impuls a les noves fonts d'energia renovable (solar, eòlica, biomassa i geotèrmica), a més de ser ambientalment sostenible permeten per reduir la dependència energètica de l'exterior.

Es valorarà amb 0,25 punts cada aspecte esmentat que el corrector consideri pertinent fins a un màxim d'1,5 punts.

58. PAU 2013 · Juny · Sèrie 3 · Exercici 2 (Opció A)

Exercici 2: Taula de l'evolució de la despesa en educació

En aquest exercici es proposa la verificació d'una part del objectiu general 8 del currículum de Geografia i dels aprenentatges referits al bloc 3 del document de concreció del currículum: *Territori i activitats econòmiques*.

L'exercici es valorarà globalment a raó de 5 punts que es distribuiran de la manera següent:

1. [1 punt]
L'alumnat hauria de destacar els aspectes següents:

Es tracta d'una taula estadística que tracta sobre la despesa pública en educació a Espanya entre els anys 2003 i 2012.
La font és l'INE. Les dades corresponen a l'import de la despesa expressat en milions d'euros i al percentatge corresponent al PIB.
(0,5 punts)

Es pot observar que entre els anys 2003 i 2007, la despesa fluctua amb petites variacions fins arribar a l'any 2009, en el qual supera el 5% del PIB. A partir de l'any 2010 inicia un descens gradual fins el 2012.
(0,5 punts)

2. [1 punt]

Les definicions haurien de ser semblants a les següents:

sector terciari: sector econòmic integrat per les activitats relacionades amb la prestació de serveis com els transports, el lleure i altres.
(0,5 punts)
serveis socials: són aquells serveis considerats bàsics per garantir el benestar i el desenvolupament de la població.
(0,5 punts)

3. [1,5 punts]

Les respostes haurien de ser semblants a les següents:

a) La situació de greu crisi econòmica en la qual es troba l'Estat Espanyol ha comportat l'aplicació d'una sèrie de mesures econòmiques denominades d'austeritat, que tenen com a finalitat principal, la reducció del dèficit públic. Una d'elles, és la disminució de la despesa pública, que afecta a tots els serveis socials bàsics, entre ells l'educació.
(0,50 punts)

b) Les conseqüències són un descens en la qualitat del servei derivades del descens en la inversió, que és concreten en diferents mesures com l'augment d'alumnes per classe, la disminució del nombre de professors, el descens de la inversió en equipaments, etc.
(0,50 punts)

c) La despesa pública en educació a Espanya està situada per sota de la mitjana dels països europeus del nostre entorn, i molt per sota de la inversió que efectuen els països nòrdics.
(0,50 punts)

4. [1,5 punts]

L'alumnat hauria de realitzar una exposició en termes semblants als que es detallen a continuació:

-Educació: l'educació a Espanya és obligatòria i gratuïta fins el setze anys d'edat per a tota la població. Actualment, l'escolarització és del cent per cent. Aquest criteri té com a un dels seus principals objectius, facilitar la igualtat d'oportunitats. En els darrers anys, el nombre de centres públics ha augmentat de forma molt important. Malgrat això, l'objectiu abans esmentat, ara com ara no s'assoleix de manera completa, ja que tant el fracàs escolar com l'abandonament dels estudis després de la secundària obligatòria és molt elevat en relació a la mitjana europea.
0,5 punts.

La sanitat: a Espanya la sanitat té un caràcter universal. Això vol dir que tota la ciutadania té dret a rebre atenció mèdica pública. Aquesta s'estructura en una xarxa d'ambulatoris i centres hospitalaris, que actuen amb un nivell de qualitat reconegut com a molt alt. Existeix però, una saturació produïda per una demanda cada vegada més elevada, que provoca l'existència de llistes d'espera en determinats serveis mèdics.
(0,5 punts)

Les prestacions socials: Estan basades en els sistemes de cobertura o subsidis com, per exemple, els subsidis d'atur, malaltia i jubilació. Comparteixen un objectiu comú: donar suport a la població quan es troba en situacions problemàtiques que generalment impliquen una pèrdua o disminució d'ingressos, que poden influir negativament sobre la seva qualitat de vida. Actualment, degut a la crisi econòmica, que provoca una pèrdua de llocs de treball molt important, la despesa produïda pel subsidi d'atur és molt elevada. Així mateix, l'envelliment de la població també fa créixer la despesa derivada de les pensions de jubilació.
(0,5 punts)

59. PAU 2013 · Juny · Sèrie 4 · Exercici 1 (Opció B)

OPCIÓ B

Exercici 1 : Mapa de l'estoc d'habitatge pendent de venda
[5 punts]
En aquest exercici es proposa la verificació d'una part de l'objectiu general 6, del currículum i dels aprenentatges referits al bloc 3 del document de concreció del currículum: *Territori i activitats econòmiques*.

L'exercici es valorarà globalment a raó de 5 punts, distribuïts de la manera següent.

1. [1 punt]

L'alumnat hauria de destacar en la descripció els aspectes següents:

Es tracta d'un mapa provincial d'Espanya, sobre el que, mitjançant una única trama, es ressalten aquelles províncies que depassen el nombre de 10.000 habitatges nous pendents de venda en el tercer trimestre de 2011.
La fonts és el Gabinet d'Estudis de CatalunyaCaixa.
(0,5 punts)

S'observa com els habitatges sense vendre es concentren al litoral. Per una banda les províncies de la costa mediterrània, a més a més de les illes Canàries i les Balears. També el centre (Madrid, Toledo i Saragossa), i algunes províncies de la costa atlàntica (Biscaia, Santander, la Coruña i Pontevedra).

(0,5 punts)

2. [1 punt]

Les definicions podrien ser semblants a les següents:

Especulació immobiliària: mecanisme que utilitza la compra-venda repetida d'habitatges o altres bens immobles per tal de modificar a l'alça els seus preus i obtenir un benefici econòmic ràpid.
(0,5 punts)

Segona Residència: habitatge diferent del permanent o principal que, de manera estacional, periòdica o esporàdica, ocupen persones que resideixen habitualment en un altre indret.
(0,5 punts)

3. [1,5 punts]

L'alumne ha d'identificar com a principal grup de províncies amb un elevat nombre d'habitatges pendent de venda les corresponents a l'orla litoral, molt especialment el litoral Mediterrani.
En aquest cas cal relacionar aquest fenomen amb l'activitat turística i la proliferació de segones residències, moltes d'elles construïdes amb finalitats especulatives.
(0,75 punts)

En el cas de les províncies la capital de les quals corresponen a grans ciutats i les seves províncies adjacents (Madrid-Toledo; Zaragoza; Biiskaia), cal esmentar com a determinant tant el nombre absolut d'habitants com la necessitat de crear vivendes sub-urbanes davant dels elevats preus de les zones céntriques i més properes al centre de les grans ciutats.
(0,75 punts)

4. [1,5 punts]

Es tracta d'una resposta oberta on el corrector haurà de valorar la pertinença d'aquelles respostes no indicades a la pauta.

En tot cas l'alumne podria fer referència a alguns dels aspectes següents:

-La relació entre el desenvolupament industrial i l'expansió dels nuclis urbans i la construcció de barris dormitori a les grans ciutats i àrees metropolitanes durant els anys 60.

-La crisi dels anys 70 i començament dels 80 va comportar una disminució en el ritme d'expansió urbanística iniciada en el període anterior.

-El nou ressorgiment de la construcció a mitjan de la dècada dels 80 a partir de noves edificacions industrials i d'habitatges.

-La nova dinàmica de rehabilitacions urbanes en els centres de les ciutats.

-A partir de 1998 la construcció experimenta un enorme auge, induït per l'abaratiment dels interessos dels préstecs immobiliaris que provocarà l'augment desproporcionat del preu dels habitatges (especulació o bombolla immobiliària).

-L'arribada d'importants contingents d'immigració estrangera a finals dels anys 90 i principis de la dècada de 2000, que fan necessaria l'oferta de nous habitatges.

-Al 2008, degut a la crisi financera mundial, s'acaba el crèdit disponible per a la compra d'habitatges i el sector de la construcció entra en una forta crisi de la qual encara no s'ha recuperat.

Es puntuarà amb 0,25 punts cadascuna de les aportacions feta per l'alumne, fins a un màxim de 1,5 punts.

60. PAU 2012 · Setembre · Sèrie 4 · Exercici 2 (Opció B)

Exercici 2: Text sobre desagrarització a Espanya

En aquest exercici es proposa la verificació de l'objectiu general 1 i 6 del currículum de Geografia i dels aprenentatges referits al bloc 3 "Territori i activitats econòmiques", i el subapartat "Els espais agraris al món, característiques i dinàmiques. Canvis i permanències en l'espai rural català i espanyol", del document de concreció del currículum.

L'exercici es valorarà globalment a raó de 5 punts, que han de ser distribuïts de la manera següent:

1) [1 punt]

L'alumnat hauria de destacar en la descripció els aspectes següents:
- l'agricultura ha deixat de ser la principal activitat a l'àmbit rural
- s'ha donat una disminució de la població activa agrària
- canvis en la composició de les unitats de producció agràries: deixa de ser familiar i deixa de ser a temps total
- els pobles diversifiquen l'activitat productiva, l'agricultura hi perd importància i la població agrària deixa de ser-hi majoritària.

La font és un text de L. Camarero, de l'any 2009.
1 punt

2) [1 punt]
Les definicions podrien ser semblants a les següents:

*Població rura*l: població que viu en l'àmbit rural. A Espanya es consideren rurals les poblacions que tenen fins a 2000 habitants, semi rurals les que no arriben als 10.000 i urbanes les que superen els 10.000 habitants.
(0.50 punts)

Població agrària: la població que es dedica a l'activitat agrícola o ramadera. Allò que la defineix és la seva activitat productiva.
(0.50 punts)

3) [1,5 punts]
a) la resposta ha de fer referència a què en el passat l'organització social dels espais rurals girava al voltant de les activitats agràries, de les quals en depenia la gran majoria de la població. L'estratificació de la societat rural s'establia entre la minoria formada pels propietaris de la terra per una banda i els jornalers o els parcers que la conreaven per l'altra. Les estacions i la fenologia dels conreus condicionava els moments de l'any en que es necessitava més o menys ma d'obra per dur a terme les feines al camp. Si hi havia excés de mà d'obra aquesta marxava com a temporera a altres regions o països, per exemple quan la verema, o a la recollida de les olives.
L'estructura de la família era de tipus patriarcal i sovint convivien dos o tres generacions en un mateix habitatge.
(0.50 punts)

b) La resposta haurà de referir-se a diferents apartats, aquí se'n proposen alguns, en el ben entès que el corrector podrà valorar-ne si se'n donen d'altres que no estiguin considerats en la pauta.
- Reducció de la població agrària: no hi ha relleu generacional. S'ha incentivat el cessament de les explotacions.
- L'activitat agrària esdevé poc important en termes de PIB: la contribució al PIB cada vegada és menor.
- Canvis en la unitat d'explotació agrària: agricultors a temps parcial, utilització de mà d'obra assalariada en els moments dels pics de treball intensiu o permanent.
- Augment de la superfície de les explotacions agrícoles i ramaderes a fi de poder afrontar la reducció de beneficis.
- Grans inversions de capital en maquinària i instal·lacions agrícoles i ramaderes. Per a les quals es disposa de línies de crèdit.
- Necessitat d'unir-se en cooperatives de productors per facilitar l'adquisició d'inputs i poder tenir una situació de força a l'hora de col·locar productes en el mercat.
- Tendència a l'especialització en funció de la demanda (fruita dolça, vinya, olivera, horta).
- Importància creixent de l'agroindústria amb la finalitat d'augmentar el valor afegit de la producció agrícola i ramadera.
(1 punt)

4) [1,5 punts]
La resposta és oberta. El corrector valorarà que siguin adequades. Aquí se'n presenten algunes. Agrupades per àmbits:
- Sòl: la pastura excessiva pot provocar fenòmens de desforestació i d'erosió del medi; l'activitat agrícola facilita la pèrdua de sòl, per efecte del vent o la pluja; un excés de conreu, derivat de la pressió demogràfica, provoca la disminució de les masses forestals;
- Aigües: l'agricultura intensiva, sobretot la de regadiu, suposa un consum molt elevat d'aigua, calculable en el 70% de l'aigua consumida; l'agricultura intensiva, sobretot la que es fa en hivernacles, que consumeix grans quantitats d'aigua, pot provocar l'esgotament dels aqüífers i també la contaminació de les aigües davant l'ús abusiu de fertilitzants i pesticides; la ramaderia intensiva genera una gran quantitat de purins que, si són escampats per les superfícies de conreu de manera sovintejada, poden contaminar les aigües de nitrats.
- Biodiversitat: l'ús abusiu de pesticides, insecticides, plaguicides i fertilitzants trenquen l'equilibri ecològic i redueixen la biodiversitat; la producció amb criteris estrictament de mercat fa reduir les varietats de conreus i disminueix la diversitat de paisatges agraris.
- Atmosfera: les emissions de gasos d'efecte hivernacle, el CO^2 emès per la maquinària agrícola, i el metà emès per la ramaderia.
(Es considerarà amb 0,5 punts cada enunciat que faci referència a algun d'aquests quatre àmbits. De manera que si citen tres dels quatre àmbits, la resposta es pot donar per bona)
(1,5 punts)

61. PAU 2012 · Juny · Sèrie 1 · Exercici 1 (Opció B)

OPCIÓ B

Exercici 1

1) [1 punt]
L'alumnat hauria de destacar els aspectes següents:

L'alumnat hauria de comentar que es tracta d'un mapa temàtic on es representa la localització de les centrals tèrmiques a Espanya en el 2010.
La font és Red Eléctrica Española.
(0,5 punts)

El mapa mostra com les centrals tèrmiques tenen una localització perifèrica. Es concentren principalment al nord i a l'est de la península: Galicia, Astúries, depressió de l'Ebre i costa de Catalunya, després hi ha localitzacions puntuals a la costa valenciana i murciana, i hi torna a haver una concentració al sud d'Andalusia. Les centrals que funcionen amb fuel, o fuel i gas, es localitzen a la costa. Les de carbó es concentren a Astúries, Lleó i Terol. Les de cicle combinat mostren una distribució més aleatòria.
(0,5 punts)

2) [1 punt]
Les definicions podrien ser semblants a les següents:

combustible fòssil: nom que es dóna al carbó, el petroli i el gas natural, recursos energètics que provenen de la descomposició de matèria orgànica atrapada en el subsòl fa molts milions d'anys.
(0,5 punts)

recurs no renovable: element o substància d'origen natural que te un període de renovació molt llarg, sovint superior al de vàries generacions humanes.
(0,5 punts)

3) [1,5 punts]
a) Les centrals tèrmiques que funcionen amb carbó es localitzen en les proximitats de les mines de carbó que supleixen aquest combustible, per tal de reduir els costos derivats del transport de la matèria primera. Aquest és el cas de les centrals situades a Astúries, Lleó, Terol, Cercs a Catalunya, etc.
(algun estudiant podria fer esment que algunes centrals d'aquest tipus situades a la costa reben carbó per via marítima des de llocs distants)
(0,75 punts)

b) Les centrals tèrmiques que funcionen amb carbó utilitzen un recurs energètic que no és renovable, a més de ser molt contaminants perquè emeten cendres junt amb gasos d'efecte hivernacle i que produeixen a més pluja àcida. Per tant es consideren instal·lacions no sostenibles.
(0,75 punts)

4) [1,5 punts]

a) Importància del petroli en el consum d'energia a Espanya.
El petroli continua tenint un paper principal en el consum d'energia (aporta aproximadament un 40% de l'energia primària consumida a Espanya). Les centrals tèrmiques de fuel i de cicle combinat, funcionen amb substàncies derivades del petroli (fuel). L'energia obtinguda del petroli te un paper encara molt important en el model energètic actual, malgrat l'avenç en el desenvolupament de les energies renovables en els darrers anys.
(0,5 punts)

b) Dependència dels països proveïdors quant a subministrament i preus.
La importància del petroli com a recurs energètic i la manca de jaciments a Espanya genera una forta dependència envers les regions productores de petroli. El control de la producció per part dels països de la OPEP i les fluctuacions del seu preu condicionades pels mercats internacionals de cru exerceixen una forta influència sobre el comportament dels preus de un gran nombre d'articles de consum.
(0'5 punts)

c) Possibles alternatives al seu consum
Les possibles alternatives es basarien en la reducció del consum, i en el foment d'energies alternatives. Encara avui, tot i la reducció del consum energètic en els sistemes de transport, la dependència de l'economia enfront del petroli és molt gran.
(0,5 punts)

62. PAU 2012 · Juny · Sèrie 1 · Exercici 2 (Opció A)

Exercici 2: Taula de dades sobre la producció industrial de Catalunya

En aquest exercici es proposa la verificació d'una part de l'objectiu general 6 del currículum de Geografia i dels aprenentatges referits al bloc 3 *Territori i activitats econòmiques* del document de concreció del currículum.
L'exercici es valorarà globalment a raó de 5 punts, distribuïts de la manera següent.

1) [1 punt]
L'alumnat hauria de destacar en la descripció de la taula els aspectes següents:

Es tracta d'una taula procedent de l'Institut d'Estadística de Catalunya que reflecteix, pel 2007, l'apartat d'ingressos del compte d'explotació de les empreses del sector industrial, agrupades en 14 subsectors, utilitzant informació procedent de l'Enquesta industrial d'empreses de l'Instituto Nacional d'Estadística, INE.
(0,5 punts)

La taula presenta el volum de negoci dels diferents sectors industrials, a més d'altres ingressos obtinguts, la suma d'ambdós conceptes representa el total d'ingressos. Cal destacar els sectors industrials més importants per volum de negoci: la indústria química, l'alimentació, begudes i tabac; i l'extractiva, petroli i energia, com els sectors que van realitzar un major volum de negoci i obtenir uns majors ingressos.
(0,5 punts)

2) [1 punt]
Les definicions podrien ser semblants a les següents:

Deslocalització: pràctica d'algunes empreses per tal de traslladar la producció o una part de la mateixa a països amb una mà d'obra més barata, una legislació ambiental menys exigent i/o unes polítiques fiscals més favorables. Aquests moviments traslladen part de la producció des dels països més desenvolupats cap el Tercer Món o l'est d'Europa.
(0,5 punts)
Terciarització: consisteix en el creixement del sector serveis en detriment del sector industrial.
(0,5 punts)

3) [1,5 punts]

a) La industrialització catalana s'inicia a meitats del segle XIX i té com a actor principal el sector tèxtil, complementada pels productes manufacturats. A meitat dels anys seixanta del

segle XX, es va afegir la indústria automobilística i la metal·lúrgica, així com la indústria química i la del paper i derivats.
(0,5 punts)

b) En l'actualitat, alguns dels sectors tradicionals, com el tèxtil o el paper, arts gràfiques i edició, han perdut pes en front de la consolidació de la indústria química, la producció d'aliments i begudes, les indústries del sector energètic i la fabricació de material de transport.
(0,5 punts)

c) El sector tèxtil, i bona part de la industria lleugera, va perdre pes a partir de la dècada de 1970 a causa de la competència en preus exercida per països del tercer món que iniciaven els seus processos d'industrialització. En paral·lel a aquesta pèrdua de pes del tèxtil guanyen importància relativa la indústria química, que a Tarragona té un dels principals pols d'e l'estat, i altres sectors com el metal·lúrgic i el de l'alimentació.
(0,5 punts)

4) [1,5 punts]
a) La proximitat als recursos naturals, tant a les matèries primeres com al subministrament d'energia ha estat tradicionalment un dels factors de localització més importants.
(0,5 punts)

b) Les condicions d'accessibilitat a les instal·lacions, cercant nusos de comunicació que facilitin l'arribada i sortida de mercaderies i persones.
La disponibilitat de recursos humans amb una qualificació adequada a les necessitats de l'empresa.
La possibilitat de participació de inversors locals i les condicions de localització ofertes pels governs, tant pel que fa a la legislació ambiental, com la laboral, així com els incentius fiscals posats a disposició de les empreses.
(0,5 punts)

c) Històricament el factor de proximitat al mercat ha estat un factor clau en la localització de moltes branques industrials, però actualment les millores en el mitjans de transport han comportat la capacitat de moure grans volums de mercaderies a llarga distància en curts períodes de temps. La proximitat als mercat de consumidors ha quedat supeditada a altres factors més determinants en el cost de producció com la disponibilitat de ma d'obra barata, encara que alguns productes com els de caducitat ràpida requereixen produir-se prop del mercat consumidor, generalment les grans àrees urbanes.
(0,5 punts)

63. PAU 2012 · Juny · Sèrie 3 · Exercici 1 (Opció A)

OPCIÓ A

Exercici 1: Mapa dels parcs eòlics

En aquest exercici es proposa la verificació d'una part de l'objectiu general 6, del currículum i dels aprenentatges referits al bloc 2 del document de concreció del currículum: *Medi ambient i paisatges* i l'apartat: "*Recursos renovables i no renovables. Recursos energètics. Problemàtica energètica*".

L'exercici es valorarà globalment a raó de 5 punts, distribuïts de la manera següent.

1) [1 punt]
L'alumnat hauria de comentar que es tracta d'un mapa temàtic on es representa la localització dels parcs eòlics de la península en el 2010.
La font és un mapa de Red Elèctrica Espanyola disponible en línia.
(0,5 punts)

El mapa mostra com els parcs eòlics es concentren a les zones on hi ha vents més forts i constants: Galicia, la Meseta nord, el sistema Ibèric, les illes Canàries i punts de Catalunya, Almeria i Cadis.
(0,5 punts)

2) [1 punt]
Les definicions podrien ser semblants a les següents:

Font energètica renovable: es una energia que no disminueix ni pot arribar a esgotar-se amb el seu ús. El sol, el vent, la força de les marees i l'energia interna de la Terra en són les principals.
(0,5 punts)

energia primària: energia que no ha patit cap procés de transformació prèvia sinó que es pot utilitzar directament. Exemples: la solar, eòlica, nuclear, etc.
(0,5 punts)

3) [1,5 punts]
a) Són àrees on hi ha d'haver vents constants i amb força suficient per moure les pales de l'aerogenerador.
(0,75 punts)

b) El percentatge d'energia elèctrica produïda en els parcs eòlics respecte el total ha anat en augment els darrers anys: el 2005 estava al voltant del 7% i el 2010 ja assolia el 17%.

Es valorarà que l'estudiant doni una xifra aproximada, situada entre el 15-20%
(0,75 punts)

4) [1,5 punts]

a) La transformació es produeix a l'aerogenerador que transforma l'energia eòlica que mou les pales en energia elèctrica.
(0, 50 punts)

b) L'avantatge principal de l'energia eòlica és que és una font d'energia renovable i neta.
(0, 50 punts)

c) Els inconvenients dels parcs eòlics estan relacionats amb els impactes visuals i paisatgístics que provoquen. També en el seu efecte sobre els ocells quan interfereixen amb les rutes de desplaçament dels mateixos
(0, 50 punts)

64. PAU 2012 · Juny · Sèrie 3 · Exercici 2 (Opció A)

Exercici 2: Gràfic sobre el transport de mercaderies i passatgers

En aquest exercici es proposa la verificació d'una part de l'objectiu general 6 del currículum de Geografia i dels aprenentatges referits al bloc 3 *Territori i activitats econòmiques* del document de concreció del currículum.

L'exercici es valorarà globalment a raó de 5 punts, distribuïts de la manera següent.

1) [1 punt]

L'alumnat hauria de comentar els següents aspectes:
Es tracta de dos gràfics circulars que mostren la distribució del transport de passatgers, d'una banda, i mercaderies, de l'altra, en percentatge sobre el transport total de dins de la Unió Europea l'any 2006. La font de les dades és EUROSTAT, 2009.
(0,5 punts)

En el gràfic dels passatgers, destaca amplament el transport per carretera (cotxe i autobús superen el 80%), seguits de l'avió (8,6%) i el tren (6,1%). En el gràfic de les mercaderies, la major part dels transports es fan per carretera (45,6%), vaixell (37,3) i, en menor mesura, en tren (10,5%).
(0,5 punts)

2) [1 punt]

Les definicions podrien ser semblants a les següents:

infraestructures de transport: Les infraestructures són els elements de la xarxa de transport que fan possible la circulació dels vehicles a través seu com ara les carreteres, vies fèrries, ports, aeroports, etc.
(0,5 punts)

mitjans de transport: Fa referència als vehicles o els mitjans mòbils utilitzats com els automòbils, vaixells, trens i avions.
(0,5 punts)

3) [1,5 punts]

a) L'alumne hauria de respondre les següents funcions de les xarxes de transports i comunicacions:

- satisfer les necessitats de desplaçament de les persones tant en la mobilitat quotidiana u obligada (desplaçaments pendulars entre residència i feina, o lleure...) com en els desplaçaments d'oci i turisme.
- satisfer les necessitats econòmiques de desplaçament de matèries primeres per a les activitats productives (indústria, construcció...) i la distribució de béns i serveis entre els llocs de producció i distribució i els centres de consum.
- contribuir a la difusió d'idees, tècniques i cultures, i a la integració de diferents grups socials.

(0,75 punts)

Els factors principals que influeixen que la xarxa de transports i comunicacions d'un territori sigui més o menys densa:

- el nivell de desenvolupament econòmic: en general, com més desenvolupat és un país més densa i complexa és la seva xarxa de transports i comunicacions.
- la densitat d'assentaments humans: com més concentració de població i més grans siguin els nuclis urbans més necessitats de desplaçaments i intensitat dels intercanvis...
- els condicionants físics del territori: les característiques del relleu, la climatologia, etc., comporten que la construcció d'infraestructures de transport tingui més o menys dificultats tècniques per la seva realització i que per tant la xarxa de transport i comunicacions sigui més o menys densa.

(0,75 punts)

4) [1,5 punts]

a) El transport per carretera és el més utilitzat en la curta distància, tant per moure passatgers com mercaderies, a causa de la gran densitat de la xarxa de carreteres en relació a altres sistemes.
El transport per ferrocarril és molt utilitzat per moure mercaderies a mitja distància, ja que per seguretat i cost té més avantatges que la carretera. També té un paper important en el transport de persones en distàncies curtes dins de les grans ciutats i en distàncies mitjanes.
(0,5 punts)

b) El transport en vaixell té el màxim avantatge en el desplaçament de mercaderies, ja que és capaç de moure grans quantitats amb un cost molt menor que la resta de sistemes, i és molt competitiu en la llarga distància.
(0,5 punts)

c) El transport aeri només té un pes apreciable pel que fa al tràfic de passatgers a llarga distància, ja que, malgrat la rapidesa, els costos són superiors a la resta de sistemes en distàncies mitjanes o curtes, i no té la capacitat del transport en vaixell.
(0,5 punts)

65. PAU 2011 · Setembre · Sèrie 2 · Exercici 1 (Opció A)

Opció A

Exercici 1: Mapa del número de turistes a Espanya

En aquest exercici es proposa la verificació d'una part de l'objectiu general 6 del currículum de Geografia i dels aprenentatges referits al bloc 3: *Territori i activitats econòmiques*, del document de concreció del currículum.

L'exercici es valorarà globalment a raó de 5 punts, distribuïts de la manera següent.

1) [1 punt]
L'alumnat hauria de destacar en la descripció els aspectes següents:

Es tracta d'un mapa temàtic que defineix quatre grans grups de comunitats autònomes en funció del percentatge de turistes estrangers de cada comunitat sobre el total espanyol l'any 2008. La font és l'INE i l'any el 2008.
0,5 punts

L'alumne ha d'esmentar la gran concentració de visitants a les illes i la costa mediterrània, la importància de la ciutat de Madrid i l'escàs pes que tenen la resta de comunitats interior i les del nord com a receptores de turisme estranger.
0,5 punts

2) [1 punt]
Les definicions podrien ser semblants a les següents:

Turisme interior: és aquell que realitzen els residents d'un país dins del propi territori. En referir-se a un estat també s'anomena turisme nacional, i exclou, lògicament, el turisme estranger.
0,5 punts

Estacionalitat turística: es refereix al fet que la gran majoria de viatges i estades turístiques es produeixen només en uns mesos determinats de l'any, els que concentren les vacances de la majoria de la gent..
0,5 punts

3) [1,5 punts]
a) L'alumne hauria d'esmentar almenys aquests grans conjunts:

- Turisme de sol i platja a les Illes i la costa Mediterrània com a localització i atractiu principal.
- Turisme urbà especialment a Barcelona i Madrid.
- Turisme de neu al Pirineu i en menor mesura en altres àrees muntanyoses.
- Turisme cultural en altres ciutats i punts de l'estat (es valorarà positivament que esmenti llocs com Granada, Sevilla, Toledo o Santiago de Compostela, per exemple).

1 punt

b) L'alumnat ha d'esmentar almenys França, Alemanya i Gran Bretanya com a països destacats en la procedència de turistes a Espanya, i en menor mesura altres països de la Unió Europea com ara Itàlia, Holanda o Portugal.
0,5 punts

4) [1,5 punts]
a) L'estudiant hauria d'esmentar alguns dels següents tipus: el turisme cultural, el turisme rural, el turisme d'hivern o de neu, el turisme de salut, el turisme religiós, el turisme ecològic o de natura, el turisme esportiu...
0,5 punts

b) Sobre el principals impactes econòmics del turisme a Espanya, es podrien esmentar els següents:

- La gran aportació al PIB (11% del total espanyol) i sobre la població ocupada (13%).
- El paper del turisme com a anivellador de la balança de pagaments espanyola.
- L'efecte multiplicador sobre altres sectors de l'economia espanyola, com ara la restauració, el comerç, la construcció o el transport.
- L'excessiva dependència d'algunes zones respecte l'activitat turística i al mateix temps la seva forta estacionalitat, que repercuteix en uns llocs de treball sovint eventuals a mes de l'escassa rendibilitat de part de l'oferta d'activitats i allotjament.

1 punt

66. PAU 2011 · Setembre · Sèrie 2 · Exercici 1 (Opció B)

Opció B

Exercici 1: Mapa de les reserves de gas natural al món

En aquest exercici es proposa la verificació d'una part de l'objectiu general 2, *Medi ambient i paisatges*, i dels aprenentatges referits al bloc 3 del document de concreció del currículum: *Recursos renovables i no renovables. Recursos energètics. Distribució geogràfica dels recursos al món.Problemàtica energètica.*

L'exercici es valorarà globalment a raó de 5 punts, distribuïts de la manera següent.

1) [1 punt]
En la descripció del mapa es valorarà positivament el fet que hi hagi una identificació de la font cartogràfica i l'escala mundial i que després s'identifiqui clarament les zones on hi ha les principals reserves de gas. No caldrà que s'especifiqui país a país, però sí que, com a mínim, s'identifiquin els països i les zones amb el màxim de reserves de gas.
(La identificació de la font es valorarà en 0,25 i la descripció en 0,75 punts).
1 punt

2) [1 punt]
Les definicions podrien ser semblants a les següents:

Combustible fòssil: substàncies formades a partir de restes orgàniques fossilitzades en períodes geològics remots, com el carbó, el gas i el petroli, les quals quan es cremen desprenen una gran quantitat d'energia.
0,5 punts

Recurs no renovable: material o substància que té un temps de reposició o regeneració natural molt llarg, superior al de la vida dels éssers humans, es consideren també com a recursos exhauribles perquè el ritme del seu consum és molt superior al de la seva regeneració natural. Exemples: els combustibles fòssils, la major part dels minerals utilitzats en la indústria.
0,5 punts

3) [1,5 punts]
a) El gas natural es transporta principalment amb gasoductes des de les zones de producció fins als països consumidors. Sovint aquest gasoductes tenen un traçat de varis milers de quilòmetres i travessen diferents països, com per exemple el gasoducte que subministra gas natural des de Rússia fins Alemanya a través d'Ucraïna, Hongria i la rep. Txeca, o el gasoducte submarí que des d'Argèlia ha de distribuir gas a Espanya. Un altre sistema de transport es per mitjà de grans vaixells.
Aquests gasoductes transnacionals estan subjectes a les disputes entre els països per on discorre, a causa dels preus del gas i la demanda de compensacions per permetre el seu pas, que en algunes ocasions ha provocat problemes en el subministrament.
1 punt
b) Els països amb més reserves de gas natural segons la informació representada al mapa són: Rússia, Uzbekistan, Iran, Estats Units, Aràbia Saudita, Nigèria, Veneçuela, Algèria,...
0,5 punts

4) [1,5 punts]
a) Avantatges:
- reserves mundials molt superiors a les de petroli;
-elevat rendiment econòmic: fet que redueix els costos i augmenta la productivitat del combustible, per la qual cosa es considera barat;
-menys contaminació directa: les seves baixes emissions de CO_2 en relació als altres combustibles fòssils i les seves baixes emissions de partícules a l'atmosfera;
-menys contaminació indirecta: el fet que arriba canalitzat de manera soterrada directament a les indústries i a les llars el fa segur;
-es considera el més ecològic, el més net, dels combustibles fòssils

Inconvenients:
-és un recurs energètic no renovable;
-és un gas menys pesat que l'aire i en casos d'escapament en recintes tancats pot ser explosiu;
-tot i que emet menys CO_2, no deixa de ser un combustible que contribueix a l'efecte hivernacle;
-l'elevat cost de la xarxa de distribució;
-la canalització a través de gasoductes provoca impactes ambientals;
-les reserves estan molt localitzades a nivell mundial, el que el converteix en un recurs geoestratègic de primer ordre: genera superioritat del productors i dependència dels consumidors (ex: Rússia i els països del seu entorn)
1 punt

b) Davant de l'exhauriment a mitjà termini de les reserves actuals conegudes de petroli i les grans reserves disponibles de gas natural, hi ha qui postula el gas natural com a principal substitutiu del petroli quan aquest darrer comenci a ser escàs, sense haver de modificar així el model energètic global basat en el consum dels combustibles fòssils.
0,5 punts

67. PAU 2011 · Juny · Sèrie 1 · Exercici 1 (Opció A)

Opció A

Exercici 1: Mapa de l'oferta hotelera a Catalunya

En aquest exercici es proposa la verificació d'una part de l'objectiu general 6 del currículum de Geografia i dels aprenentatges referits al bloc 3: *Territori i activitats econòmiques*, del document de concreció del currículum.

L'exercici es valorarà globalment a raó de 5 punts, distribuïts de la manera següent.

1) [1 punt]
L'alumnat hauria de destacar en la descripció els aspectes següents:

Es tracta d'un mapa temàtic d'escala regional que reflecteix la distribució de l'allotjament turístic a Catalunya. La font és l'*Atles de la nova ruralitat* i correspon a l'any 2009. La variable emprada és la quantitat de places hoteleres disponibles i està representada mitjançant cercles de diferent grandària corresponents a 25.000, 5.000 i 500 places.
0,5 punts

Es pot observar la desigual distribució de l'allotjament que es concentra majoritàriament a la zona litoral, destacant les comarques de l'Alt Empordà, La Selva, El Maresme, El Tarragonès i el Baix Camp. A la zona interior només destaca la comarca del Segrià i al nord-oest les comarques de la Vall d'Aran i l'Alta Ribagorça.
0,5 punts.

2) [1 punt]
Les definicions podrien ser semblants a les següents:

Turisme: activitat d'oci que realitzen les persones durant els seus viatges i estades en llocs diferents al seu entorn habitual, per un període de temps inferior a un any amb finalitats no relacionades amb l'exercici d'una activitat remunerada.
0,5 punts

Operador turístic: agència majorista que ofereix paquets turístics a un preu global que comprenen transport, allotjament i pensió alimentària.
0,5 punts

3) [1,5 punts]

Pel que fa a les causes de la concentració de l'oferta hotelera a la costa, es podrien destacar els aspectes següents:

- Les costes catalanes presenten una gran diversitat de paisatges i un clima molt adequat pel desenvolupament d'activitats esportives i d'oci en general, constituint un fort atractiu pel turisme denominat de masses com és el de sol i platja.
  0,5 punts
- Així mateix, també es localitzen al litoral o molt a prop, importants nuclis pel turisme cultural com les ciutats de Barcelona, Girona i Tarragona, en les quals es localitza una part important del patrimoni cultural català tant històric – les restes romanes de Tarragona – com artístic, rutes modernistes i medievals així com museus de rang internacional en el cas de Barcelona i Girona.
  0,5 punts

Pel que fa a la segona qüestió caldria comentar:

- Les zones diferents de la costa que presenten una ocupació turística rellevant són la ciutat de Lleida i les comarques de l'alta Ribagorça i la Vall d'Aran. El tipus predominant de turisme que s'hi practica és el turisme cultural – vinculat amb el patrimoni històric i artístic – i el turisme d'aventura i l'esportiu, centrat aquest darrer en els esports d'hivern –l'esquí principalment-.
  0,5 punts

4) [1,5 punts]

L'alumnat hauria de respondre en termes semblants als següents:

- El turisme és una de les activitats més importants en el conjunt de l'economia catalana, hi participa amb un pes superior al 10% del PIB. Per una banda, comporta uns beneficis econòmics per l'entrada de divises i, d'altra banda, per la creació d'ocupació en sectors com la construcció, la restauració i l'hostaleria.
  0,5 punts

- L'estacionalitat és un dels problemes del turisme català, ja que la màxima afluència de visitants es dóna entre juny i setembre, provocant importants oscil·lacions de la població ocupada en el sector. Darrerament però, s'intenta compensar amb el desenvolupament del turisme rural i el turisme cultural.
  0,5 punts

- L'impacte ambiental del turisme està en relació amb la massificació i la transformació urbanística i del paisatge que aquesta comporta. Es concreta en molts casos en l'augment dels residus i del consum d'energia i en la degradació del paisatge.
  0,5 punts

68. PAU 2011 · Juny · Sèrie 1 · Exercici 1 (Opció B)

Opció B

Exercici 1: Mapa de l'agricultura a Espanya

A l'exercici 4 es proposa la verificació d'una part de l'objectiu general 6 del currículum de Geografia i dels aprenentatges referits al bloc 3 del document de concreció del currículum: *Territori i activitats econòmiques.*

L'exercici es valorarà globalment a raó de 5 punts, distribuïts de la manera següent.

1) [1 punt]
Es tracta d'un mapa d'Espanya temàtic que mostra la distribució de les terres de regadiu a Espanya per Comunitats Autònomes, l'any 2008, en percentatge sobre el total de terres de cultiu de cada CC. AA. Es tracta, doncs, d'informació quantitativa.
Com a informació complementària s'indica, amb una línia i trama de punts , la delimitació entre l'Espanya humida i l'Espanya seca. La font és l'Anuario de Estadística de l'any 2009 recollit a la pàgina web del Ministerio de Medio Ambiente y Medio Rural y Marino.
0,5 punts

L'alumne ha d'assenyalar que les Comunitats autònomes amb un percentatge més gran de terres de regadiu corresponen a l'Espanya seca i són les illes Canàries i la Comunitat Valenciana , mentre que les que tenen un percentatge menor formen part de l'Espanya humida i es troben a la façana cantàbrica com ara Cantàbria i Astúries.
0,5 punts

2) [1 punt]
Les definicions podrien ser semblants a les següents:

Parcel·la: camp o tros de terreny que es troba sota uns únics límits i pertany a un o a varis propietaris. Les parcel·les es poden classificar pels límits (tancades o obertes), per la forma (regulars o irregulars) i per la mida (petites, mitjanes i grans).
0,5 punts
agricultura intensiva: tipus de conreu que s'efectua en petites i mitjanes superfícies agrícoles, que permet obtenir una gran quantitat i qualitat de productes per unitat de superfície amb una inversió de capital i ma d'obra elevada i tècniques de conreu avançades.
0,5 punts

3) [1,5 punts]
L'alumnat hauria de destacar en la resposta els grups de cultius que es troben en el paisatge agrícola mediterrani, majoritàriament de secà però amb un percentatge molt alt de regadiu en algunes regions com la Comunitat Valenciana i Múrcia.

Els conreus característics del secà són els que composen l'anomenada trilogia de conreus mediterrània: els cereals, la vinya i l'olivera. L'ordi i el blat són els principals cereals que prosperen en les zones mediterrànies de tendència continental mentre que la vinya és el conreu arbustiu més estès. L'olivera ocupa zones de monocultiu i agricultura extensiva a les zones mediterrànies més d'interior. D'altres conreus característics són l'ametller, l'avellaner i el garrofer.
0,5 punts
A les zones de clima mediterrani amb temperatures més suaus i sòls fèrtils es porta a terme l'agricultura de regadiu, intensiva, que utilitza tècniques avançades de regadiu,

amb instal·lació d'hivernacles, selecció de llavors i ús massiu de productes fitosanitaris. Els conreus principals que es produeixen són les hortalisses primerenques, plantades a l'aire lliure o sota plàstic, també conreus herbacis com el gira-sol i la soja. El conreu d'arbres fruiters del grup dels cítrics són els conreus que dominen en el paisatge agrícola de les hortes de València i Múrcia: tarongers, mandariners i llimoners. També hi ha plantacions d'altres fruiters de fruita dolça com per exemple pomeres i pereres.
0,5 punts

Pel que fa a la ramaderia predomina l' ovina i la caprina que és extensiva a les zones de secà, ja que Espanya és el 2n país de la UE en producció. La porcina i bovina estabulada, junt amb l'aviram es troben disperses a diferents regions, encara que són de caràcter intensiu a Catalunya i molt lligada a la ramaderia industrial i la indústria agroalimentària.
0,25 punts

En relació a l'estructura agrària el paisatge agrari mediterrani es caracteritza pel predomini de les explotacions de secà de dimensions mitjanes i petites malgrat que a Andalusia hi predomina el latifundi. A les zones planes dels litorals les explotacions són de dimensions petites i conreades de manera intensiva.
0,25 punts

4) [1,5 punts]
a) Els canvis soferts en relació a l'a influència de la industrialització en l'agricultura i la ramaderia que es podrien esmentar són els següents:
- Disminució de la superfície de cultiu de secà i augment de la de regadiu.
- Augment del pes econòmic de la ramaderia en la producció final agrària.
- Integració creixent entre el sector agrícola i ramader i la indústria alimentària.
- Pèrdua de població activa agrària i envelliment progressiu dels ocupats al sector primari.
- Disminució de sòl agrícola degut al creixement del sòl urbà i del destinat a les infraestructures i serveis.
- Augment de la superfície forestal a causa de la disminució de les pastures.
(0,1 punts per aspecte esmentat fins a un màxim de 0,5).
0,5 punts

b) L'alumnat hauria de destacar els objectius següents de la PAC:
-Afavorir una més alta competitivitat i adaptació de la producció a la demanda.
-Desenvolupar la indústria agroalimentària (la capdavantera del sector industrial espanyol) per tal d' augmentar el valor afegit dels productes agraris i forestals.
-Millorar el medi ambient i l'entorn rural.
-Millorar la qualitat de vida de les àrees rurals.
-Avançar cap una diversificació econòmica de les zones rurals.
-Tendència a la restricció de les ajudes econòmiques: això va comportar per exemple la desaparició d'àrees de conreus subvencionats com el tabac i el cotó.
-La incorporació de nous estats membres l'any 2004 a la Unió Europea va provocar l'increment de les terres de conreu (un 30% més) i va obligar a replantejar l'agricultura comunitària.
(0,1 punts per aspecte esmentat fins a un màxim de 0,5).
0,5 punts

c) L'alumnat hauria de destacar els aspectes següents:
-La pràctica de l'agricultura ecològica va començar a Espanya fa uns 25 anys degut a la competència soferta pels productes tradicionals procedents d'altres països i l'augment de la demanda de productes ecològics per una part creixent de la població.
-Tot i el gran creixement inicial, i el bon nivell competitiu d'aquest model, actualment el seu desenvolupament s'ha estancat perquè el consum del mercat interior espanyol és molt reduït i no arriba a l'1 % de la despesa en alimentació.
-Espanya té una gran superfície de terres dedicades a conreus ecològics -és el segon país de la UE, després d'Itàlia- però la major part de la seva producció s'exporta a països com Alemanya, els Països Baixos, França i el Regne Unit.
-Andalusia manté quasi la meitat dels conreus ecològics que es produeixen a Espanya, a gran distància de la resta de les comunitats autònomes.
-A Catalunya proliferen iniciatives d'aquest tipus que intenten fer arribar directament els productes al consumidor sense intermediaris per tal de fer-los competitius amb l'agricultura comercial.
-La ramaderia ecològica, en canvi, mostra xifres molt minoritàries i només té importància local tot i la incentivació i el futur que presenta.
(0,1 punts per aspecte esmentat fins a un màxim de 0,5).
0,5 punts

69. PAU 2011 · Juny · Sèrie 4 · Exercici 1 (Opció A)

Opció A

Exercici 1: Mapa d'ocupats a la indústria

En aquest exercici es proposa la verificació d'una part dels objectius generals 6 del currículum de Geografia i dels aprenentatges referits al bloc 3: *Territori i activitats econòmiques*

L'exercici es valorarà globalment a raó de 5 punts, distribuïts de la manera següent.

1) [1 punt]
Es tracta d'un mapa temàtic sobre el percentatge de població ocupada en la indústria a Catalunya `per comarques. Les cinc trames de la llegenda representen intervals de població ocupada, en percentatges sobre la total d'e Catalunya .Es tracta, doncs , d'un mapa quantitatiu.
La font és l'Anuari Estadístic de Catalunya de l'any 2007.
0,5 punts

L'alumne pot assenyalar que la població ccupada a la indústria a Catalunya es concentra en relació a l'existència de *grans nuclis de població,* els principals *eixos viaris i de transport* i els *eixos fluvials.* En concret pot assenyalar la concentració industrial de les comarques de l'àrea metropolitana de Barcelona, la concentració del Tarragonès i el Baix Camp, el Gironès i la Selva, i l'àrea urbana de Lleida i el Segrià.
0,5 punts

2) [1 punt]
Les definicions podrien ser semblants a les següents:
parc tecnològic: Polígon industrial localitzat en un entorn urbanístic i mediambiental agradable –generalment a prop de centres universitaris i d'investigació- i ben comunicats en el qual es concentren empreses que treballen en tecnologia avançada (I+D).
0,5 punts

reconversió industrial: conjunt de polítiques – o mesures de xoc a curt termini- que es porten a terme per a les d'indústries que es troben en crisi. A Espanya es va iniciar a partir de la crisis de 1973 en el sector secundari. La reconversió industrial té com a objectiu superar la crisis, és a dir, reduir despeses i augmentar la competitivitat del sector. En algunes ocasions comporta tancament de les empreses inviables.
0,5 punts

3) [1,5 punts]

a) Els tipus d'indústries predominants a les principals zones industrials de Catalunya .
- Comarques de l'àrea metropolitana de Barcelona. És la regió on hi ha un nombre més gran d'empreses i més diversificades. Els sectors més destacats són el metal.lúrgic i els productes metàl.lics, el material de transport, el plàstic, el farmacèutic, l'elèctric i l'electrònic i les tecnologies de la comunicació. La disponibilitat de mà d'obra, la proximitat a un mercat de gairebé 4 milions de persones de la regió metropolitana i les bones comunicacions per autopista, i sortida de mercaderies pel port i l'aeroport són les causes de la seva localització.
- El Baix Camp i el Tarragonès és la segona àrea industrial de Catalunya, hi destaca la indústria química de base, amb un alt nivell de concentració en l'eix Tarragona-Reus . El factor que actua d'atractor industrial en aquest cas és la localització del complex petroquímic de Tarragona.
-Les comarques del Gironès i la Selva concentren la indústria de les comarques gironines. És una indústria de mida mitjana i petita molt diversificada on destaquen el sector tèxtil, l'agroalimentari, el químic i el més específic de la transformació del suro.
-L'àrea urbana de Lleida i el Segrià, està especialitzada en la indústria agroalimentària i de fabricació de maquinària agrícola. Les causes són de tipus històric i relacionades amb la garantia de disposar d'un subministrament segur d'aigua per al rec que va impulsar l'expansió de les zones de regadiu.
1 punt

b) les comarques amb un número més gran d' ocupats serien:
-Barcelona: Vallès Occidental i Barcelonès.
-Tarragona: Tarragonès i Baix Camp.
-Lleida: Segrià
-Girona: Gironès, la Selva
0,5 punts

4) [1,5 punts]
a) Pel que fa a la dimensió i nivell de productivitat es poden assenyalar les següents:
- El predomini de la indústria transformadora.
- Una estructura productiva diversificada, on destaquen sobretot els subsectors del material de transport i el químic, acompanyats d'altres com l'alimentari, la construcció de maquinària i la metal·lúrgia i els productes metàl·lics.

- La presència majoritària d'empreses petites i mitjanes (més del 80 %) tot i que una part molt significativa de la producció prové de les grans empreses multinacionals.
- Una productivitat baixa en relació a la UE, tot i que superior la mitjana d'Espanya a causa de l'escassa inversió en recerca i desenvolupament i en la formació dels treballadors.
- La concentració industrial a l'àrea metropolitana de Barcelona, el 7,7 % del territori català, concentra el 70 % de les empreses i, un semblant percentatge d'ocupació industrial.
0,5 punts

b) El sector industrial és el segon en importància a Catalunya, tant des del punt de vista econòmic (valor afegit brut o índex de producció industrial) com pel nivell d'ocupació després de sector serveis.
Tanmateix el pes relatiu d'aquest sector és més elevat que a la resta de CCAA d'Espanya i que la mitjana de la UE.
0,5 punts

c) Entre les tendències principals que ha experimentat d'ençà la crisi del petroli el sector industrial català es poden assenyalar les relacionades amb l' impacte de la globalització:
-obertura al mercat europeu i mundial amb internacionalització de la indústria i uns resultats generals satisfactoris.
-la deslocalització selectiva d'algunes indústries a països perifèrics, (les indústries tradicionals en crisi: tèxtil, confecció, cuir i calçat....)
-l'evolució positiva gràcies a la reconversió industrial de sectors com el metal·lúrgic, de maquinària, l' agroindustrial i el químic.
- La instal·lació creixent de corporacions multinacionals amb un pes econòmic determinant. Encara que són aproximadament un 3 % del total d'empreses industrials de Catalunya, tenen un pes econòmic d'un 50 % del total de la producció catalana i un 60 % de les exportacions.
0,5 punts

70. PAU 2010 · Setembre · Sèrie 2 · Exercici 1 (Opció B)

Opció B

Exercici 1: Mapa d' ocupats al sector industrial a Espanya

En aquest exercici es proposa la verificació d'una part de l'objectiu general 6 del currículum de Geografia i dels aprenentatges referits al bloc 3 del document de concreció del currículum *Territori i activitats econòmiques.*.

L'exercici es valorarà globalment a raó de 5 punts, distribuïts de la manera següent.

1) [1 punt]

Es tracta d'un mapa temàtic sobre el percentatge d'ocupats a la indústria. Les cinc trames de la llegenda representen intervals de població ocupada, en percentatges sobre la total d'Espanya. La font és l'INE i la data el 2008.
(0,5)

L'alumne ha d'esmentar la concentració industrial de Barcelona, els eixos mediterrani -Catalunya, País Valencià, Múrcia- i de l'Ebre –Saragossa, Navarra, País Basc-, la concentració de Madrid i, en menor mesura, la concentració de la costa gallega i de Sevilla.
(0,5)

2) [1 punt]

Les definicions podrien ser semblants a les següents:

població activa: és la que es troba en el mercat de treball, tant si treballa com si busca feina;
(0,5)

població ocupada: la població ocupada és, dins de la població activa, la que desenvolupa un treball remunerat.
(0,5)

3) [1,5 punts]

Quins són els principals subsectors industrials d'Espanya i a quines àrees de l'estat se situa cadascun?

-els principals subsectors industrials d'Espanya són, per valor de la producció, el de l'Alimentació, Begudes i Tabac, el Químic, el del Material de Transport i altres subsectors del Metall.
(0,5)
Mentre que l'Alimentació es troba repartida per tot el territori espanyol, el Químic és especialment present a Catalunya, Madrid i País Valencià, mentre que el Metall és especialment present a Catalunya i País Basc. El Material de Transport està repartit en diversos centres industrials, però té més presència als eixos de l'Ebre i el Mediterrani.
(0,5)

Les causes són sovint de tipus històric en el cas de Catalunya i el País Basc, també a conseqüència de diferents plans d'industrialització portats a terme pels poders polítics en els casos de l'eix de l'Ebre i com a complement d'activitats del sector primari com l'agricultura i la mineria.
(0,5)

4) [1,5 punts]

Expliqueu els trets principals de l'evolució del sector industrial a Espanya en els darrers 20 anys, d'acord amb l'esquema següent:

a) els sectors més dinàmics i els més problemàtics

Els sectors amb més creixement en els darrers 20 anys han estat els relacionats amb les noves tecnologies: informàtica, aeronàutica, biotecnologia...
(0,25)

Els sectors més problemàtics han estat aquells que es classifiquen com a "madurs", que van tenir el seu desenvolupament més fort en el segle XIX i principis del XX, com ara el tèxtil, la construcció naval o la siderúrgia.
(0,25)

b) els canvis en l'estructura i organització de les empreses:

Han guanyat pes les grans multinacionals enfront les petites i mitjanes empreses
(0,25)

Les empreses han aprofundit la tendència a la divisió en plantes que se situen en diferents ubicacions, amb freqüents processos de deslocalització o trasllat al Tercer Món de plantes de muntatge per aprofitar el preu de la mà d'obra.
(0,25)

Les empreses fabriquen productes cada cop més diversificats, adaptats a diferents sectors de consumidors.
(0,25)

Les empreses s'han tecnificat molt, han perdut part de la mà d'obra de producció i han externalitzat diferents serveis.
(0,25)

71. PAU 2010 · Juny · Sèrie 1 · Exercici 1 (Opció A)

Opció A

Exercici 1: Mapa dels ocupats en agricultura a Catalunya

En aquest exercici es proposa la verificació d'una part dels objectius generals 6 i 7 del currículum de Geografia i dels aprenentatges referits al bloc 3: *Territori i activitats econòmiques*, del document de concreció del currículum.

L'exercici es valorarà globalment a raó de 5 punts, distribuïts de la manera següent.

1) [1 punt]

L'alumnat hauria de destacar en la descripció els aspectes següents:

L'alumnat ha de descriure que es tracta d'un mapa de Catalunya temàtic que mostra els ocupats al sector agrari per comarques i en números absoluts. Les dades estan agrupades en cinc categories i es representen per mitjà d'una gamma de trames i matisos en blanc i negre. El mapa està realitzat a escala, la qual està indicada en la part inferior
La font és l'Atlas Nacional de Catalunya amb dades de l'IDESCAT Any 2007.
(0,5)

L'alumne ha d'esmentar que la comarca amb un nombre d'ocupats més gran és el Segrià, mentre que les que tenen una quantitat d'ocupats menor són la Vall d'Aran, el Pallars Sobirà i l'Alta Ribagorça.
(0,5)

2) [1 punt]

Les definicions podrien ser semblants a les següents:

agricultura extensiva: conreu que s'efectua en grans superfícies agrícoles, sovint dedicades a *u*n sol tipus de conreu, i amb una inversió de capital i ma d'obra reduïda.
(0,5)

rotació de conreus: sistema de conreu basat en la successió de diferents conreus i períodes d'inactivitat (guaret) en un mateix camp, per tal d'evitar l'empobriment del sòl.
(0,5)

3) [1,5 punts]
Expliqueu breument quins són els principals productes agrícoles que es produeixen a Catalunya i la seva localització geogràfica.

L'explicació podria ser similar a la següent:

Pel que fa als principals productes agrícoles cal diferenciar entre els que es produeixen en el sistema d'agricultura intensiva i els procedents de l'agricultura extensiva.
Pel que fa l'agricultura intensiva, els principals productes i les localitzacions geogràfiques són:
Flors al Maresme
Hortalisses al delta del Llobregat,
Arròs al delta de l'Ebre.
Fruites (pera, poma, préssec) al Segrià i a l'Alt Empordà (poma).
Etc.
Es podrien donar 0,1 punts per cada producte esmentat fins a un màxim de 0,5.
(0,5)

Pel que fa l'agricultura extensiva, els principals productes i les localitzacions són:
Vinya en comarques especialitzades en aquest conreu destinat a la producció de vins i caves: Penedès, Priorat, Conca de Barberà, Terra Alta, Alt Empordà, etc.
Avellaner al camp de Tarragona.
Cereals, olivera i vinya a les terres interiors,
amb especialització d'algunes comarques en algun producte concret com l'olivera a les Garrigues o l'ordi a la Segarra.
A les comarques més humides es produeix farratge i blat de moro destinats a les explotacions ramaderes.
Etc.
Es podrien donar 0,1 punts per cada producte esmentat fins a un màxim de 0,5.

(0,5)

Al Segrià l'elevat nombre de treballadors a l'agricultura es justifica a causa d'una antiga implantació de l'agricultura basada en l'existència d'una plana amb sòls molt fèrtils, el desenvolupament dels conreus de regadiu basats en l'aigua del Segre i l'expansió més recent d'alguns conreus com els fruiters de fruita dolça, els cereals i els farratges.
(0,5)

4) [1,5 punts]

Exposeu les característiques de l'agricultura a Catalunya d'acord amb l'esquema següent:
a) superfície de les explotacions.

A Catalunya predominen les explotacions petites a diferència d'altres regions d'Espanya on es mantenen molts latifundis.
(0,5)

b) relació del sector agrícola amb la ramaderia.
A moltes comarques i especialment a les més humides el sector agrícola està integrat amb les explotacions ramaderes, de manera que l'ordi, els farratges i el blat de moro que s'hi conrea està destinat a l'alimentació d'explotacions ramaderes sovint dins la mateixa propietat.
(0,5)

c) problemes ambientals derivats de l'activitat agrícola
Els problemes ambientals provocats per les activitats agràries estan relacionats amb la utilització de productes químics per millorar els rendiments, com per exemple els adobs i els productes fitosanitaris.
(0,25)

Un altre problema és l'elevat consum d'aigua que efectuen algunes explotacions de regadiu.
(0,25)

[1,5 punts]

72. PAU 2010 · Juny · Sèrie 1 · Exercici 2 (Opció A)

Exercici 2: Taula de dades sobre les fonts d'energia primària a Espanya

En aquest exercici es proposa la verificació d'una part dels objectius generals 6 i 8 del currículum de Geografia i dels aprenentatges referits al bloc 2: *Medi Ambient i paisatge.*

L'exercici es valorarà globalment a raó de 5 punts, distribuïts de la manera següent.

1) [1 punt]

L'alumnat hauria de destacar en la descripció els aspectes següents:

L'alumnat hauria de descriure una taula que mostra els valors de la producció d'energia primària a Espanya mesurada en Ktep (milers de tones equivalents de petroli) en el període 1995-2007.
La informació està extreta de l'Instituto Nacional de Estadística (INE) i és de l'any 2010.
(0,5)

La taula mostra enormes diferencies entre la producció d'energia nuclear i la resta, s'observa a més un descens general o estancament de la producció d'energia al llarg dels anys, excepte en els casos dels grups formats per l'eòlica i solar, i la biomassa i els residus, de desenvolupament recent.
(0,5)

2) [1 punt]

Les definicions podrien ser semblants a les següents:

energia primària: és l'energia que s'obté directament de recursos naturals com el carbó, el gas natural, el vent, els rajos de sol, etc.
(0,5)

energia renovable: és l'energia que s'obté de fonts inexhauribles com el Sol, el vent, les marees, el calor intern de la Terra, ... o de fonts que presenten unes taxes de renovació ràpida, com per exemple la biomassa.
(0,5)

3) [1,5 punts]

Observeu la taula i expliqueu les causes de la baixa producció d'energia primària a Espanya.

L'alumnat hauria de contestar amb una resposta semblant a:
Les causes són la manca de recursos energètics a Espanya. Les mines de carbó han anat tancant per manca de rendibilitat mentre que els pous de petroli són escassos. L'energia nuclear presenta el valor més alt però la seva producció està estancada fa anys. Les energies renovables ofereixen bones perspectives però la seva posta en funcionament a gran escala és encara recent.
(0,5)

Expliqueu també perquè la producció d'energia nuclear i del carbó estan estancades o en declivi.

L'energia nuclear fa anys que està estancada a causa de la moratòria en la construcció de centrals nuclears que està vigent a Espanya degut a la controvèrsia política i social sobre els avantatges i els inconvenients d'aquest tipus d'energia.
(0,5)

El carbó està en declivi degut a que és recurs no massa abundant i que moltes mines es van tancar per estar exhaurides o no ser rendibles. El gran poder contaminant del carbó també és un fre a la seva explotació.
(0,5)

4) [1,5 punts]

Exposeu els inconvenients de la dependència energètica del petroli d'acord amb l'esquema següent:
a) evolució dels preus.

La producció de petroli està controlada per un nombre reduït de països que tenen la capacitat de fixar el volum de producció i els preus. Des dels anys 70 s'ha produït un augment sostingut dels preus del petroli, amb dalts i baixos, i l'any 2008 es va arribar a un preu rècord de gairebé 150 dòlars el barril.
(0,25)

La influència del preu del petroli sobre l'economia és molt gran i les pujades del preu del barril de petroli repercuteixen immediatament en els preus de gairebé tots els productes de consum, sobretot per l'alça dels costos del transport i de la producció d'energia.
(0,25)

b) països exportadors.
Els principals països subministradors se situen al golf Pèrsic: Aràbia Saudita, Kuwait, Bahrein, Emirats Àrabs Units, Iraq, Iran, etc. També és important la producció de països situats en altres continents com és el cas de Mèxic, Argèlia, Líbia, Veneçuela, Nigèria i Indonèsia. Els Estats Units i Rússia són també importants productors de petroli.
(0,5)

c) efectes sobre el medi ambient.

El principal efecte derivat del consum de petroli és la producció de CO_2, el principal gas d'efecte hivernacle. També els vessaments de petroli al mar a causa d'averies en els vaixells o a les plataformes d'extracció és un problema ambiental de primer ordre.
(0,5)

73. PAU 2010 · Juny · Sèrie 5 · Exercici 2 (Opció A)

Exercici 2: Fotografia del treball en un hivernacle

En aquest exercici es proposa la verificació d'una part de l'objectiu general 6 del currículum de Geografia i dels aprenentatges referits al bloc 3: *Territori i activitats econòmiques,* del document de concreció del currículum.

L'exercici es valorarà globalment a raó de 5 punts, distribuïts de la manera següent.

1) [1 punt]

L'alumnat hauria de destacar en la descripció els aspectes següents:

Es tracta d'una fotografia d'una explotació destinada a l'agricultura intensiva, un hivernacle, on es practica l'agricultura de regadiu amb una gran productivitat, en aquest cas amb l'obtenció de productes d'horta.
(1)

2) [1 punt]

Les definicions podrien ser semblants a les següents:

Agroindústria: fa referència al sector de la indústria que es basa en la manipulació i/o transformació dels productes agrícoles i ramaders (també s'hi poden incloure els forestals i de la pesca) en productes elaborats que es posen a disposició dels consumidors.
(0,5)

Agricultura a temps parcial: es tracta del tipus de treball d'aquells pagesos que tenen una altra ocupació (a la indústria, la construcció o els serveis) a més a més de la dedicada a l'explotació agrària, i sol ser característica dels petits propietaris.
(0,5)

3) [1,5 punts]

a) A quins territoris catalans és més present el tipus d'agricultura que apareix a la fotografia?

A Catalunya l'agricultura intensiva de regadiu, sota hivernacle o a l'aire lliure, és característica de les comarques del Maresme i el Baix Llobregat, amb importants conreus d'horta, així com a les planes regades de la plana de Lleida, el camp de Tarragona i el Baix Ebre-Montsià.

Es donarà tota la puntuació sempre que s'esmentin dues comarques de les anteriorment citades.
(0,25)

I a quins territoris espanyols?

En el cas espanyol cal esmentar tota la costa mediterrània, des de Castelló a Màlaga, especialment València, Múrcia i Almería, i també a Huelva.

Es donarà tota la puntuació quan s'esmentin dues províncies situades a l'àrea esmentada.
(0,25)

b) l'agricultura intensiva o de mercat es caracteritza per una gran inversió en capital i en tecnologia per tal d'aconseguir uns rendiments molt elevats.
(0,5)

c) Quins són els principals productes que s'obtenen?

Els principals productes que s'hi fan són les hortalisses (tomàquets, pebrots, cogombres, etc.), les flors i les plantes ornamentals.

Es donarà tota la puntuació quan s'esmenti un dels productes citats anteriorment.
(0,5)

4) [1,5 punts]

L'alumne hauria de comentar les següents transformacions:

a) superfície agrària i tipus de conreu:

la superfície agrària en general ha disminuït, per abandonament dels espais rurals menys productius i per influència dels processos urbanitzadors prop de les àrees urbanes.
(0,25)

Pel que fa al tipus de conreu, s'ha incrementat força el regadiu mentre que ha davallat la diversificació productiva dels espais agraris, que han tendit a l'especialització en els productes més rendibles.
(0,25)

b) la població activa agrària:

La població activa agrària ha davallat de forma molt important, amb un envelliment progressiu. També és important el pes creixent dels assalariats agraris i de l'agricultura a temps parcial.
(0,5)

c) les característiques de les explotacions agràries:

Les explotacions agràries han evolucionat cap a menys explotacions, més mecanitzades i tecnificades, amb unes dimensions més grans i amb menor pes de l'explotació familiar tradicional.
(0,5)

74. PAU 2009 · Setembre · Sèrie 1 · Exercici 2 (Opció A)

Exercici 2: Mapa balanç energètic

En aquest exercici es proposa la verificació dels objectius terminals 2 i 5 que es corresponen amb els blocs de continguts conceptuals 1.2 i 1.3 i amb els blocs de continguts procedimentals 1.6 i 2.1 del currículum de Geografia. També l'exercici vol verificar els aprenentatges referits al punt 2 del document de concreció del currículum, *El medi físic com a recurs per a les activitats humanes*, en concret els apartats *recursos renovables, no renovables i destructibles*, i *problemàtica energètica en relació als recursos renovables i no renovables.*

L'exercici es valorarà globalment a raó de 5 punts, distribuïts de la manera següent.

1) [1 punt]

La informació més destacable que proporciona el mapa és la següent:

El mapamundi representa la posició de cada país pel que fa al balanç energètic, expressat en milions de TEP, i classificat en tres categories: dèficit energètic, equilibri energètic i excedent energètic. Les dades estan extretes de l'Agència Internacional de l'Energia i "El Estado del Mundo- Akal".
(0,5)
S'observa com els principals països desenvolupats: Europa occidental, EUA, i el Japó, juntament amb alguns països emergents com el Brasil, l'Índia, Corea del Sud i Turquia, tenen un dèficit energètic. En canvi els països on es localitzen les principals reserves de combustibles fòssils, principalment països en vies de desenvolupament a més de Rússia, la Xina i Austràlia, presenten un excedent energètic. Finalment els països no industrialitzats i sense jaciments com l'Àfrica subsahariana i l'Àfrica negra presenten equilibri energètic.
(0,5)

2) [1,5 punts]

L'energia hidroelèctrica és sostenible perquè és renovable i no produeix residus de cap tipus. Però cal tenir en compte que en la construcció de les centrals i embassaments pot deteriorar el medi ambient i trencar l'equilibri de l'ecosistema fluvial i dels deltes. Cal, per tant que en la gestió de les centrals hidroelèctriques es minimitzin els impactes mediambientals.
(0,5)

L'energia provinent del gas natural no pot considerar-se neta o mediambientalment sostenibles perquè no és renovable, (és un combustible fòssil d'origen orgànic que a escala humana s'exhaurirà en el futur). No produeix tants residus com el carbó o el petroli però en la seva combustió genera CO2 i, per tant contribueix a l'efecte hivernacle i el canvi climàtic.

El seu subministrament està monopolitzat per uns pocs països, fet que provoca conflictes geopolítics. Tot i això és un tipus d'energia molt eficient i versàtil pel consum urbà i si es descompta el CO2 produït, per mitjà de la reforestació d'àrees desertitzades o utilitzant els mecanismes de compensació que proposa el Protocol de Kioto els seus efectes nocius es poden minimitzar.
(0,5)

Els biocombustibles o l 'energia provinent de la biomassa (cultius de soja, olis vegetals, bioalcohol, etc.) poden considerar-se nets o mediambientalment sostenibles perquè són renovables, però tenen l'inconvenient, com els combustibles fòssils, de que la seva combustió genera CO2 i per tant, contribueixen a l'efecte hivernacle i al canvi climàtic.

L'avantatge principal és que poden ser una alternativa energètica per als països actualment dependents del petroli i els països en vies de desenvolupament. Com en el cas

del gas natural si es descompta el CO_2 absorbit utilitzant els mecanismes de compensació que proposa el Protocol de Kioto, els seus efectes sobre el clima es poden minimitzar.

No obstant cal assenyalar els efectes col·laterals que pot provocar la seva producció massiva en les economies dels països en vies de desenvolupament, desplaçant la producció d'aliments bàsics en benefici dels biocombustibles, els quals assoleixen millors preus en el mercat mundial, i provoquen l'encariment dels productes alimentaris de primera necessitat.
(0,5)

3) [2,5 punts]

L'alumnat hauria d'explicar breument el procés de formació del carbó i els seus tipus:

El carbó és un combustible fòssil originat fa uns 300 milions d'anys a partir de la matèria orgànica de falgueres i equisets que formaven àrees boscoses en zones pantanoses. Els vegetals morts al quedar coberts per l'aigua, el fang i altres sediments i sota l'acció de la pressió i la temperatura es van transformar en carbó (procés de carbonificació).
Les varietats de carbó són les següents: antracita, carbó bituminós (hulla) i sub-bituminós (hulla), lignit i torba.
(0,5)

L'extracció del carbó es realitza en mines subterrànies, a partir de la construcció d'un sistema complex de pous i galeries. També hi ha mines a cel obert per extreuen el carbó d'aquells afloraments més superficials.
(0,5)

El carbó és el combustible fòssil més abundant. Es troba sobretot en l'Hemisferi Nord, els majors dipòsits de carbó estan a Amèrica del Nord, Rússia i la Xina, encara que també es troba en quantitats considerables a l'Europa occidental, la Índia, Àfrica del Sud i Austràlia.
(0,5)

El carbó és utilitzat principalment per a la generació d'electricitat a les centrals tèrmiques. Es calcula que aproximadament el 40% de l'electricitat que es produeix al món està generada amb la utilització de carbó.
La indústria mundial del ferro i de l'acer, sobre tot els alts forns de la indústria siderúrgica, també depenen del carbó.
També es destil·la carbó per a l'obtenció de gas ciutat i en la producció de productes químics derivats dels hidrocarburs que conté.

Els pocs avantatges de la utilització del carbó radiquen en la seva abundància i en el fet que el seu preu no està sotmès a les grans variacions com les que pateix el petroli. La utilització del carbó produeix importants danys ambientals perquè al cremar-lo s'alliberen grans quantitats de gasos responsables d'efectes tan nocius com la pluja àcida, l'efecte hivernacle, la formació de *smog*, etc. El dany que la combustió del carbó causa és molt major quan s'usa carbó de qualitat dolenta, perquè les impureses que conté es converteixen en òxids de sofre i en altres gasos tòxics.
(1)

75. PAU 2009 · Juny · Sèrie 3 · Exercici 2 (Opció B)

Exercici 2: Taula sobre el consum d'energia a Catalunya

En aquest exercici es proposa la verificació dels objectius terminals 2 i 5 que es corresponen amb els blocs de continguts conceptuals 1.2 i 1.3 i amb els blocs de continguts procedimentals 1.6 i 2.1 del currículum de Geografia. També l'exercici vol verificar els aprenentatges referits al punt 2 del document de concreció del currículum, *El medi físic com a recurs per a les activitats humanes*, en concret els apartats *recursos renovables, no renovables i destructibles*, i *problemàtica energètica en relació als recursos renovables i no renovables.*

L'exercici es valorarà globalment a raó de 5 punts, que han de ser distribuïts de la manera següent:

1) [1 punt]

L'alumnat hauria de descriure la taula que mostra el consum d'energia a Catalunya l'any 2003, en la qual es detallen les diferents fonts d'energia utilitzades i les xifres del seu consum en KTEP i en percentatge. La informació està extreta del Pla de l'energia de Catalunya 2006-2015 de la Generalitat de Catalunya.
(0,5)

Les fonts energètiques més utilitzades són el petroli, la nuclear i el gas natural. Les xifres més baixes corresponen a l'energia solar, l'eòlica i el biogàs.
(0,5)

2) [1,5 punts]
Les respostes haurien de ser semblants a les següents:

L'energia neta prové de recursos naturals renovables com per exemple el vent, l'aigua, l'energia solar, l'energia geotèrmica, i els biocombustibles. Produeixen poca o nul·la contaminació o gases hivernacle (a excepció dels biocombustibles) i no s'exhaureixen.
(0,5)

Un combustible fòssil és aquell format fa milions d'anys per processos geològics on la matèria orgànica ha patit un procés de reducció sense oxigen. Exemples de combustibles fòssils són el carbó, el petroli i el gas natural.
(0,5)

Les energies de la taula contaminants són: el petroli, la nuclear, el gas natural, el carbó, la biomassa forestal i agrària, els residus renovables i no renovables, els biocarburants i el biogàs. Les no contaminants són: hidràulica, eòlica i solar.
(0,5)

3) [2,5 punts]
Energia hidroelèctrica
a)Energia que es genera en una central hidroelèctrica a causa de la transformació de l'energia mecànica d'un salt d'aigua en energia elèctrica, per mitjà d'un generador mogut per la força de l'aigua en moviment.
(0,5)

b) Les centrals hidroelèctriques es localitzen on hi ha aigua abundant. A Catalunya es situen en punts del curs mitjà dels principals rius, propicis per a la construcció dels embassaments, sobretot en la conca Pirineus-Ebre.
(0,5)
c) L'energia hidroelèctrica és una energia neta i renovable. És un tipus d'energia que ha arribat a la maduresa tecnològica i ha assolit la major part del seu potencial.
(0,5)
d) La construcció d'embassaments presenta un fort impacte ambiental en el moment de la seva construcció, a l'inundar grans extensions de terreny que a vegades comporten el desplaçament de la població que els ocupava. També afecta el règim hidrològic dels rius al modificar artificialment el seu cabal.
(0,5)
e) Malgrat els seus avantatges l'energia hidroelèctrica proporciona només una petita part (2% aproximadament) del total d'energia elèctrica que es consumeix actualment.
(0,5)

76. PAU 2009 · Juny · Sèrie 4 · Exercici 1 (Opció A)

Opció A

Exercici 1: Text sobre el comerç a Catalunya

En aquest exercici es proposa la verificació d'una part dels objectius terminals 16 i 17 que es corresponen amb el bloc de continguts conceptuals 2.6 i els blocs de continguts procedimentals 1.7 i 3.2 del currículum de Geografia. També es verifiquen els aprenentatges referits al punt 5 del document de concreció del currículum: *els espais de producció al món*, en concret l'apartat: *l'espai econòmic català*.

L'exercici es valorarà globalment a raó de 5 punts, distribuïts de la manera següent.

1) [1 punt]

En el text s'exposen les idees següents:

Els canvis en la societat han influït en les transformacions comercials del país.
Aquests canvis s'han accelerat a causa de l'increment de la mobilitat, les noves necessitats i hàbits de consum.
Activitats comercials tradicionals com ara fires i mercats setmanals han desaparegut o han reduït molt la seva importància, mentre que han sorgit noves formes comercials.
(1)

2) [1,5 punts]

L'alumnat hauria de respondre unes definicions semblants a les següents:

comerç exterior: el comerç que s'estableix amb territoris fora d'un país.
-comerç interior: comerç que s'estableix entre persones o empreses a l'interior d'un país.
(0,5)

comerç majorista: és el que treballa amb grans quantitats de material, els emmagatzema i distribueix entre altres establiments comercials.
comerç minorista: és el que se subministra al consumidor final dels productes.
(0,5)

exportació: ingressos procedents de la venda d'articles i serveis a d'altres països.
importació: pagaments resultants de la compra de productes o serveis d'altres països.
(0,5)

3) [2,5 punts]

L'alumnat hauria de respondre de manera aproximada a la següent:

Les formes de comerç interior tradicional:
El comerç interior tradicional estava basat en les botigues de petites dimensions i en activitats periòdiques com ara mercats setmanals i fires.
(0,5)

Les noves formes de comerç dels darrers decennis:
Les botigues tradicionals han anat perdent pes en favor d'establiments com ara autoserveis, supermercats, grans magatzems, hipermercats o centres comercials.
(0,5)

Principals productes d'exportació i d'importació:
Catalunya exporta especialment productes industrials com ara maquinària, material de transport o productes químics, mentre que importa tot tipus de productes, amb un pes significatiu de matèries primeres per a les indústries i per a la producció d'energia.
(0,75)

Principals països d'exportació i d'importació:
L'exportació es dirigeix essencialment a la Unió Europea (70%) i en molta menor mesura a Amèrica i a la resta d'Europa. La importació prové també majoritàriament de la Unió Europea però en un percentatge creixent també d'Àsia.
(0,75)

77. PAU 2009 · Juny · Sèrie 4 · Exercici 1 (Opció B)

Opció B

Exercici 1: Text sobre l'agricultura a la Xina

En aquest exercici es proposa la verificació d'una part dels objectius terminals 11, 20 i 36 que es corresponen amb els blocs de continguts conceptuals 2.1 2.2 i amb els blocs de continguts procedimentals 1.7 i 3.4 del currículum de Geografia. També es verifiquen els aprenentatges referits als punts 5 del document de concreció del currículum: *Els espais de producció al món, en concret l'apartat Els espais de producció agrària al món.*

L'exercici es valorarà globalment a raó de 5 punts, distribuïts de la manera següent.

1) [1 punt]

Les idees principals del text són les següents:

La terra cultivada a la Xina és escassa, menys d'1 ha per càpita.
La meitat dels camperols xinesos produeixen per a menjar ells, només el 30% dels camperols pot comercialitzar el 30% de la producció.
Al llarg de la història la Xina va resoldre el problema de l'escassetat de terra amb la comunitat agraria, cada familia rep una quantitat de terra en funció del número de boques per alimentar, fet que va ser continuat per la Rep. Popular Xinesa.
Aquest sistema distingeix entre dret de propietat i dret d'explotació.
La industrialització no ha resolt el problema i una minoria s'ha apropiat de la major part dels recursos.
(1)

2) [1,5 punts]

L'alumnat hauria de contestar de manera semblant al que s'exposa a continuació

Agricultura extensiva: agricultura en grans extensions i rendiments baixos per superfície
Agricultura intensiva: agricultura en espais reduïts amb alts rendiments per superfície
(0,5)

Policultiu: conreu de diferents espècies en la mateixa explotació
Monocultiu: domini d'un sol tipus de cultiu en la mateixa explotació
(0,5)

Latifundi: Explotació agrària de grans dimensions
Minifundi: Explotació agrària de reduïdes dimensions, insuficient per a mantenir una família.
(0,5)

3) [2,5 punts]

L'alumnat hauria de contestar de manera semblant al que s'exposa a continuació:

Destinació de la producció:
L'agricultura de subsistència produeix per al propi consum de l'agricultor i la seva família, només petits excedents ocasionals es poden vendre als veïns o al mercat local.
(0,5)

La quantitat de mà d'obra utilitzada en l'agricultura d'autosuficiència o subsistència és molt alta. Cal un nombre molt gran de persones per a treballar la terra amb una baixa productivitat.
(0,5)

Especialització productiva: l'agricultura de subsistència ha de basar-se en el policultiu, sovint en petites superfícies de conreu.
(0,5)

Tecnificació: hi ha una gran mancança de tècniques científiques i maquinària que assegurin la producció.
(0,5)

Problemes mediambientals i localització geogràfica: el principal problema ambiental de l'agricultura de subsistència és la necessitat de majors superfície de terra al augmentar el nombre de boques per alimentar, fet que en els països subdesenvolupats comporta la destrucció dels boscos. Aquest tipus d'agricultura es dóna principalment en països del Tercer Món.
(0,5)

78. PAU 2009 · Juny · Sèrie 4 · Exercici 2 (Opció A)

Exercici 2: Mapa de producció d'electricitat al món

En aquest exercici es proposa la verificació d'una part dels objectius terminals 2, 3, 5 i 38 que es corresponen amb el bloc de continguts conceptuals 1.2 i 1.5 amb el bloc de continguts procedimentals 1.4 i 2.5 del currículum de Geografia. També es verifiquen els aprenentatges referits al punt 2 del document de concreció del currículum *El medi físic com a recurs per a les activitats humanes*.

L'exercici es valorarà globalment a raó de 5 punts, distribuïts de la manera següent.

1) [1 punt]

La informació més destacable que proporciona el mapa és la següent:

Mapamundi amb informació de l'any 2003 sobre la producció d'electricitat a partir de fonts renovables o no renovables. La unitat emprada és el Terawatt/hora.
(0,5)

La informació principal que proporciona el mapa és la següent:
La producció d'electricitat l'any 2003 a nivell mundial es concentra de forma molt destacada als països desenvolupats: en primer lloc a Amèrica del Nord, a continuació a l'est i sud-est asiàtic i als països de l'Europa Occidental.
En l'àrea corresponent als països en vies de desenvolupament destaquen l'Orient mitjà, l'Àsia meridional, l'Amèrica central i el Carib i l'Amèrica del sud (l'únic àmbit on la producció d'electricitat procedent de fonts renovables supera àmpliament a les energies convencionals).
(0,5)

2) [1,5 punts]

Els tres combustibles fòssils emprats en la producció d'energia elèctrica són: el petroli, el carbó i el gas natural.
(0,5)

L'alumnat hauria d'explicar que l'energia obtinguda a partir dels combustibles fòssils es considera ambientalment no sostenible perquè són fonts d'energia no renovables i altament contaminants.
(1)

3) [2,5 punts]

L'alumnat hauria de comentar els següents aspectes:

L'energia nuclear s'obté del calor alliberat en el procés de fissió dels nuclis dels àtoms dels minerals radioactius. Especialment s'utilitza urani enriquit. S'utilitza com energia primària per a l'obtenció d'electricitat. L'energia nuclear es va generalitzar als països desenvolupats a partir de la crisi del petroli del 1973 com a estratègia per superar la dependència energètica del petroli.
(1)

A causa de l'alt nivell tecnològic necessari i d'una inversió econòmica inicial molt alta, la majoria de les centrals nuclears es troben al països desenvolupats: EUA, Europa, Rússia i el Japó. En els darrers anys alguns països en vies de desenvolupament, com la Índia, el Pakistan, Mèxic o la Xina també han incorporat aquest tipus d'energia. Pel que fa a les reserves, els principals països productors d'urani del món són el Canadà, Austràlia, Nigèria i Namibia.
(0,5)

Sobre els avantatges i els inconvenients l'alumnat hauria d'esmentar els aspectes següents:
El procés de fissió no produeix CO_2 per aquest motiu es postula aquesta energia com a alternativa als combustibles fòssils per reduir l'efecte hivernacle i el canvi climàtic.
L'energia nuclear té un poder calorífic molt alt: amb uns pocs quilograms d'urani ja es pot posar en funcionament una central nuclear i la rendibilitat econòmica de l'energia és alta.
El principal problema de la utilització d'aquesta energia es l'alt cost ecològic que té, des de l'obtenció del mineral d'urani, el procés d'enriquiment, i la utilització com a combustible genera una sèrie de residus contaminats que són molt difícils de tractar, amb una vida radioactiva molt llarga i que cal emmagatzemar en algun lloc.
Un altre inconvenient és el risc d'accident que poden tenir conseqüències nefastes tal com han demostrat els accidents de les centrals nuclears de Harrisburg als EUA el 1978 o el de Txernobyl a l'URSS el 1986.
Pel fet que la tecnologia és força complexa i els residus radioactius són potencialment utilitzables en la fabricació d'armes nuclears, la tecnologia es troba en mans d'uns pocs països, fet que crea dependència tecnològica i conflictes geopolítics (acords de limitació nuclear que alguns estats no accepten... proliferació d'arsenals nuclears a països amb inestabilitat política (Pakistan, Iran, Corea del Nord, etc.).
(1)

79. PAU 2008 · Setembre · Sèrie 4 · Exercici 2 (Opció B)

Exercici 2: Mapa sobre la localització de les multinacionals

En aquest exercici es proposa la verificació dels objectius terminals 12, 17 i 35 que es corresponen amb els blocs de continguts conceptuals 2.2 i 2.5 i amb els blocs de continguts procedimentals 1.4 i 3.2 del currículum de Geografia. També es verifiquen els aprenentatges referits al punt 5 del document de concreció del currículum: *Els espais de producció al món.* En concret l'apartat *Els espais de producció industrial al món: localització, especialització i dinàmiques industrials*.

L'exercici es valorarà globalment a raó de 5 punts, distribuïts de la manera següent.

1) [1 punt]
L'alumnat hauria d'assenyalar els següents aspectes:
En el mapa del món hi ha representada informació sobre la localització geogràfica de les grans empreses multinacionals l'any 2002. La major part de les grans empreses multinacionals es troben localitzades en els països desenvolupats: EUA, Japó, els principals estats de la Unió Europea (Regne Unit, França, Alemanya, etc.), Canadà, Austràlia. Un altre grup format per Corea del Sud, la Xina (Hong Kong), Malàisia, Mèxic i Veneçuela es poden considerar Nous Països Industrials (NPI) o economies emergents, que en el cas de Veneçuela es pot associar a l'existència de recursos petrolífers.
(1)

2) [1,5 punts]
La definició d'*empresa multinacional* podria ser equivalent a la següent: les empreses multinacionals són societats de producció o distribució que operen en diversos països. Generalment mantenen la seu central, els centres de recerca i desenvolupament i les funcions de control en el país d'origen, mentre que mantenen centres de producció (factories industrials, mines o explotacions agràries, serveis turístics o financers, etc.) a diversos països del món.
Es valorarà positivament que s'esmentin elements com: la relació amb el procés de globalització; el fet que són capdavanteres quant a l'organització, investigació i desenvolupament (I+D); el gran poder que assoleixen en les decisions econòmiques i polítiques, de vegades per sobre d'alguns estats.
(0,5)
La *deslocalització* és una fórmula utilitzada per moltes empreses multinacionals (emmarcada en el procés de globalització de l'economia) des de finals del segle XX, i que consisteix en traslladar una part o totes les seves activitats a un altre país on es gaudeix d'unes condicions productives més avantatjoses: mà d'obra barata i poc conflictiva; legislació molt permissiva en matèria laboral i mediambiental, avantatges fiscals; etc. Les deslocalitzacions poden resultar conflictives quan comporten el tancament d'empreses als països d'origen i els treballadors resten a l'atur.
(0,5)
La *franquícia* consisteix en un acord per mitjà del qual una companyia matriu concedeix el dret a utilitzar el seu procés de fabricació, la marca, la patent, el secret comercial i altres valors a una altra companyia a canvi d'unes compensacions econòmiques que sovint inclouen uns drets de franquícia inicials més un percentatge dels beneficis obtinguts.
És una fórmula molt utilitzada en l'àmbit dels serveis (hotels, establiments de menjars ràpids, botigues de moda, etc.). Exemples molt coneguts són els de les cadenes Mc Donald's, Benetton, Levi's, etc. Una característica comuna a les franquícies és que l'empresa principal manté el control sobre tot el procés productiu o sobre les parts clau, mentre que les empreses franquiciades estableixen una relació de dependència i de subordinació financera, tecnològica, comercial, etc.
(0,5)

3) [2,5 punts]
Les principals àrees industrials del món coincideixen a grans trets amb el mapa de les grans empreses multinacionals: destaquen el *cinturó industrial* que s'estén pels Estats Units, Europa, Japó i altres països com la Xina i el sud-est asiàtic. En canvi no apareix cap país de l'Europa de l'est ni Rússia.
(0,5)
Els Nous Països Industrialitzats (NPI) són un grup de països entre els quals hi ha Corea del Sud, Taiwan, Singapur, Malàisia, Mèxic, l'Índia, Brasil, etc. que es caracteritzen per haver protagonitzat un

enorme creixement industrial, sobretot en el sector dels productes manufacturats (tèxtil, calçat, petits electrodomèstics, informàtica, material esportiu, joguets, etc.) relacionat amb el fenomen de la deslocalització i de forma més general amb la globalització econòmica. L'existència de règims polítics autoritaris i una classe dirigent que ha facilitat la instal·lació d'empreses multinacionals ha afavorit el procés d'industrialització. Els NPI ofereixen avantatges comparatius en relació als països desenvolupats ja que ofereixen una mà d'obra abundant i ben preparada, amb baixos costos laborals i poc conflictiva; una legislació poc exigent quant a drets laborals i en normativa mediambiental, així com avantatges fiscals. L'economia d'aquests països mostra un alt nivell de dependència tecnològica (importació de la tecnologia i pagament de patents) i econòmica ja que la major part de la producció es destina a l'exportació i no controlen les decisions que prenen les empreses multinacionals.
(1,5)
Els alumnes haurien d'aportar arguments per justificar la consideració dels països de l'Europa de l'est (ex-socialistes) com a Nous Països Industrialitzats, com per exemple que moltes deslocalitzacions d'empreses multinacionals de la Unió Europea es traslladen cap a països de l'Europa oriental com Eslovènia, Txèquia o Polònia, on els costos laborals són més baixos i existeix una mà d'obra ben qualificada, etc.
(0,5)

80. PAU 2008 · Juny · Sèrie 2 · Exercici 1 (Opció B)

Solució no disponible: la pauta oficial no la inclou o no s'ha pogut localitzar.

81. PAU 2008 · Juny · Sèrie 2 · Exercici 2 (Opció B)

Opció B

Exercici 2: Gràfics sobre el transport de passatgers i de mercaderies

En aquest exercici es proposa la verificació dels objectius terminals 14 i 36 que es corresponen amb els blocs de continguts conceptuals 2.4 i amb els blocs de continguts procedimentals 1.6 i 3.3 del currículum de Geografia. També es verifiquen els aprenentatges referits al punt 6 del document de concreció del currículum: *Els intercanvis en un món global* i en concret l'apartat *Les xarxes mundials de distribució i de transport*.

L'exercici es valorarà globalment a raó de 5 punts, distribuïts de la manera següent.

1) [1 punt]
L'alumnat hauria de comentar els següents aspectes:
Es tracta de dos gràfics de sectors que mostren la distribució del transport de passatgers, d'una banda, i mercaderies, de l'altra, en percentatge sobre el transport total de dins de la Unió Europea. En el cas dels passatgers, domina amplament el transport en cotxe i en general per carretera, amb presència significativa de tren i l'avió. En el cas de les mercaderies, la gran majoria dels moviments es fan per carretera, vaixell i, en menor mesura, en tren. (1)

2) [1,5 punts]
transport: traslladar persones o mercaderies de qualsevol tipus (aliments, manufactures, combustibles, etc.) d'un lloc a un altre. (0,5)
L'alumne hauria de respondre almenys 3 de les següents funcions de la xarxa de transports:
-satisfer les necessitats de desplaçament de les persones
-satisfer les necessitats de desplaçament de persones i objectes per a les activitats econòmiques, entre els llocs de producció i distribució i els assentaments urbans.
-contribuir al creixement econòmic dels territoris.
-contribuir a difondre idees, tècniques i cultures. (0,5)
Els factors de la densitat d'una xarxa de transport són:
essencialment: el nivell de desenvolupament econòmic, la densitat d'assentaments humans i els condicionants físics del territori. (0,5)

3) [2,5 punts]
L'alumnat hauria d'elaborar una exposició en la que apareguin els aspectes següents:
El transport per carretera és el més utilitzat en la curta distància, tant per moure passatgers com mercaderies, a causa de la gran densitat de la xarxa de carreteres en relació a altres sistemes. (0,5)
El transport per ferrocarril és molt utilitzat per moure mercaderies a mitja distància, ja que per seguretat i cost té més avantatges que la carretera. També té un paper important en el transport de persones en distàncies curtes dins de les grans ciutats i en distàncies mitjanes. (0,5).
El transport en vaixell té el màxim avantatge en el desplaçament de mercaderies, ja que és capaç de moure grans quantitats amb un cost molt menor que la resta de sistemes, i que això és molt clar en la llarga distància. (0,5)
L'avió només té un pes apreciable dins del tràfic de passatgers a llarga distància, ja que, malgrat la rapidesa, els costos són superiors a la resta de sistemes en distàncies mitjanes o curtes, i no té la capacitat del transport en vaixell. (0,5)

En els gràfics anteriors tot això es comprova de forma clara, ja que hi ha una gran diferència entre els dos gràfics presentats: en el de passatgers, la gran majoria de moviments corresponen a desplaçaments per carretera de curta distància, mentre que el pes de l'avió i del tren correspon a trajectes de mitjana o llarga distància sobretot. La mínima presència del transport marítim contrasta amb el gran paper que té aquesta en el segon gràfic, on també el tren té un paper més destacat i apareixen altres formes de transport com els oleoductes o el transport fluvial que no apareixen en el primer cas.

(0,5)

82. PAU 2008 · Juny · Sèrie 5 · Exercici 1 (Opció B)

Opció B

Exercici 1: Text sobre els combustibles fòssils

En aquest exercici es proposa la verificació dels objectius terminals 2, i 5 que es corresponen amb els blocs de continguts conceptuals 1.2, i 1.3. També es verifiquen els aprenentatges referits al punt 2 del document de concreció del currículum, *El medi físic com a recurs per a les activitats humanes*, en concret l'apartat *Problemàtica energètica en relació als recursos renovables i no renovables*.

L'exercici es valorarà globalment a raó de 5 punts, distribuïts de la manera següent.

1) [1 punt]
L'alumnat hauria d'identificar les següents idees principals:
El gas natural ha adquirit un protagonisme més gran en el panorama energètic mundial a causa de l'increment de la demanda de combustibles, l'esgotament de les reserves de petroli i perquè les reserves de petroli estan controlades per un petit grup de països.
El gas natural s'ha convertit en la segona font d'energia primària més utilitzada a Espanya al darrere del petroli.
La raó es deu al dinamisme de les empreses distribuïdores i en les dificultats que tenen la resta d'energies primàries per a un desenvolupament més gran.
Altres idees secundàries són:
A Espanya la sequera afecta l'obtenció d'energia hidràulica.
L'energia nuclear no té resolt el problema de la seguretat i de la gestió dels seus residus. (1)

2) [1,5 punts]
Sobre si el gas natural és una energia renovable, l'alumne hauria de respondre que no ja que el seu consum exhaureix les reserves de gas, que per altra banda tenen una taxa de formació de milions d'anys. (0,5)
Sobre la importància dels combustibles fòssils, l'alumnat hauria d'exposar els següents aspectes:
Els combustibles fòssils han estat la base de la industrialització dels països desenvolupats. Són les fonts energètiques més utilitzades actualment. Aporten gairebé el 90% de l'energia que es consumeix al món.
El carbó va ser la principal font d'energia des de finals del segle XIX fins a mitjan segle XX, quan el petroli i el gas natural van prendre el relleu.
La dependència dels combustibles fòssils que tenen els països industrialitzats és enorme, fet que condiciona que els països productors d'aquests combustibles tinguin una gran influència sobre l'economia mundial, sobretot amb la fixació dels preus de venda.
Els combustibles fòssils estan concentrats geogràficament i el seu control i distribució pot generar conflictes. (1 punt): 0,25 per cadascun dels 4 aspectes citats.

3) [2,5 punts]
L'alumnat hauria de desenvolupar el tema basant-se en els següents conceptes:
El gas natural es un combustible fòssil que es troba sol o acompanyant fonamentalment al petroli. És bàsicament gas metà format al llarg de milions d'anys a partir de la descomposició de matèria orgànica atrapada en el subsòl. (0,5)

Els seus usos son sobretot l'escalfament de les llars i indústries. També pot generar electricitat i ser processat químicament per l'obtenció d'altres productes (plàstics, fibres sintètiques...).
Característiques: és una energia no renovable que pot exhaurir-se en pocs anys. De tots els combustibles fòssils és el que causa menys impacte sobre el medi ambient perquè és el que emet menys quantitat de diòxid de carboni (causa principal de l'efecte hivernacle) i de diòxid de sofre. La seva combustió genera també vapor d'aigua. Requereix un processament molt reduït. Per aquestes característiques es considera una font energètica molt positiva i una energia de transició entre el model basat en els combustibles fòssils i el basat en les energies renovables. (0,5)
El transport es fa per gasoductes o en vaixells. El transport per mar es costós i perillós perquè cal liquar el gas, així que la major part del gas es transporta per gasoductes. (0,5)
El gas natural no és renovable, i es calcula que existeixen reserves per uns 50 anys aproximadament, si no es descobreixen nous jaciments. (0'5)
Respecte als països productors, les zones amb més reserves són l'Orient Mitjà (Iran, Qatar, Aràbia Saudita i Emirats Àrabs) i Euràsia (Rússia té les reserves més grans del món), i a molta distància els EUA, Amèrica del Sud (Bolívia, Veneçuela) i Àfrica (Algèria, Nigèria). Aquesta concentració pot originar conflictes geopolítics pel control dels jaciments de gas, i per la seva distribució. (0'5)

83. PAU 2007 · Setembre · Sèrie 3 · Exercici 1 (Opció B)

Solució no disponible: la pauta oficial no la inclou o no s'ha pogut localitzar.

84. PAU 2007 · Juny · Sèrie 1 · Exercici 2 (Opció B)

Opció B

Exercici 2: Mapa sobre la localització de les reserves petrolíferes del planeta.

En aquest exercici es proposa la verificació d'una part dels objectius terminals 2, i 5 que es corresponen amb els blocs de continguts conceptuals 1.2, i 1.3. També es verifiquen els aprenentatges referits al punt 1 del document de concreció del currículum, *El medi físic com a escenari de les activitats humanes.*

L'exercici es valorarà globalment a raó de 5 punts, que han de ser distribuïts de la manera següent:

1) [1 punt]

-L'alumnat hauria de descriure que està observant un mapamundi que assenyala la localització i distribució de les reserves petrolíferes del planeta. Les dades es presenten amb percentatges i s'informa del termini en anys de la duració prevista de les reserves.
(0'5 punts)

-Es pot observar que la majoria de les reserves de petroli estan localitzades en l'àrea del Golf Pèrsic, seguida amb molta distància de Llatinoamèrica, de l'antiga Unió Soviètica i d'Àfrica. Per tant es pot concloure que les zones amb més reserves no coincideixen amb les de més consum, com poden ser els EUA i Europa què, paradoxalment, presenten la menor quantitat de reserves disponibles.
(0'5 punts)

2) [1,5 punts]

Els combustibles fòssils són el petroli, el carbó i el gas natural. S'anomenen així perquè provenen de la descomposició de matèria orgànica atrapada en el subsòl fa molts milions d'anys.
(0'5 punts)

Les característiques bàsiques que tenen en comú són el fet d'ésser no renovables, per tant limitats, i molt contaminants. També es pot comentar que són les fonts energètiques més utilitzades actualment (aporten gairebé el 90% de l'energia que es consumeix) i que han constituït la base de la industrialització.
(0'5 punts)

El combustible que genera menys impacte mediambiental és el gas natural, i el que disposa de més reserves conegudes és el carbó.
(0'5 punts)

3) [2,5 punts]

L'alumne hauria de desenvolupar la qüestió basant-se en els següents aspectes:

La gran importància i pes del petroli en el consum mundial d'energia (aporta aproximadament un 40% de l'energia comercialitzable). Cal citar també la gran varietat de productes que s'obtenen derivats del petroli, destacant l'ús com a combustible. Cal destacar que el petroli és el motor de l'economia mundial actual.
(0'5 punts)

Les reserves del petroli són finites i ja no queden molts anys perquè s'exhaureixin. L'Orient Mitjà concentra més de la meitat de les reserves actuals existents mentre que els països occidentals en son força deficitaris.
(0'5 punts)

Aquesta situació genera una forta dependència de les regions desenvolupades cap a les regions productores de petroli.
(0'5 punts)

El control de les rutes d'accés als recursos energètics per part dels països occidentals ha generat conflictes geopolítics en el món. Per la seva part, el poder de les regions exportadores ha donat com a resultat efectes com la crisi econòmica mundial de la dècada dels 70, provocada per la pujada espectacular del preu del petroli fixat per l'OPEP.
(0'5 punts)

Les possibles alternatives es basarien en la reducció del consum, i en el foment d'energies alternatives. Encara avui, tot i la reducció del consum energètic en els sistemes de transport, la dependència de l'economia mundial enfront del petroli és molt gran.
(0'5 punts)

85. PAU 2006 · Juny · Sèrie 1 · Exercici 1 (Opció A)

Opció A

Exercici 1: Text sobre l'aqüicultura

En aquest text es proposa la verificació dels objectius terminals 2, 3, i 40 que es corresponen amb els blocs de continguts conceptuals 1.1, 1.2, 1.3 i amb els blocs de continguts procediments 1.7, 2.1 i 2.5 del currículum de Geografia. També l'exercici vol verificar els aprenentatges referits al punt 2 del document de concreció del currículum: *El medi físic com a recurs per a les activitats humanes*

L'exercici es valorarà globalment a raó de 5 punts, distribuïts de la manera següent.

1) 1 punt.

En el text hi ha tres idees fonamentals:

- La FAO preveu un augment considerable de la producció de peix procedent de l'aqüicultura en els propers anys, particularment en els països en vies de desenvolupament i especialment a la Xina.
- S'estima que l'intercanvi de peix procedent de la aqüicultura serà més important entre els països en vies de desenvolupament que no pas el que es donarà entre els països desenvolupats.

- Des del Ministeri d'Agricultura, Pesca i Alimentació d'Espanya es recolza l'aqüicultura com a complement de la pesca extractiva i es donen garanties de la qualitat d'aquest peix.

2) 1,5 punts.

a) La definició de l'aqüicultura hauria de fer referència al cultiu o reproducció en captivitat d'espècies aquàtiques com per exemple les truites de riu, les orades, el llobarro, els musclos, les ostres, ... per a ser comercialitzades amb finalitats principalment alimentàries.
La definició d'aqüicultura es valorarà amb 0,5 punts.

b) L'alumnat hauria de comentar els següents aspectes (1 punt):
Característiques de la pesca costanera:
- Utilització d'arts tradicionals com el palangre i la utilització de les xarxes artesanals.
- Es tracta d'una producció orientada a l'autoconsum o al consum dels mercats locals.

Característiques de la pesca d'altura:
- La componen flotes de vaixells que s'allunyen molt dels seus ports i s'estan llargues temporades a alta mar.
- Grans inversions de capital en la modernització dels vaixells els quals posseeixen una alta tecnificació: mètodes sofisticats com el radar o el satèl·lit per a la detecció dels bancs de pesca; sistemes complexos d'arrossegament de xarxes, utilització de mètodes de producció industrials que s'inicien en el vaixell mateix: manufactura i congelació de les captures.
- Es tracta d'una producció orientada als mercats locals de qualitat o al mercat global. Comprèn el sector de la indústria de les conserves, dels congelats i la producció de derivats del peix com les farines, els olis i els pinsos.

En els països subdesenvolupats es porta a terme una pesca de baixura o costanera, mentre que en els països desenvolupats es dóna la pesca d'altura i una pesca costanera que incorpora els avenços tecnològics que li són útils com per exemple la detecció dels bancs de peix amb el radar.

3) 2,5 punts.

a) Principals zones pesqueres del planeta:
S'haurien de citar almenys dues d'entre les següents: la costa del Labrador o Atlàntic nord-oest, el mar del Nord o Atlàntic nord-est, el mar del Japó o Pacífic nord-oest, les costes del Perú o Pacífic sud-est.

També es pot considerar vàlida una resposta més general que expliqui que les àrees més riques en pesca són aquelles on la plataforma continental és més ampla i poc profunda juntament amb unes condicions temperades de l'aigua que permeten el desenvolupament abundant del plàncton.
[0,5 punts]

b) Problemes causats per la sobreexplotació dels recursos pesquers.

L'alumnat hauria de fer referència als següents aspectes:

- El ritme d'explotació o depredació dels recursos pesquers és superior al ritme en que les espècies marines poden recuperar-se i això porta a un model no sostenible.

- La sobreexplotació dels bancs de pesca provoca el seu esgotament, posa diverses espècies en perill d'extinció i té un impacte negatiu sobre la biodiversitat marina (xarxes d'arrossegament, caça de balenes…).

De manera complementària també podria esmentar el següent:

- La contaminació de les aigües de rius, llacs i mars (per abocaments incontrolats de residus) contribueix a la reducció de la producció de plàncton i de fauna marina.

[1 punt]

c) L'alumne hauria de comentar almenys tres dels següents aspectes :

- Establiment de quotes de pesca per regular la quantitat de peix capturat.

- Establiment d'aturades tècniques o biològiques que possibilitin la recuperació natural dels bancs de pesca sobreexplotats.

- Promoure el recolzament i la promoció de diferents formes d'aqüicultura tot dedicant recursos a la investigació per a l'acomodació d'espècies salvatges a la cria en captivitat.

- La posta en marxa de campanyes publicitàries i de conscienciació ciutadana com ara la de "pequeñines no" o promoció dels avantatges del peix procedent de l'aqüicultura.

[1 punt]

*Es pot valorar positivament el fet que s'esmentin aspectes relacionats amb el tema tractat com per exemple:
- L'extensió del límit de les aigües jurisdiccionals a 200 milles de la costa per tal de controlar els recursos pesquers situats a la plataforma continental.
- La declaració d'espècies marines protegides com ara el cas dels cetacis i "la pesca il·legal" que es dona en alguns països –com el Japó- amb l'argument que es tracta d'activitats d'investigació.

86. PAU 2006 · Juny · Sèrie 1 · Exercici 1 (Opció B)

Opció B

Exercici 1: **Text sobre el Pla d'Espais d'Interès Natural (PEIN)**

En aquest exercici es proposa la verificació d'una part dels objectius terminals 5, 8, 10 i 32, que es corresponen amb els blocs de continguts conceptuals 1.1, 1.3, 1.4 i 2.6 i amb el bloc de continguts procedimentals 1.7 del currículum de Geografia. També es verifiquen els aprenentatges referits al punt 1 del document de concreció del currículum: *El medi físic com a escenari de les activitats humanes*.

L'exercici es valorarà globalment a raó de 5 punts, que han de ser distribuïts de la manera següent:

1) 1 punt

L'alumnat hauria d'identificar les següents idees:

- La preservació dels espais d'interès naturals i paisatgístics de Catalunya ve regulada per la *Llei d'Espais Naturals*, i pel *Pla d'Espais d'Interès Natural*.
- L'aplicació del pla és complexa a causa de la diversitat del territori, de la densitat demogràfica i del grau d'ocupació del territori.
- En les àrees de muntanya poc poblades l'aplicació del PEIN topa amb els interessos locals que creuen que pot perjudicar les activitats tradicionals rurals.
- També en l'alta muntanya alpina es te por que la inclusió dels espais en el PEIN perjudiqui les possibilitats de desenvolupament turístic.

Puntuació: 1 punt que es podria distribuir equitativament entre els diferents apartats.

2) 1,5 punts

L'alumne ha d'explicar amb les seves paraules els següents conceptes:
PEIN significa: Pla d'Espais d'Interès Natural, i te per funció preservar i gestionar els espais d'interès natural de Catalunya. (0,5 punts)

La finalitat d'establir la protecció de certs espais és la conservació d'aquests espais en el seu estat natural degut al seu valor paisatgístic i la seva riquesa natural, i per tant el manteniment de la biodiversitat i la garantia de la seva pervivència futura. (0,5 punts)

La condició d'espai protegit pot suposar un important recurs econòmic per la zona degut a la capacitat d'atracció de visitants que genera, i que incideix en la dinamització del sector turístic i de lleure. (0,5 punts)

3) 2,5 punts

L'alumne hauria de comentar almenys cinc dels següents aspectes:
L'activitat turística a Catalunya en les zones interiors i de muntanya presenta diferents tipus:

- En primer lloc destaca el *turisme d'hivern* de les estacions d'esquí, que s'inclou dins de l'anomenat turisme de masses. Com el seu nom indica, implica el desplaçament de grans quantitats de persones i te una gran importància econòmica pel territori de muntanya per la dinamització d'activitats i serveis relacionats, els llocs de treball que genera i el volum d'ingressos que ocasiona.
- Els seus inconvenients són la marcada estacionalitat de l'activitat i l'impacte ambiental que provoca en el paisatge, especialment per la urbanització del territori i la densificació de la població durant la temporada turística.

- Tot i la seva importància fonamental per l'economia de la muntanya, aquest tipus d'activitat pot entrar en conflicte amb la conservació de l'entorn, i ocasionar pèrdua de la qualitat del paisatge.
- Les noves alternatives turístiques s'enfoquen a una diversificació de les activitats i al foment del *turisme verd*, més respectuós amb l'entorn natural.
- Dins d'aquesta categoria podem trobar el turisme relacionat amb la *natura*, *l'agroturisme o turisme rural* i el desenvolupament dels *esports d'aventura*.
- En conjunt, tots tres intenten trencar l'estacionalitat de l'esquí i constitueixen una nova cultura turística més respetuosa amb l'entorn i les formes de vida locals, a més de constituir una opció econòmica de futur pel manteniment de la població.
- El turisme rural busca retrobar el contacte directe amb el camp i la natura. Consisteix en l'allotjament en cases de pagès condicionades que ofereixen també serveis i activitats. En el món rural ha suposat una alternativa a l'abandó de les activitats tradicionals en situació de crisi i una estratègia de desenvolupament.
- Els esports d'aventura s'han desenvolupat enormement i constitueixen una oferta molt atractiva que reequilibra i potencia el territori de muntanya.

La puntuació es pot repartir en 0,5 punts per cadascun dels 5 aspectes mínims contestats.

87. PAU 2006 · Juny · Sèrie 1 · Exercici 2 (Opció B)

Exercici 2: Gràfica sobre producció alimentària i preus de productes agrícoles 1961-2000.

A l'exercici es proposa la verificació d'una part dels objectius terminals 9 i 11 que es corresponen amb el bloc conceptual 2.1 i amb els blocs de continguts procedimentals 1.5, 2.5 i 3.2 del currículum de Geografia. També es verifiquen els aprenentatges referits al bloc 5 del document de concreció del currículum: *Els espais de producció al món*.

L'exercici es valorarà globalment a raó de 5 punts que es distribuiran de la manera que s'explica a continuació.

1. L'alumnat ha de començar per descriure el gràfic (0,5 punts). El gràfic de producció alimentària per càpita i preus de productes agrícoles entre 1961 i 2000 s'expressa en números índex a fi de poder fer comparables les dues magnituds. La producció per càpita passa d'un índex 100 el 1960 a 130 el 2000, mentre l'índex de preus alimentaris passa de 100 el 1960, amb una pujada sobtada arran de la crisi del petroli de 1973, per iniciar una caiguda considerable fins arribar a un índex 40 el 2000.
La relació de causalitat (0,5 punts) consisteix clarament en què l'augment de la producció d'aliments per càpita és la causa de la caiguda del preu dels aliments.

2. Els factors que intervenen en l'augment de la producció agrària són (es puntuarà a raó de 0,25 a cadascun dels factors, amb un màxim d'un punt per aquest apartat):
- Mecanització de les activitats agràries (automecanització, tractorització, etc)
- Selecció d'espècies: llavors, bestiar, etc, com a resultat de l'aplicació de les millores genètiques
- Ús generalitzat dels adobs químics (fertilitzants sintètics)
- Aplicació de la indústria fitofarmacèutica (plaguicides, insecticides) i zoofarmacèutica
- Especialització en la producció

El canvi agrícola rep el nom de revolució verda (0,5 punts)

3. Sobre les problemàtiques possibles a tractar, l'alumne podria esmentar les següents:

a) població ocupada al camp
- L'increment de la productivitat per unitat d'explotació, juntament amb l'enorme capital immobilitzat necessari en una explotació agrícola, ha comportat la reducció del nombre d'actius agraris en les agricultures modernes (per sota del 3% de la població activa). Fet que comporta la problemàtica del despoblament dels nuclis rurals.

[0,5 punts]

b) integració agricultura-indústria

- Dependència de la indústria. En una agricultura profundament imbricada en el sector industrial (alguns autors parlen d'agricultura industrial) s'estableix una relació de dependència, en producció, en preus, etc.

[0,5 punts]

c) efectes de l'activitat agrària en el medi ambient

- Efectes sobre el medi. La necessitat d'augmentar la producció al màxim, sense tenir en compte el medi, comporta un seguit de desequilibris ecològics i ambientals:
  - Desforestació a fi de dedicar zones forestals a usos agrícoles
  - Erosió com a resultat de pràctiques agrícoles intensives
  - Excés de purins i en general residus orgànics en les terres de conreu, fet que comporta un augment de nitrats en les capes freàtiques i la seva contaminació
  - Excés de consum de recursos hídrics per a l'agricultura de regadiu: sobreexplotació d'aqüífers (agricultura del plàstic)
  - Alteracions de l'equilibri ambiental com a resultat de la implantació de conreus transgènics
  - La necessitat imperiosa dels agricultors i ramaders de produir el màxim, amb el menor preu, i amb la major rapidesa possible, fa que, en algunes ocasions, per manca de control de les autoritats públiques, s'introdueixin elements que poden ser nocius per l'alimentació humana. Ex. crisi de les vaques boges.

[1,5 punt]

Es puntuarà amb 0,5 punts per apartat excepte el dels efectes sobre el medi que valdrà 1,5 punt. En aquest darrer serà suficient per aconseguir la puntuació màxima (1,5 punts) l'esmentar 3 dels sis aspectes citats.

El corrector valorarà positivament l'estructura, el redactat, la utilització de la terminologia geogràfica, l'expressió, etc.

88. PAU 2005 · Juny · Sèrie 1 · Exercici 1 (Opció A)

Solució no disponible: la pauta oficial no la inclou o no s'ha pogut localitzar.

89. PAU 2005 · Juny · Sèrie 4 · Exercici 1 (Opció A)

Solució no disponible: la pauta oficial no la inclou o no s'ha pogut localitzar.

90. PAU 2005 · Juny · Sèrie 4 · Exercici 2 (Opció A)

Solució no disponible: la pauta oficial no la inclou o no s'ha pogut localitzar.

91. PAU 2005 · Juny · Sèrie 4 · Exercici 2 (Opció B)

Solució no disponible: la pauta oficial no la inclou o no s'ha pogut localitzar.

92. PAU 2004 · Setembre · Sèrie 5 · Exercici 1 (Opció A)

Opció A

Exercici 1:Text. de M. Renner (2000). *Crear llocs de treball, conservar l'entorn*.

En aquest text es proposa la verificació dels objectius terminals 12 que es corresponen amb els blocs de continguts conceptuals 2.1 i 2.2. i amb el blocs de continguts procedimentals del currículum de Geografia. També l'exercici vol verificar els aprenentatges referits al punt 5 del document de concreció del currículum: *Els espais de producció industrial al món: localització, especialització i dinàmiques industrials.*
L'exercici es valorarà globalment a raó de 5 punts, distribuïts de la manera següent.

1) 1 punt.
L'alumnat hauria d'identificar tres idees principals. La primera: les empreses s'han dedicat a estalviar mà d'obra però augmentant la productivitat laboral; la segona: que han consumit grans quantitats de matèries primeres i fonts d'energia sense preocupar-se de la degradació ambiental; i la tercera: que si volem una economia sostenible s'ha de trencar aquesta relació segons la qual més treball implica més degradació.
Economia sostenible és la capacitat d'equilibrar l'activitat productiva amb l'ús dels recursos i el medi ambient (el creixement sostenible és aquell que satisfà les necessitats actuals sense comprometre les necessitats de les generacions futures).

2) 1,5 punts.
L'alumnat hauria de comentar tres del grans problemes d'impacte medioambiental que generen les indústries actuals.

D'exemples de grans desastres ambientals provocats per la indústria n'hi ha molts. Poden parlar, per exemple, de la pluja àcida, de l'efecte hivernacle, de les fuites de productes tòxics, de l'abocament de residus, d'accidents fortuïts en la manipulació o trasllat de substàncies contaminants o tòxiques, etc.
Es valorarà 1 punt per numerar els problemes i les causes que els provoquen i 0,5 punts si expliquen les conseqüències que té sobre el medi cada un dels problemes que s'han analitzat: desgast ecològic, destrucció d'un ecosistema concret, contaminació de les aigües o de l'atmosfera, etc.
Es valorarà que l'alumnat esmenti i localitzi en espais geogràfics concrets els problemes medioambientals que comenta.

3) 2,5 punts.
L'alumnat ha d'explicar cinc dels factors de localització industrial que prioritzen les indústries actuals. Probablement molts citaran els tres que deia Alfred Weber de disponibilitats de recursos naturals, disponibilitat de mà d'obra i mercat, però a més poden esmentar d'altres com proximitat a les vies de comunicació, nivell d'instrucció, proximitat als centres d'investigació o d'I+D, nivell econòmic d'un lloc concret, exempcions fiscals, decisions polítiques, etc. Aquesta part de resposta es valorarà en un 1 punt.
Quant a la segona part de la pregunta l'alumnat ha de comentar que la globalització ha portat a una dispersió de la localització industrial tradicional. En els estats industrialitzats predominen les indústries metal·lúrgica, alimentària, farmacèutica, química si bé indústries que fins fa pocs anys estaven localitzades en aquests estats com la siderúrgia, automobilística, informàtica i electrònica de consum, per citar tres exemples. ara les podem trobar als nous països industrialitzats. En aquests estats hi trobem la indústria tèxtil. En els estats industrialitzats predominen les indústries que produeixen un alt valor afegit mentre que en els països en desenvolupament predominen les indústries poc especialitzades en molta mà d'obra i en baixos salaris. Aquesta part de resposta es valorarà en 1,5 punts

93. PAU 2004 · Juny · Sèrie 1 · Exercici 1 (Opció A)

Opció A

Exercici 1: Text. De J. Comas i R. Albajes (1997) sobre la producció agrícola
A l'exercici es proposa la verificació d'una part dels objectius terminals 11, 15 i 36 que es corresponent amb els blocs de continguts 2.1 i 2.5. També es verifica els aprenentatges referits al punt 5 del document de concreció del currículum, *Els espais de producció al món.*
L'exercici es valorarà globalment a raó de 5 punts, distribuïts de la manera següent:

1) 1 punt
L'alumne ha de resumir les següents idees principals:
a)El previsible increment en la producció agrària comportarà una intensificació de la producció en tots els països.
b)El text planteja la problemàtica d'aquesta intensificació per les seves conseqüències en qüestiona la seva sostenibilitat.
- biològiques: pèrdues de producció a causa de plagues, malalties, males herbes i empobriment de la fracció biòtica del sòl.
- incidència en fenòmens com l'erosió, l'exhauriment, la contaminació, la salinització de l'aigua o l'emissió de gasos contaminats a l'atmosfera.

2) 1,5 punts
L'alumne ha de definir la Revolució verda aportant algunes d'aquestes idees:
- La revolució verda es va iniciar cap a la dècada de 1960 i un dels seus objectius era incrementar la productivitat agrícola per satisfer les necessitats alimentaries generades pel ràpid creixement demogràfic del Tercer Món.
- Es fonamenta en la modificació de llavors per l 'obtenció de varietats altament productives (cereals: arròs, blat de moro i ordi), i en l'aplicació de tecnologia química i mecànica al camp (noves varietats, pesticides, mecanització, etc.)
- La producció augmentà tant en el Tercer Món com en els països industrialitzats, i va ser fins i tot superior a la demanda.

Aquesta part de la resposta es valorarà en 0,75 punts.
Avantatges:
- Augment de la producció agrícola i millora de les collites.

Inconvenients:
- Es va centrar excessivament en els cereals, deixant de banda altres varietats agrícoles que constituïen la base alimentària de moltes poblacions, el que va provocar falta d'aliments en algunes àrees.
- Ús generalitzat de fertilitzants artificials amb greus conseqüències per la terra.
- Varietats més vulnerables a les plagues que van portar a l'ús de pesticides amb greus conseqüències per la terra.

Disminució del nombre de varietats agrícoles. Aquesta part de la resposta es valorarà en 0,75 punts.

3) 2,5 punts
L'alumne ha d'explicar de quina manera en les últimes dècades la producció intensiva de l'agricultura i la ramaderia s'han desenvolupat sense tenir en compte l'impacte sobre el medi i la seva sostenibilitat. Aquesta part de la resposta es valorarà en 1 punt.
Així es poden citar l'impacte d'activitats com la desforestació, la sobrepastura, l'ús de fertilitzants, insecticides i pesticides, l'acumulació de residus orgànics (purins), etc. Impactes que han, provocat entre d'altres, la pèrdua de sòl, l'exhauriment i la contaminació d'aqüifers. Aquesta part de la resposta es valorarà en 1,5 punts.

94. PAU 2004 · Juny · Sèrie 3 · Exercici 1 (Opció B)

Opció B

Exercici 1: Text de J. Serrasolses sobre la Cimera de la Terra a Johannesburg

En aquest exercici es proposa la verificació d'una part dels objectius terminals 2, 3 i 5 que es corresponen amb els blocs de continguts conceptuals 1.2, 1.3 i 1.5 També es verifiquen els aprenentatges referits al punt 2 del document de concreció del currículum, *El medi físic com a recurs per a les activitats humanes.*

L'exercici es valorarà globalment a raó de 5 punts, que han de ser distribuïts de la manera següent:

1) 1 punt

L'alumnat hauria d'identificar almenys tres idees principals:

La Cimera de la Terra on es parlar del model energètic actual no va incloure en la seva declaració l'objectiu proposat per la Unió Europea d'assolir que el 15% del consum d'energia procedís de fonts renovables.

La gran majoria dels països industrials te dificultat en canviar les tendències en el consum. (per exemple Espanya)

La política de preus incentivats a l'electricitat procedent de fonts renovables ha donat molt bon resultat i els països que han adoptat el sistema han aconseguit una penetració més alta d'aquestes energies.

2) 1,5 punts

- El consum d'energies te un important impacte ambiental.
- Les emissions de CO2, clorofluorocarburs i altres gasos provoquen l'efecte hivernacle que te com a conseqüència l'augment de les temperatures i el rescalfament del planeta.
- L'emissió de gasos fonamentalment àcids absorbits per la humitat de l'aire donen lloc al fenomen de la pluja àcida. L'emissió dels clorofluorocarburs (CFC) és responsable també de la destrucció de la capa d'ozó.

El consum de les energies fòssils és el que te més incidència en aquests fenòmens.

3) 2,5 punts

L'alumnat ha de fer una exposició de les energies renovables i no renovables detallant les seves característiques i possibilitats.

Energies renovables: són il·limitades i no s'exhaureixen. No contaminen. Podem citar:

l'energia hidroelèctrica (Es pot destacar la seva significativa aportació al consum de l'energia mundial) , l'energia solar, (grans possibilitats, però baixa eficiència en relació al seu cost), l'energia eòlica (molt utilitzada en l'actualitat), la biomassa (més pròpia dels països en desenvolupament), l'energia geotèrmica, i la mareomotriu,

Energies no renovables: són limitades i s'exhaureixen. Molt contaminants. Concentració geogràfica. Forta dependència externa dels estats consumidors. Sobreexplotació.

Carbó, petroli (principal font d'energia de la societat actual), gas natural (tots tres combustibles fòssils) i urani (energia nuclear).

Cal que el alumne reflexioni sobre l'impacte del model energètic actual sobre el clima i la sostenibilitat ambiental, fet que ha generat una sensibilització de l'opinió pública en relació als objectius d'assolir un major ús d'energies renovables. El seu ús també permetria evitar situacions de dependència entre països i conflictes geopolítics Davant d'això es troba l'oposició dels interessos econòmics i petrolífers de l'OPEP i EEUU. També s'hi afegeix la necessitat de desenvolupament dels països del Tercer Món.

95. PAU 2003 · Setembre · Sèrie 3 · Exercici 1 (Opció A)

Opció A

Exercici 1: Text de R Majoral (2002) sobre el turisme a Catalunya

En aquest exercici es proposa la verificació dels objectius terminals 16, 21 i 32 que es corresponen amb el bloc de continguts conceptuals 2.6, el bloc de continguts procedimentals 1.7 i el bloc de continguts actitudinals 1.3 i 3.3 del currículum de Geografia. També es verifiquen els aprenentatges referits al punt 5 del document de concreció del currículum *Els espais de producció al món.*
L'exercici es valorarà globalment a raó de 5 punts, distribuïts de la manera següent

1) 1 punt

L'alumnat ha d'observar que les conseqüències que s'hi destaquen són les següents:
- la transformació funcional del territori
- la transformació dels paisatges a l'eix costaner català
- la modificació dels assentaments i de l'estructura urbana al litoral
- l'extensió del mode de vida urbà vers l'espai rural
- el manteniment, recuperació i rehabilitació de part del patrimoni edificat

2) 1,5 punts

Les diferències s'han d'establir entre el turisme de masses i els diversos tipus de turisme alternatius: turisme cultural, turisme verd, turisme rural i agroturisme.(0,5 punts)
Les diferències principals que hauria de destacar l'alumnat són:
- el turisme de masses implica el desplaçament de grans quantitats de persones, mentre que els altres tipus de turisme són més minoritaris.
- El turisme de masses és més agressiu respecte al medi ambient que no pas els altres.
- El turisme de masses està més concentrat geogràficament sobre el territori, mentre que els altres tipus de turisme presenten una difusió territorial més important.
- El turisme de masses té una elevada estacionalitat (temporades d'estiu o d'hivern) mentre que els altres tipus de turisme no són tan estacionals.

Aquest apartat es valorarà en 1 punt.

3) 2,5 punts

L'alumnat ha d'elaborar un comentari extens sobre el turisme a Catalunya on s'hi toquin els següents punts:

- Destacar la importància econòmica del turisme: a l'any 2000 va significar el 9'5% del PIB català i el 9'5% de l'ocupació total de la mà d'obra, uns 265.000 treballadors. Cal que l'alumnat destaqui també l'elevat efecte d'arrossegament que exerceix el turisme sobre altres sectors de l'economia i el factor de reequilibri territorial que suposa el turisme de muntanya.
- Les característiques generals del turisme a Catalunya que ha d'esmentar l'alumnat són la concentració a les zones costaneres on s'hi concentra el turisme de masses i majoritàriament estranger, la importància del turisme de muntanya a l'hivern, majoritàriament espanyol, relacionat amb les pistes d'esquí i la seva elevada estacionalitat general.
- Dades generals sobre la procedència del turisme: aproximadament un 25% procedeix d'Espanya i un 75% de l'estranger, amb una presència destacable de francesos, alemanys i britànics, per aquest ordre.
- Destacar la importància del turisme de les principals zones turístiques (Barcelona, Costa Brava i Costa Daurada, per aquest ordre) i assenyalar les diferències entre el tipus de turisme que es produeix a les unes i a les altres (Les zones turístiques en què la Generalitat ha dividit Catalunya són: Costa Brava, Costa Daurada, Costa del Garraf, Catalunya Central, Barcelona, Costa del Maresme, Pirineu-Prepirineus i Terres de Lleida)
- Destacar les modificacions urbanístiques que ha implicat, especialment a les zones costaneres i a les comarques turístiques del Pirineu (Vall d'Aran, Cerdanya especialment) i l'impacte ambiental que ha suposat aquesta urbanització del territori i la densificació de la població durant la temporada turística.

En la correcció de la pregunta cal tenir més en compte la coherència general de la resposta i la visió general del turisme que mostri l'alumnat que no pas el fet de tractar exhaustivament tots els apartats. Tampoc ha d'esmentar exactament els percentatges d'ocupació del sector ni el percentatge exacte del PIB generat.

96. PAU 2003 · Setembre · Sèrie 3 · Exercici 1 (Opció B)

Opció B

Exercici 1; Text de Bru Rovira sobre els recursos petroliers

En aquest exercici es proposa la verificació dels objectius terminals 2, 3 i 5 que es corresponen amb el bloc de continguts conceptuals 1.2, el bloc de continguts procedimentals 1.7 i el bloc de continguts actitudinals 3.3 del currículum de Geografia. També es verifiquen els aprenentatges referits al punt 2 del document de concreció del currículum *El medi físic com a recurs per les activitats humanes*

L'exercici es valorarà a globalment a raó de 5 punts, distribuïts de la manera següent.

1) 1 punt

L'alumnat hauria d'esmentar les següents idees:
- Més de la meitat dels recursos petrolers es concentren al gol Pèrsic i, a més, són els que se'ls calcula una durada més llarga, uns 86 anys.
- Als principals consumidors (EUA i Europa) només els queden escasses reserves per a pocs anys.
- Amb el gas natural el panorama és semblant, tret de les reserves de l'antiga URSS que són molt importants.
- Orient Mitjà és el graner energètic del món actual
- La possessió i domini de les rutes i espais on hi ha els recursos energètics és potser una de les raons més importants dels conflictes bèl·lics contemporanis.

2) 1,5 punts
Principals fonts d'energia no renovable: energia elèctrica, tèrmica, nuclear etc.
L'alumnat hauria de descriure els principals problemes que presenten l'ús de recursos energètics no renovables. Entre d'altres haurien de citar:
Que els seu ús es va generalitzar a partir de la industrialització.
Que s'exhauriran en un termini breu.
Que en aquests últims temps ha augmentat el seu consum per sobreexplotació.
Que provoquen una forta dependència externa entre països
Que el seu preu ha augmentat i poden provocar crisis econòmiques molt importants en els estats consumidors
Que són massa contaminants i el seu consum té costos socials molt importants.
Que l'augment de consciència ecològica per part d'algunes societats ha fet que sigui criticat el seu ús. Per exemple els perills de les centrals nuclears.

AQUESTA PAUTA S'HA DE CANVIAR PERQUÈ HE MODIFICAT EL CONTINGUT.

3) 2,5 punts

En el comentari s'hi ha d'esmentar, com a mínim:
- les fonts d'energia no renovables que s'utilitzen actualment són: l'energia hidroelèctrica, l'energia solar, l'energia eòlica, l'energia de la biomassa, l'energia geotèrmica i l'energia mareomotriu.
- Les més utilitzades d'aquestes són la hidràulica, l'eòlica, la biomassa i la geotèrmica.
- Els avantatges de les energies renovables sobre les no renovables, especialment l'energia solar i l'eòlica per la seva ubiqüitat i netedat.
- Els problemes causats per la baixa eficiència de l'energia solar, la desforestació que pot provocar l'energia extreta de la biomassa, la concentració geogràfica de la geotèrmica i la mareomotriu, que només són aprofitables a determinades zones de la terra.
- El poc desenvolupament dels aparells necessaris per aprofitar-les i el poc interès de molts governs en el seu desenvolupament fan que encara no puguin substituir els combustibles fòssils com a font energètica. Només un 7% de l'energia mundial procedeix de les energies renovables.

Cada apartat es pot valorar en 0,5 punts

97. PAU 2001 · Juny · Sèrie 2 · Exercici 1 (Opció A)

Opció A

Exercici 1: Text de P. HAGGET (1998): *Geografía: una síntesis moderna.* Sobre creences.

A l'exercici 1 es proposa la verificació d'una part dels objectius terminals 11 i 29 que es correspon amb els bloc de continguts conceptuals 2.1, 2.5 i 4.2 i amb els blocs de continguts procedimentals 1.7 i 3.2. També es verifica els aprenentatges referits al punt 5 del document de concreció del currículum, *Els espais de producció al món* i algun aspecte del bloc 8 *La diversitat cultural i l'expressió territorial dels fets culturals.*

A tots els exercicis i opcions les puntuacions parcials de totes les preguntes, si n'hi ha, són indicatives. El corrector o correctora valorarà positivament l'ordre de l'exposició, la precisió i adequació de llenguatge emprat per l'alumnat i tindrà més en compte i valorarà positivament allò que l'alumnat aporti, més que no pas allò que deixa de dir. També valorarà positivament l'aplicació del vocabulari geogràfic correcte i precís i la claredat en l'exposició.

L'exercici es valorarà globalment a raó de 5 punts, que han de ser distribuïts de la manera següent:

1) 1 punt

El text s'articula al voltant de les següent idees que l'alumnat pot indicar o resumir amb d'altres paraules:

a) Que tot i que les persones són omnívores hi ha grups culturals que no ho són.
b) Que a l'Índia, com a conseqüència de factors religiosos, no se sacrifica bestiar vacum
c) Que a l'Índia això repercuteix en l'increment d'escassesa de pastures. (0'5 punts)

L'autor argumenta la seva afirmació segons la qual "les creences religioses afecten indirectament el desenvolupament agrícola i ramader" aportant dades sobre més de mil milions de persones que per motius culturals no mengen carn, a saber, budistes, hinduistes, jueus i els "jain". I no ho fan no perquè no poden (a l'Índia hi ha vaques i possibilitat de menjar carn de vedells i vedelles) sinó perquè no volen com a conseqüència del seu imaginari cultural expressat a través de creences religioses (0'5 punts)

2) 1 punt

Com a conseqüències s'han d'esmentar la utilització del bestiar només com a animals de càrrega o per llet, l'envelliment del bestiar i la major pressió sobre les pastures. (0'5 punts). L'argument de l'autor del text sobre la negativitat econòmica d'aquestes creences s'explicita en el darrer paràgraf: pressió sobre els recursos en pastures i l'excés d'animals inútils econòmicament --tant per al transport, com per als treballs del camp-- pel fet d'estar envellits (0'5 punts).

3. (3 punts)

En la resposta haurien de sortir esmentats temes com l'estabulació, els sistemes d'engreix, la inseminació artificial, l'alimentació a base de preparats industrials i el sacrifici dels animals per a consum humà, la mecanització de les explotacions. Com a causes haurien d'explicitar algunes de les següents: la industrialització i mecanització del sector agrícola i ramader; existència de xarxes i infraestructures de distribució dels productes agrícoles i ramaders; desenvolupament de tecnologies de conservació d'aliments pel que fa als països desenvolupats; pel que fa als subdesenvolupats, poden esmentar l'exedent de mà d'obra al camp, les baixes rendes agrícoles i ramaderes; la baixa `producció i productivitat; el règim de propieatat....

98. PAU 2000 · Setembre · Sèrie 2 · Exercici 1 (Opció A)

Solució no disponible: la pauta oficial no la inclou o no s'ha pogut localitzar.

99. PAU 2000 · Setembre · Sèrie 2 · Exercici 2 (Opció B)

Solució no disponible: la pauta oficial no la inclou o no s'ha pogut localitzar.

100. PAU 2000 · Juny · Sèrie 3 · Exercici 1 (Opció B)

Solució no disponible: la pauta oficial no la inclou o no s'ha pogut localitzar.